

JAARVERSLAG
Stichting Instituut Gak
2023

instituut gak

instituut gak

VOORWOORD VAN DE VOORZITTER	4
KERNCIJFERS	6

BESTUURSVERSLAG	8
MAATSCHAPPELIJKE PROJECTEN	11
■ Inclusieve arbeidsmarkt	12
■ Werk & Diversiteit	15
■ Werk & Preventie	15
■ Werk & Toekomst	15

PROGRAMMA 'STAP VOOR STAP'	16
ONDERZOEK	21
COMMUNICATIE	25

LEERSTOELEN/LECTORATEN	27
INSTITUUT GAK FELLOWSHIP	33
INSTITUUT GAK – KNAW AWARD	33

BELEGGINGSBELEID	34
ORGANISATIE	40

JAARREKENING 2023	44
OVERIGE GEGEVENS	60

COVER

Irene Pleiter ■ SailWise ■ Loopbaantraject van boot naar baan voor mensen met een beperking – cover en pagina 20

PORTRETTEEN (van links naar rechts)

Welton ■ Stichting Wij zijn Rotterdam ■ Bakkerswerkplaats 2023 achterkant omslag en pagina 7
Floor Stulemeijer ■ MicksArt ■ Van kunstwerk naar betaald werk! – pagina 10
Lineke van Hal ■ lectoraat 'Beroepsvorming professionals in het publiek sociaal domein' ■ Zuyd Hogeschool – pagina 26
Hadassa Noorda ■ onderzoek naar werkende gevangenen ■ Universiteit van Amsterdam, Instituut Gak Fellowship – pagina 32
Stijn ■ Stap voor stap – De Oude Keuken ■ Iedereen werk iedereen winst: van dagbesteding naar beschut werk – pagina 39
Manuela Lighthart ■ Work Channels BV ■ Je gaat 't pas zien – pagina 43

VOORWOORD

VAN DE VOORZITTER **MR FREDERIK BUIJN**

Dat we in turbulente tijden leven, zal niemand ontkennen. De geopolitieke ontwikkelingen nemen verontrustende vormen aan. Het lijkt erop dat er machten zijn die zich richten op ontwrichting van de gevestigde orde, ook al gaat dat ten detrimente van vele burgers. Of dat de eigen burgers zijn, speelt daarbij kennelijk geen rol. Het is echter opmerkelijk dat deze ontwikkelingen geen invloed lijken te hebben op de wereldeconomie. Inflatie en rentebeleid lijken meer impact op de wereldeconomie te hebben dan oorlogen. Ten tijde van het schrijven van dit voorwoord verwacht het IMF een groei van de wereldeconomie van 3,1 procent. Toch is de kans op een majeure escalatie niet uitgesloten. Dan zal dat een onmiskenbare invloed kunnen hebben op de economie. De welvaart die wij kennen, is afhankelijk van de kracht van de economie. Die welvaart maakt het in beginsel ook mogelijk sociale regelingen te treffen. Zonder welvaart worden de mogelijkheden om solidair te zijn met medeburgers geringer. Dat leidt tot de gedachte dat een bescherming tegen ontwrichtende invloeden noodzakelijk is om in een maatschappij sociale regelingen te kunnen treffen. Heel simpel, de Romeinen kenden al het uitgangspunt ‘si vis pacem, para bellum’. Als u vrede wilt, bereidt u dan voor op de oorlog. Dat besef lijkt een tijd lang op de achtergrond gekomen te zijn. Maar dat kan je ook anders formuleren. Als je aan je bevolking een minimale sociale zekerheid wilt geven, biedt dan weerstand tegen mogendheden die een beleid voeren – waarbij oorlog niet is uitgesloten – waardoor jouw economische kracht kan worden verminderd.

Daarnaast is het voor een minimale sociale zekerheid vereist dat de economie van het land zodanig functioneert dat de gelden die nodig zijn voor een sociale zekerheid, door de maatschappij kunnen worden opgebracht. Dat betekent dat er een zodanig beleid moet worden gevoerd dat de economie in staat is de burgers een vorm van sociale zekerheid te bieden. Nauw verbonden aan de staat van de economie is de werkgelegenheid.

Daarmee komen we bij de ingewikkelde kwestie van de krapte op de arbeidsmarkt. Die krapte kent naast de invloeden van de wereldeconomie primair binnenlandse oorzaken. Daarbij kan worden gedacht aan ontgroening en vergrijzing. Speelt het werken in deeltijd daarbij een rol? Zijn er banen die geen werkelijke toegevoegde waarde hebben, maar wel een beslag leggen op het arbeidspotentieel? Is de krapte een gevolg van technologische ontwikkelingen, zoals artificiële intelligentie? Bij dit laatste aspect dient echter onderkend te worden dat er weliswaar banen verdwijnen, maar dat er, zij het in een andere vorm, weer banen bijkomen, waardoor die ontwikkelingen zelfs een oplossing kunnen zijn voor de krapte op de arbeidsmarkt. Arbeidskrapte heeft een direct verband met de stand van de economie. Bij een terugvallende economie vallen arbeidsplaatsen weg. Het klinkt cynisch, maar daarmee valt de

arbeidskrapte op de arbeidsmarkt ook weg. Wel krijg je ook dan de vraag of de werknemer zich voldoende kwalificeert voor de banen die dan wel beschikbaar zijn. En vragen over bijvoorbeeld arbeidsmigratie komen dan in een ander daglicht te staan.

Anderzijds, als de wereldeconomie de verwachte groei kan waarmaken, komt het vraagstuk van de arbeidskrapte in een geheel ander daglicht te staan. Dan is het een uiterst actueel onderwerp. Instituut Gak maakt drie onderzoeken mogelijk over oplossingsrichtingen voor de krapte op de arbeidsmarkt, te weten over arbeidsmigratie, technologie en vakmanschap. Prof. dr. Tesseltje de Lange leidt een onderzoek getiteld Arbeidsmigratie: kansen en knelpunten voor het oplossen van de krapte op de arbeidsmarkt, dr. Jessie Koen is verantwoordelijk voor het onderzoek Van krapte naar kans: technologie als gamechanger, en dr. Arjan Heyma richt zich op het onderzoek Arbeidsmarktkrapte: een integraal beeld van aard, omvang en oplossingen. Het is de verwachting dat de resultaten van deze onderzoeken zullen bijdragen bij de vorming van het beleid met betrekking tot de krapte op de arbeidsmarkt.

Instituut Gak heeft het programma ‘Stap voor stap: van dagbesteding naar (beschut) werk’ gestart. Dit programma heeft een dusdanige interesse gekregen dat besloten is een tweede ronde open te stellen voor organisaties die alsnog aan dit programma willen deelnemen. Bij de eerste ronde in 2022 heeft het bestuur besloten zesentwintig projecten financieel te ondersteunen. Bij de tweede ronde in 2023 zijn nog eens dertig projecten aan het programma toegevoegd. Deze projecten kunnen gebruik maken van wat het wetenschappelijk onderzoek naar de werkzame factoren bij de eerste zesentwintig projecten heeft opgeleverd.

Eind vorig jaar trad Loek Hermans terug als lid van het bestuur. Instituut Gak is Loek veel dank verschuldigd voor zijn bijdrage aan de ontwikkeling van het instituut. Gezien de vele functies die hij in het maatschappelijk verkeer vervulde, beschikt Loek over langjarige ervaring in het openbaar bestuur. Gedurende de periode waarin hij bestuurder was van Instituut Gak, zette hij deze kennis ten volle in ten behoeve van het instituut. Tot zijn genoegen heeft het bestuur Barbara Kloppert en Bas van 't Wout in het bestuur mogen verwelkomen.

Bij de hoogleraren heeft Instituut Gak Robert Vonk en Lisa Brüggemogen verwelkomen als respectievelijk hoogleraar ‘Geschiedenis van de sociale zekerheid’ en hoogleraar ‘Pensioencommunicatie en keuzebegeleiding’.

In september 2023 is onze administrateur Peter America onverwacht overleden. Instituut Gak is hem veel dank verschuldigd voor de wijze waarop hij vanaf het jaar 2001 de financiële administratie van het instituut heeft gevoerd.

Daarnaast is Nathalie de Zoete uit dienst getreden. Klaas-Jan Gorter heeft haar begin dit jaar opgevolgd. Het bestuur is Nathalie de Zoete veel dank verschuldigd voor haar grote inzet voor de organisatie.

Namens het bestuur wil ik de raad van advies, de wetenschappelijke raad, de beleggingscommissie en de aan het instituut verbonden hoogleraren en lectoren en hun curatoria danken voor hun betrokkenheid bij en inzet voor Instituut Gak. De ontvangen adviezen zijn uiterst waardevol voor het bestuur. Het bestuur is hun hier zeer erkentelijk voor. Ten slotte wil ik ook de medewerkers van het instituut bedanken voor de enthousiaste wijze waarop zij hun capaciteiten en kwaliteiten inzetten bij de uitvoering van hun werkzaamheden voor Instituut Gak. ■

Aantallen nieuwe maatschappelijke projecten/onderzoeken	2023	2022	2021	2020	2019
Inclusieve arbeidsmarkt	24	24	32	13	19
Werk & Diversiteit	2	3	-	6	1
Werk & Preventie	3	5	13	5	7
Werk & Toekomst	5	1	6	3	4
Overige	-	-	-	1	3
Programma 'Een nieuw bestaan, een nieuwe baan'	-	-	1	1	19
Programma 'Stap voor Stap'	30	26	-	-	-
Totaal ondersteunde maatschappelijke projecten	64	59	52	29	53
Onderzoek	14	12	11	13	20
Totaal ondersteunde projecten	78	71	63	42	73

Aantal lopende maatschappelijke projecten	154	139	118	115	123
Aantal lopende onderzoeksprojecten	61	61	52	52	58
Betrokken onderzoekers	246	264	253	248	204
Leerstoelen/lectoraten	21	20	20	19	17
Deelnemers nieuwe activeringsprojecten (Inclusieve arbeidsmarkt en programma)	1.416	1.470	1.610	552	1.153

Financiële gegevens (in duizenden euro's)	2023	2022	2021	2020	2019
Eigen vermogen per 31 december	696.387	642.455	733.480	628.222	617.954
Resultaat beleggingen	68.006	- 79.115	114.841	19.798	81.357
in percentage belegd vermogen	10,4%	-10,6%	18,0%	3,2%	14,5%
Aangevraagde subsidies	14.497	13.008	9.929	10.143	14.083
Toegekende subsidies					
Inclusieve arbeidsmarkt	3.099	1.447	1.803	927	1.029
Werk & Diversiteit	223	399	-	646	112
Werk & Preventie	474	774	1.170	384	726
Werk & Toekomst	639	300	1.327	1.395	683
Overige	-	-	-	63	275
Programma 'Een nieuw bestaan, een nieuwe baan'	-	-	93	54	1.067
Programma 'Stap voor Stap'	2.888	2.533	-	-	-
Totaal maatschappelijke projecten	7.323	5.453	4.393	3.469	3.892
Onderzoek	4.706	3.883	2.427	4.474	5.349
Overige bestedingen	1.806	1.465	1.572	1.196	1.302
Jaarlijkse toekenningen	13.835	10.801	8.392	9.139	10.543
Vrijval besteding voorgaande jaren	-1.893	- 1.136	- 840	- 1.527	- 595
Kosten organisatie	2.132	2.245	2.031	1.918	1.888

Welton

Welton is vanuit hulp-organisatie CVD bij de Bakkerswerkplaats gestart als leerling banketbakker. Hij had al veel ervaring met het werken met deeg. De communicatie en de samenwerking met verschillende collega's met diverse achtergronden waren aandachtspunten voor Welton. Helaas is Welton inmiddels met het traject gestopt, maar hij is van harte welkom om terug te keren.

Stichting Wij zijn Rotterdam ■ Bakkers-
werkplaats 2023 ■
pagina 12

Missie

De missie van Stichting Instituut Gak ('Instituut Gak' of 'het instituut') is het leveren van een bijdrage aan de kwaliteit van de sociale zekerheid en de arbeidsmarkt in Nederland. Dit doet het instituut door het rendement op het vermogen aan te wenden voor het financieel ondersteunen van:

- **Maatschappelijke projecten**
- **Onderzoeksprojecten**
- **(Bijzondere) leerstoelen en lectoraten**

Maatschappelijke projecten

Voor het grootste deel van de maatschappelijke projecten geldt dat het gaat om projecten waarvoor subsidie is aangevraagd nadat aanvragers de quickscan op de website hebben doorlopen. Een aantal projecten is door het instituut zelf geïnitieerd.

Deze aanvragen worden door de organisatie getoetst aan de randvoorwaarden en - voor zover daarmee niet strijdig - ter besluitvorming voorgelegd aan het bestuur. De aanvragen worden kritisch beoordeeld op vijf hoofdpunten, namelijk toegevoegde waarde voor de sociale zekerheid en/of de arbeidsparticipatie in Nederland, aantoonbare behoefte, prijs/kwaliteit verhouding, bereidheid van andere partijen om aan het project bij te dragen, haalbaarheid van het project en waarborgen voor een goede uitvoering.

Een groot deel van de projecten valt binnen de categorie 'inclusieve arbeidsmarkt', waarbij mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt naar werk worden begeleid. Daarnaast is er veel aandacht voor werkgelegenheid in de tekortsectoren zorg, techniek en ambachten. Hierdoor worden niet alleen de betreffende mensen geholpen, maar ook de werkgevers in de genoemde sectoren.

Om deelnemers van dagbesteding te ondersteunen, is Instituut Gak in 2022 met het landelijke programma 'Stap voor stap' gestart. Hierin wordt aan dagbestedingsaanbieders in samenwerking met gemeenten en lokale werkgevers de mogelijkheid geboden om - bijvoorbeeld met gebruikmaking van de Toolbox Simpel Switchen - mensen vanuit de dagbesteding flexibele kansen (terugvallen mag) te bieden op een vervolgstap. Naast het aanjagen en financieel ondersteunen van lokale projecten, wordt onderzoek gedaan om de resultaten te monitoren. Binnen dit programma is in 2023 aan dertig projecten subsidie toegekend.

Het instituut heeft in 2023 een bedrag van € 7.323.000 aan 64 projecten toegekend, waarmee het totaalbedrag dat vanaf het ontstaan van het instituut voor maatschappelijke projecten beschikbaar gesteld is, uitkomt op ruim € 112 miljoen.

Voor een overzicht van de maatschappelijke projecten waaraan in het jaar 2023 subsidies zijn toegekend, wordt verwezen naar pagina 11 tot en met 19.

Onderzoeksprojecten

Bij de selectie van de thema's waaraan Instituut Gak binnen het onderzoeksprogramma aandacht besteedt, laat het instituut zich adviseren door de raad van advies, de wetenschappelijke raad, een externe adviseur, de aan het instituut verbonden hoogleraren, lectoren en een aantal andere experts.

Op basis van de ontvangen adviezen stelt het bestuur de onderzoeksthema's vast. In overleg met de wetenschappelijke raad biedt het instituut per vastgesteld thema aan geselecteerde onderzoekers de mogelijkheid om een voorstel in te dienen voor een onderzoeksproject. Deze procedure maakt dat spontane aanvragen voor financiering van onderzoek niet in behandeling worden genomen. Wel wordt regelmatig een thema geselecteerd waarvoor een open inschrijving mogelijk is.

Voorts geeft het instituut de aan het instituut verbonden hoogleraren en lectoren de mogelijkheid om na de (her)benoeming een leerstoelgebonden onderzoeksvoorstel in te dienen. Na een kritische interne beoordeling en beoordeling door de wetenschappelijke raad en een externe referent worden deze voorstellen ter besluitvorming voorgelegd aan het bestuur.

In 2023 heeft het instituut een bedrag van € 4.704.000 aan 14 nieuwe onderzoeksvoorstellen toegekend. Daarnaast is een bedrag van € 2.000 aan een lopend onderzoeksproject toegekend. Hiermee komt het totaal dat het instituut vanaf het ontstaan voor onderzoek beschikbaar heeft gesteld uit op ruim € 75 miljoen. Informatie met betrekking tot de in het afgelopen jaar financieel mogelijk gemaakte onderzoeksprojecten is terug te vinden op pagina 21 tot en met 25.

Leerstoelen/lectoraten

Via het instellen, in stand houden en financieel ondersteunen van leerstoelen en lectoraten wil Instituut Gak het wetenschappelijk onderwijs en het onderzoek op het terrein van de sociale zekerheid en de arbeidsmarkt bevorderen.

Momenteel komt het aantal door het instituut ondersteunde leerstoelen uit op negentien en worden twee lectoraten ondersteund. Een overzicht van de leerstoelen en de lectoraten is opgenomen op pagina 27 tot en met 30.

Vermogensbeheer

Het instituut streeft naar voldoende inkomsten voor de financiering van een structureel subsidiebudget in combinatie met

het in stand houden van de koopkracht van het vermogen. Dit is een ambitieuze doelstelling, vooral in de context van de huidige financiële markten.

Het instituut laat zich bij het vermogensbeheer adviseren door de beleggingscommissie. Op basis van de van deze commissie ontvangen adviezen stelt het bestuur het beleggingsbeleid vast. Waar nodig wordt bij de voorbereiding van de adviezen van de beleggingscommissie extern advies ingewonnen. De beschrijving van het beleggingsbeleid is terug te vinden op pagina 34 tot en met 38.

Maatschappelijke betrokkenheid

De maatschappelijke betrokkenheid van het instituut blijkt uit de missie. Als een Algemeen Nut Beogende Instelling (ANBI) richt het instituut zich op ondersteuning van maatschappelijke projecten, onderzoeksprojecten en (bijzondere) leerstoelen op het terrein van de sociale zekerheid en de arbeidsmarkt met als doel een positieve bijdrage te leveren aan de kwaliteit van deze terreinen in Nederland.

Bij het beheer van het vermogen van het instituut is het streven gericht op een praktisch uitvoerbaar duurzaamheidsbeleid, dat past bij de aard en de omvang van het instituut. Voor meer informatie hierover wordt verwezen naar pagina 35 en 36 onder het beleggingsbeleid.

Risicomanagement en risicobeheersing

De risico's waaraan Instituut Gak blootstaat en de beheersing van die risico's zijn opgenomen op pagina 50 in de jaarrekening. Als onderdeel van het interne risicobeheer besteedt het bestuur ook aandacht aan (het voorkomen van) interne en externe fraude en naleving van wet- en regelgeving. ■

Instituut Gak ondersteunt onder andere organisaties die zich met hun maatschappelijke projecten inzetten om mensen met een achterstand tot de arbeidsmarkt actief naar de arbeidsmarkt te leiden, hun arbeidsmogelijkheden te versterken en/of terugval in een uitkeringssituatie te voorkomen. Hierbij wordt de focus gelegd op de volgende categorieën:

Inclusieve arbeidsmarkt

Op de ideale inclusieve arbeidsmarkt werken mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt volwaardig samen met mensen zonder afstand tot de arbeidsmarkt, bij dezelfde werkgever en in hetzelfde team. Helaas komen werkzoekende en werkgever niet altijd even makkelijk tot elkaar. Bijvoorbeeld doordat ze elkaar letterlijk niet kunnen vinden, doordat er obstakels worden verwacht of doordat het de werkzoekende ontbreekt aan de benodigde werkervaring en vaardigheden. Er zijn verschillende mogelijkheden om kansen voor werkzoekenden met een achterstand op de arbeidsmarkt te vergroten, de afstand naar werk te overbruggen en hen feitelijk aan werk te helpen. Instituut Gak vindt het belangrijk dat werkgevers bij de projecten worden betrokken en de projecten dienen ook antwoord te geven op de vraag waar werkgevers en werkzoekenden in dit verband behoefte aan hebben. Projecten die de deelnemers leiden naar sectoren waar veel vraag is naar (nieuw) personeel zijn daardoor extra interessant. Dit zijn bijvoorbeeld banen in de horeca en de zorg, maar ook op het gebied van technisch vakmanschap in het midden- en kleinbedrijf. Ook projecten die zich richten op versterking van lokale economieën zijn interessant, met name als hierbij nieuwe werkgelegenheid wordt gecreëerd.

Werk & Diversiteit

Ieder mens is uniek en verdient een gelijkwaardige kans op de arbeidsmarkt. Maar op de werkvloer vormt de samenstelling van een team niet altijd een afspiegeling van de Nederlandse bevolking. Dit kan een onbewuste keuze zijn en soms wordt de stap niet aangedurfd omdat onbekend onbemind maakt. Door te streven naar meer diversiteit op de werkvloer krijgen (nieuwe) collega's toegang tot die gewenste baan en krijgen ze de kans om hun talenten verder te ontwikkelen en in te zetten voor de werkgever. Een diverse samenstelling van het personeelsbestand is ook voor een bedrijf van waarde. Diversiteit leidt onder meer tot vernieuwing en helpt bedrijven in te spelen op veranderingen in de omgeving. Binnen dit thema willen wij ook aandacht vestigen op beroepen waar bepaalde groepen ondervertegenwoordigd zijn, maar waar wel veel kansen voor hen liggen. Instituut Gak ondersteunt projecten die bijdragen aan een goede beeldvorming, bewustwording, zelfredzaamheid en cultuuromslag. Het is hierbij van groot belang om

werkgevers te bereiken en te betrekken. Daarom dient een project bij voorkeur ook antwoord te geven op de vraag hoe werkgevers in dit verband ondersteund kunnen worden.

Werk & Preventie

Als er geen goede balans is tussen werk en gezondheid of tussen werk en privé bestaat de kans dat mensen (langdurig) uitvallen. Omdat werk mensen in een kwetsbare periode van hun leven houvast en (financiële) stabiliteit biedt, is het van belang uitval zoveel mogelijk te voorkomen. Dit kan bijvoorbeeld door de eigen regie te versterken, bewustwording en onderling begrip tussen werkgever, werknemer en collega's te vergroten en taboes te doorbreken. Ook wil Instituut Gak projecten stimuleren die een duurzame inzetbaarheid van kwetsbare werknemers bevorderen, bijvoorbeeld door doorstroom van werk naar werk mogelijk te maken. Hoewel de focus op de werknemer lijkt te liggen, is de betrokkenheid van werkgevers hierbij ook van groot belang.

Werk & Toekomst

Verwacht wordt dat er door robotisering, digitalisering en de voortschrijdende technologische ontwikkelingen in de toekomst steeds meer banen en beroepen zullen verdwijnen. Hiernaast zullen er ook nieuwe banen en beroepen bijkomen en worden er nieuwe kansen geboden. Vaardigheden die aansluiten op de eisen die de eenentwintigste eeuw stelt en een leven lang leren zijn belangrijk om flexibel mee te kunnen blijven bewegen op de continu veranderende arbeidsmarkt. Een toenemend aantal werkgevers kan vanuit sociaal ondernemerschap een belangrijke rol vervullen om mensen aan het werk te helpen en te houden. De technologie kan bijdragen aan functiecreatie of -aanpassing voor mensen met een arbeids handicap. In deze context kan het interessant zijn om op een andere manier naar betaald en onbetaald werk te kijken. Hierbij ondersteunen wij projecten die gericht zijn op ontplooiing, bewustwording en het overbrengen van nieuwe inzichten over wat de toekomst van de arbeidsmarkt zal brengen en hoe hierop kan worden ingespeeld. Tegelijkertijd kan ook sprake zijn van concrete arbeidstoeleiding en ondersteuning op de werkplek, bijvoorbeeld in het geval van functiecreatie dankzij een toekomstgerichte aanpak. Ook binnen dit thema is het van groot belang werkgevers te bereiken en te betrekken. Een project dient dan ook antwoord te geven op de vraag waar werkgevers behoefte aan hebben om voorbereid te zijn op de toekomst. Een leven lang leren en zijnstroom vormen een belangrijk onderdeel van deze categorie. Denk daarbij aan van-werk-naar-werktrajecten richting tekortsectoren als techniek, onderwijs en zorg.

Floor Stulemeijer

Voordat ik met dagbesteding begon had ik veel moeite met werkdruk in regulier werk. Ik werd snel ziek en dagelijkse dingen werden mij al snel te veel. Nu ik in de dagbesteding zit, is mijn leven stukken beter. Ik heb meer motivatie en leuke contacten, ben minder ziek en ervaar minder stress. Mijn leven is waardevoller. MicksArt ondersteunt mij met het bedrijfsmatig vermarkten van de door mij gemaakte kunstobjecten.

MicksArt ■ Van kunstwerk naar betaald werk! ■
pagina 19

Overzicht in 2023 gesteunde projecten

Zoals eerder in dit verslag al aangegeven heeft het instituut in 2023 een bedrag van € 7.323.000 aan 64 projecten toegekend, waarmee het totaalbedrag dat vanaf het ontstaan van het instituut voor maatschappelijke projecten beschikbaar gesteld is, uitkomt op ruim € 112 miljoen.

Deze projecten zijn als volgt over de verschillende categorieën en het programma verdeeld:

Categorie:	aantal:	bedrag:
Inclusieve arbeidsmarkt	24	3.099.000
Werk & Diversiteit	2	223.000
Werk & Preventie	3	474.000
Werk & Toekomst	5	639.000
Programma ‘Stap voor Stap’	30	2.888.000
	64	7.323.000

Via de 24 projecten onder de categorie inclusieve arbeidsmarkt en de 30 projecten binnen het programma ‘Stap voor stap’ (zie pagina 16 tot en met 19) is het in 2023 mogelijk gemaakt om 1.416 mensen een traject richting betaald werk aan te bieden.

Instituut Gak verstrekt hierbij resultaatfinanciering. Dit houdt in dat in gevallen waarin projecten minder succesvol worden afgerond dan beoogd, de definitieve financiële bijdrage lager is dan de toegekende maximale bijdrage.

Daarnaast monitort het instituut of de toegekende middelen ook daadwerkelijk overeenkomstig met de aanvragen worden besteed. Dit gebeurt aan de hand van een kritische beoordeling van de ontvangen inhoudelijke- en financiële rapportages en de controleverklaringen van onafhankelijke accountants.

INCLUSIEVE
ARBEIDSMARKT

Aan de projecten in deze categorie draagt Instituut Gak bij per deelnemer die succesvol uitstroomt naar betaald werk, zelfstandig ondernemerschap of een reguliere vervolgopleiding.

SailWise ■ Loopbaantraject van boot naar baan voor mensen met een beperking (€ 22.500)

Veertien deelnemers aan deze pilot doen tijdens een midweek volop mee aan grensverleggende watersportactiviteiten. Zij werken aan hun zelfvertrouwen en leren (weer) denken vanuit mogelijkheden. SailWise werkt hierin samen met Randstad-RiseSmart. <https://sailwise.nl/nl>

Stichting Schouders Eronder ■ Rugdekking (€ 80.000)

Ruim honderd jongeren zonder werk of opleiding krijgen in dit leerwerktraject begeleiding bij circa zes betaald voetbalclubs, waaronder ADO Den Haag, Sparta Rotterdam, FC Dordrecht, NAC Breda en FC Eindhoven. De jongeren krijgen een erkend certificaat steward, facility- of horecamedewerker, aangevuld met BHV- en verkeersregelaarscertificaten. <https://www.schouders-eronder.nl>

VluchtelingenWerk Nederland ■ Samen kom je verder 2023-2024 (€ 250.000)

Dit project richt zich op begeleiding, bemiddeling en plaatsing van nieuwkomers in een full- of parttimebaan, op een participatieplek of een vervolgopleiding. De deelnemers worden wekelijks bijgestaan door een vrijwillige arbeidscoach (vaak een oud-ondernemer of HRM-adviseur) die de lokale arbeidsmarkt goed kent. In zes groepsbijeenkomsten focussen zij zich op sollicitatie- en presentatievaardigheden. Voor de laatste bijeenkomst worden werkgevers uitgenodigd zodat werkgevers en deelnemers elkaar ontmoeten en sollicitatiegesprekken kunnen oefenen. <https://www.vluchtelingenwerk.nl/nl>

Stichting Wij zijn Rotterdam ■ Bakkerswerkplaats 2023 (€ 17.500)

Mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt volgen een opleiding in de fijne en veilige omgeving van de Bakkerswerkplaats. Deze bakkerij verkoopt producten aan buurtbewoners en ondernemers. Naast de vaktechnische vaardigheden leren de deelnemers ook sociale vaardigheden en ontstaat er interactie met de collega’s, klanten en mensen uit de buurt die in de winkel komen. <https://www.wijzijnrotterdam.com>

Stichting Project 8 ■ Nieuwkomers tussen wal en schip (€ 87.000)

Dit project begeleidt nieuwkomers die niet goed weten welke stappen ze moeten ondernemen naar werk en die niet over het juiste netwerk en de juiste werkervaring en vaardigheden beschikken. <https://project8.work>

Hogeschool van Amsterdam ■ Oriëntatieproject Statushouders voor de klas (€ 48.000)

Zestien hoogopgeleide statushouders volgen gedurende een schooljaar een intensieve training met begeleiding, met als doel daarna direct een baan te vinden in het onderwijs of een deeltijdsopleiding inclusief stage te kunnen volgen. [Studieprogramma Oriëntatietraject Statushouders voor de Klas | HvA](https://www.hva.nl/onderwijs/opleidingen/maatschappelijke-projecten/orientatieproject-statushouders-voor-de-klas)

Stichting JobOn ■ Coachingsprogramma Werkbezoekdag 2023-2024 (€ 80.000)

Tijdens de Nationale Werkbezoekdag op 20 november 2023 maakten geïnteresseerde werkzoekenden kennis met bedrijven en publieke organisaties. JobOn biedt in dit project honderd mensen een begeleidingsprogramma aan, zodat ze doelgericht netwerkgesprekken met de werkgever kunnen voeren, waardoor er meer matches tot stand komen die weer kunnen leiden tot een passende baan of opleiding. [Werkbezoekdag 2023 | JobOn](https://www.jobon.nl/werkbezoekdag-2023)

Stichting Ideefix ■ Tweehonderd jaar veiligheid in Nederland (€ 27.250)

Naar aanleiding van het tweehonderdjarig bestaan van Reclassering Nederland in 2023 organiseert Ideefix een impactprogramma dat als doel heeft om de kansen van jongeren en jongvolwassenen – die in aanraking zijn (geweest) met het justitiële systeem – op een baan te vergroten, en hen te ondersteunen in het opbouwen van een sociaal vangnet. <https://ideefixfoundation.com/>

Hogeschool Saxion ■ Hybride werken inclusief gemaakt (€ 247.840)

Dit project beoogt het hybride werkbeleid voor medewerkers met een arbeids- of functiebeperking inclusief te maken, zodat ook zij kunnen profiteren van de autonomie en flexibiliteit die hybride werken biedt. De focus ligt op banen in de dienstverlening. Na een inventarisatie van bestaande tools en instrumenten, wordt door een expertisegroep en een learning community een toolkit ontwikkeld op basis van vraagsturing. Deze toolkit ‘inclusief hybride werken’ wordt aangevuld met een concreet stappenplan. De toolkit wordt in het netwerk van werkgevers en van de werknemers die hem gaan gebruiken, verspreid. Daarnaast komt er een website over inclusief hybride werken, een (media)campagne en een presentatie. [Get Ready for a Smart World | Hogeschool Saxion](https://www.getreadyforasmartworld.nl)

Stichting The New Entrepreneur ■ ZomerOndernemer 2023 (€ 31.500)

Tijdens de zomervakantie starten jongeren van 15 tot 22 jaar (van vmbo tot universiteit) onder professionele begeleiding een eigen bedrijf en leren zij zo de basis van het ondernemerschap. Het project vindt plaats in tien regio’s. Per regio wordt een winnaar gekozen, die deelneemt aan de landelijke finale. <https://www.zomerondernemer.nl>

Stichting Carrière Boost ■ Carrière Boost Plus (€ 30.000)

Dit betreft leerwerktrajecten in kinderopvang, sociaal werk, welzijnswerk en onderwijs voor niet-uitkeringsgerechtigden met een migratieachtergrond. Na een positieve afronding van het leerwerktraject helpt een jobcoach bij het vinden en behouden van een reguliere baan. <https://www.carriereboostdenhaag.nl>

Stichting De Boshalte ■ Opstart van de functie interne jobcoach en deelnemer begeleiding (€ 40.000)

Stichting De Boshalte in het Amsterdamse Bos faciliteert naast een kiosk, fietsloods en een terras een leerwerkplek voor onder andere mensen met een psychische kwetsbaarheid. Deelnemers krijgen extra ondersteuning op het gebied van mentale coaching en jobcoaching. <https://deboshalte.com>

CINOP BV (ECIO) ■ QUANTUM Inclusiereis (€ 165.000)

Expertisecentrum ECIO adviseert en ondersteunt universiteiten, hogescholen en het mbo bij het inclusiever maken van het onderwijs en de overgang van studie naar werk voor jongeren met een beperking. ECIO wil werkgevers bewust maken van het arbeidspotentieel van deze groep jongeren, die na hun studie vaak geen werk op hun niveau kunnen vinden en niet ‘beperkt’ genoeg zijn voor opname in het doelgroepregister. Er komt een trainingsprogramma als pilot dat wordt aangeboden aan werkgevers (met minimaal vijftien deelnemers per werkgever). Parallel loopt een bewustwordingscampagne, waarin werkgevers in een portretserie bijdragen aan een positieve zichtbaarheid van en beeldvorming rondom deze groep jongeren. <https://ecio.nl>

Stichting Nederland Onderneemt Maatschappelijk! ■ Over Hoop! (€ 209.685)

Vijf hulporganisaties vormen de coalitie ‘Over Hoop!’ en willen de overstap van werk in de prostitutie naar ander werk mogelijk maken. Hun doelgroep bestaat uit mensen die werkzaam zijn in de prostitutie of die ermee gestopt zijn en op zoek zijn naar een nieuwe baan. De kerndoelstelling van deze coalitie is om organisaties (werkgevers) te rekruteren die zich (willen) openstellen voor deze doelgroep en actief willen meewerken aan het bereiken van duurzame zelfredzaamheid, werkbegeleiding ‘on the job’ bieden en bijdragen aan het wegnemen van eventueel bestaande stigma’s over de doelgroep bij potentiële werkgevers én bij collega’s. De vijf hulporganisaties hebben Stichting NLOM met name gevraagd om de verbinding met de werkgevers te leggen. <https://www.nlom.nl>

CNV Jongeren ■ Onbeperkte Onboarding (€ 189.946)

Rond de 60 procent van de werkgevers zegt open te staan voor mensen met een arbeidsbeperking, 19 procent stelt hiervoor een plan op en een nog kleiner deel voert het plan daadwerkelijk uit. Samen met Onbeperkte Denkers – een stichting die zich inzet voor een inclusieve werkomgeving – wordt een impuls aan brede, positieve bewustwording gegeven en worden werkgevers binnen het mkb ontzorgd bij het in dienst nemen van mensen met een arbeidsbeperking. Er komen onder meer kennismakingen tussen werkgevers en potentiële werknemers. Ook wordt het stappenplan ‘Onbeperkte Onboarding’ ontwikkeld, alsmede een mkb-module van de HARRIE-training. Dit alles wordt ondersteund door een bewustwordings- en activeringscampagne. <https://cnvjongeren.nl>

Firma Twist ■ Buiten de muur blijven (€ 1.000.000)

Er zijn veel professionals betrokken bij de ondersteuning van ex-gedetineerden, maar een sleutelfiguur ontbreekt. Dit project richt zich op het ontwikkelen van een werkwijze waarmee professionals hun competenties in het begeleiden van ex-gedetineerden kunnen verbeteren. Deze methodiek is gestoeld op de in de gemeente Dordrecht opgedane ervaringen en op onderzoek van de Vrije Universiteit Amsterdam naar de gewenste competenties en werkwijzen van sleutelfiguren, de zogenoemde Dinges. In dit actieprogramma wordt een reeds ontwikkelde basistraining gecombineerd met de wetenschappelijke inzichten en instrumenten rond de Dinges. www.firmatwist.nl

Stichting Excelsior Foundation ■ Talentontwikkeling= topsport (€ 17.500)

De maatschappelijke foundation van voetbalvereniging Excelsior Rotterdam motiveert en activeert fasegewijs gedurende tien weken kwetsbare Rotterdammers tussen de zestien en veertig jaar die om uiteenlopende redenen een afstand tot de arbeidsmarkt hebben. <https://excelsiorfoundation.nl>

Werkplaats Brabant BV ■ Werkhubs in Brabant (€ 180.000)

Werkplaats Brabant is als detacheringsbedrijf gericht op de ontwikkeling en begeleiding van kandidaten naar werk en op de ondersteuning van (mkb-)bedrijven. De werkhubs zijn plekken waar meerdere mensen kunnen werken en leren om zo een stap te zetten naar regulier werk. Dit pilotproject start op drie locaties in de regio Breda met werkhubs waar kandidaten die moeite hebben om werk te vinden of te behouden zich in een team, in eigen tempo en op eigen niveau, kunnen ontwikkelen. www.werkplaatsbrabant.nl

Coöperatie DOK Academie 030 ■ Flowers 4 Business (€ 37.500)

In deze pilot gaat DOK030 trainingen en workshops bloemschikken verder professionaliseren en uitbreiden zodat mensen vanuit een arbeidsmatige dagbesteding of uitkering, stappen

kunnen zetten naar opleiding en werk in onder andere de sierteelt- en bloemensector. Ook worden mensen opgeleid zodat zij zelf bloemsierkunstworkshops kunnen aanbieden. <https://dok030.nl>

Stichting De Regenboog Groep ■ Werk-matchingbureau Back2Work voor economisch daklozen (€ 74.000)

Economisch daklozen krijgen begeleiding naar betaald werk. Deelnemers werken aan het wegnemen van stressfactoren en opnieuw opbouwen van zelfvertrouwen, en er wordt perspectief geboden. De deelnemers krijgen persoonlijke begeleiding, maatwerk en jobcoaching. www.deregenboog.org

Stichting De Harde Leerschool ■ Statushouders (€ 60.000)

Doel van dit project is om kansarme (jong)volwassenen met verschillende workshops en gastlessen, discipline, gedragsregels en presentatie- en sollicitatievaardigheden bij te brengen. Rugbytrainingen en een driedaagse bivak zorgen niet alleen voor fysieke fitheid bij de deelnemers, maar er komen ook aspecten aan bod als respect, teamgeest en doorzettingsvermogen. De volgende stap is de begeleiding naar betaald werk. In dit project krijgen statushouders een duaal programma aangeboden in de regio Noordoost-Brabant. <https://dehardeleerschool.nl>

Stichting Pars Cipere ■ Twee sectoren naar een eerste baan: de nieuwe ingenieur en KYC-CDD Leerwerkproject (€ 60.000)

Stichting Pars Cipere helpt met haar platform We’RHERE nieuwkomers met een academische of hbo+-achtergrond in het integratieproces en gaat samenwerkingsconvenanten met tien gemeenten sluiten. Honderd mensen starten in de techniek en twintig in de sector financiële administratie. <https://werhere.nl>

Stichting Trans United ■ LHBTIQ+-statushouders aan de slag – Onderweg naar zelfredzaamheid in Amsterdam en Utrecht (€ 113.520)

In dit pilotproject begeleidt Stichting Trans United Nederland met groepsworkshops en individuele begeleiding LHBTIQ+-statushouders, met extra focus op de groep transgenders, naar betaald werk of een opleiding. Dit willen ze bereiken door een begeleidingsmethode duurzaam te maken die zowel LHBTIQ+-sensitief is als ook de knowhow bevat om statushouders optimaal te begeleiden. <https://transunitedeurope.eu>

Stichting Global Talent Pool ■ Duale trajecten voor snelle leiders (€ 30.000)

In dit pilotproject volgen hoogopgeleide statushouders een intensieve taaltraining. In de laatste vijf maanden worden zij naar werk begeleid. Hiermee wil deze stichting aantonen dat arbeidspotentieel niet verloren hoeft te gaan. De stichting werkt hierin samen met het taalinstituut NLTraining en Open Embassy. www.globaltalentpool.nl

WERK & DIVERSITEIT**Hogeschool InHolland ■ Creatief samenwerken aan gelijke stagekansen (€ 195.000)**

Hogeschool InHolland is in 2020-2021 met financiering van Instituut Gak met studenten aan de slag gegaan om inzicht te krijgen in de effecten van stagediscriminatie op jongeren. Dit heeft onder meer geresulteerd in het onderzoeksrapport ‘[Stage-discriminatie? Hoeft niet!](#)’.

Dit vervolgproject beoogt inzicht te krijgen in de (regionale) trends en maatschappelijke ontwikkelingen in relatie tot stagediscriminatie en in bestaande structuren die stimulerend of belemmerend werken bij het stageproces. De hogeschool wil ook stappen ontwikkelen naar alternatieve structuren en een cultuur waarin stagediscriminatie effectief wordt aangepakt. De in Den Haag succesvolle aanpak ‘Gelijke stagekansen’ wordt bovendien verder ontwikkeld en geïmplementeerd in drie regio’s. Een landelijke community waarborgt de continuïteit. www.inholland.nl/onderzoek/stagediscriminatie-hoeft-niet

Stichting Ykeallo ■ MEKander (€ 28.400)

In dit project worden (Oost-Afrikaanse) statushouders in Amsterdam begeleid bij het hervinden van zelfvertrouwen, ontdekken van hun eigen kracht en het vormgeven van een zelfgekozen toekomst met werk. <https://stichting-ykeallo.nl>

WERK & PREVENTIE**Stichting Hoormij ■ Hoe hoort het op de werkvloer (€ 199.461)**

Stichting Hoormij komt op voor de belangen van iedereen met een gehoorandoening en zet zich al jaren in voor preventie en onafhankelijke voorlichting. In dit project wordt zowel hinderlijk geluid als gehoorverlies op de werkvloer aangepakt met het doel een oplossing te bieden aan werknemers met gehoorverlies en/of tinnitus en werknemers die last hebben van hinderlijk geluid. Daarmee wil Stichting Hoormij bereiken dat werkgevers en werknemers zich bewust zijn van de impact en het effect van geluidshinder. www.stichtinghoormij.nl

Oogvereniging ■ ‘Werkgevers ontzorgen en motiveren voor slechtiende en blinde werknemers’ (€ 200.000)

Slechts 29 procent van de slechtiende en blinde mensen in Nederland heeft een betaalde baan. Voor mensen met een oogandoening is het vaak een uitdaging een betaalde baan te vinden en te behouden. Werkgevers worden in dit project bewust gemaakt van de voordelen van inclusief personeelsbeleid voor slechtiende en blinde mensen, en dit moet uiteindelijk ook leiden tot het vinden van een baan. Een stappenplan en een QuickScan ondersteunen werkgevers bij het aannemen van mensen met een visuele beperking. www.oogvereniging.nl

VU (School of Business and Economics) ■ Impact Campagne Veilig in je Werkteam (€ 75.000)

De INWBQ is een instrument dat de rollen meet die mensen aannemen tijdens pesten, intimidatie, agressie en andere vormen van negatief werkgedrag. De ‘Impact Campagne Veilig in je Werkteam’ richt zich op de implementatie van dit instrument. Met de verspreiding van de INWBQ onder een groot netwerk van bedrijven en organisaties wordt inzicht geboden en worden handvatten gegeven om beter te kunnen omgaan met negatief werkgedrag.

WERK & TOEKOMST**Stichting Crafts Council Nederland ■ Craftsmap (€ 49.000)**

De Craftsmap is een digitaal platform waar excellente ambachtslieden zich kunnen presenteren en hun expertise zichtbaar maken. Het is daarmee een inventarisatie van de beste creatieve ambachtsmensen in Nederland. Het idee is dat als inzichtelijk is waar de expertise zit, krachten kunnen worden gebundeld, cross-sectorale verbindingen worden gelegd, innovaties tot stand worden gebracht en kennis wordt overgedragen. Daarmee vergroten ambachtslieden hun economische zelfstandigheid en blijft kennis levend. <https://craftscouncil.nl>

Stichting Ambacht in beeld ■ Ambacht in Beeld Festival 2023 (€ 20.000)

Het Ambacht in Beeld Festival laat een divers publiek kennismaken met gepassioneerde ambachtslieden uit binnen- en buitenland. Het festival is uitgebreid met twee extra dagen. Deze dagen zijn bedoeld om vmbo- en havoleerlingen ‘met maakdrang’ te helpen met hun beroepskeuze door ze via diverse workshops kennis te laten maken met ambachtelijke vakopleidingen. Vakkennis wordt hiermee doorgegeven en behouden. <https://ambachtinbeeldfestival.nl>

Stichting Aeccretio ■ re-START (€ 20.000)

Re-START staat voor opnieuw beginnen en helpt jongeren naar werk die niet meer naar school kunnen of willen. Onderdelen van het programma zijn onder andere talent ontdekken, werkbezoeken bij bedrijven afleggen en stagelopen. De stichting gaat tevens de methodiek van re-START verder optimaliseren. <https://re-start.nl>

Work Channels BV ■ Je gaat ’t pas zien (€ 325.000)

Vijf partijen in en om Zwolle ontwikkelen met gebundelde krachten een activerend format voor het onboardingproces van zij-instromers in de techniek. De vorm waarin dit gegoten wordt, sluit aan op de belevingswereld van werkgevers in het technische mkb. Er komt een videoserie met tien bedrijven. In iedere aflevering

van ongeveer vijf minuten staat een bedrijf uit het (technische) mkb centraal. De serie maakt werkgevers op een respectvolle manier bewust van de ongeschreven regels en cultuur op de werkvloer, die een drempel kunnen zijn voor iemand van buiten. Dit wordt ook bespreekbaar gemaakt en er worden oplossingen geboden. Parallel aan de videoserie worden drie bedrijven gedurende zes maanden gevolgd in hun ervaringen met een nieuwe medewerker die zij-instromer is. In die periode worden gesprekken gevoerd met de zij-instromer, de leidinggevende, de werkplekbegeleider en de HR-adviseur of directeur. Deze gesprekken leveren input voor concrete onboardingstrategieën en daarmee praktische tips.

Alle informatie komt in een toolbox, die beschikbaar komt voor (technische) werkgevers. Het project wordt afgesloten met een bijeenkomst waarin alle opgedane ervaringen, resultaten en tools worden gepresenteerd aan een breed publiek.

<https://www.nxtv.nl>

JINC. ■ Gelijke kansen in het beroepsonderwijs: een goede start... (€ 225.000)

JINC. is een organisatie die zich inzet voor gelijke kansen voor jongeren die opgroeien in sociaal-economisch zwakkere wijken en die daardoor minder kansen krijgen in het onderwijs en (daarmee) op de arbeidsmarkt. Tot nu toe richt JINC. zich met het onderwerp Loopbaanoriëntatie (LOB) op jongeren in het primair onderwijs en het vmbo. Met dit project richt JINC. zich ook op mbo-leerlingen en dan met name op mbo2-niveau. Het behelst drie leerlijnen, waaronder het opschalen van een (reeds bestaande) sollicitatietraining, een training in sociaal-emotionele vaardigheden en een verdiepende training netwerkvaardigheden. www.jinc.nl

PROGRAMMA 'STAP VOOR STAP: VAN DAGBESTEDING NAAR BESCHUT WERK'

Meedoen op de arbeidsmarkt draagt bij aan zelfvertrouwen, zelfredzaamheid, ontwikkeling en identiteit. Voor sommige deelnemers van dagbesteding die zich verder willen en kunnen ontwikkelen, is het lastig om een volgende stap te maken. Dit heeft diverse redenen. Een belangrijke reden is de onduidelijkheid – en daarmee onzekerheid – van bijvoorbeeld de financiële consequenties. En wat als het (beschut) werk niet blijkt te passen en een (tijdelijke) stap terug nodig is? Om deelnemers van dagbesteding hierbij te ondersteunen, is Instituut Gak in 2022 een tweejarig landelijk programma gestart. De tweede aanvraagronde was in het najaar van 2023. Hierbij wordt aan dagbestedingsaanbieders in samenwerking met gemeenten en lokale werkgevers de mogelijkheid geboden om – bijvoorbeeld met gebruikmaking van [Simpel Switchen](#) – mensen

vanuit de dagbesteding flexibele kansen (terugvallen mag) te bieden op een vervolgstap. Naast het aanjagen en financieel ondersteunen van lokale projecten, wordt door de Universiteit voor Humanistiek en Movisie onderzoek gedaan. De Universiteit voor Humanistiek doet onderzoek naar de ervaringen met de dagbestedingstrategieën. Daarbij wordt vooral gefocust op de leefwereld en de ervaringen van de hoofdrolspelers: degenen die de trajecten doorlopen en stappen proberen te zetten van dagbesteding naar werk. Hiernaast is behoefte ontstaan aan meer inzicht in de ervaringen vanuit de betrokken organisaties die meedoen aan het programma 'Stap voor stap'. Kennisinstituut Movisie haalt deze ervaringen op via interviews met de projectleiders en krijgt hiermee inzicht in de 'rode draden'. www.movisie.nl

In 2023 is financiering toegezegd aan dertig activeringsprojecten. Instituut Gak draagt bij per deelnemer die succesvol uitstroomt naar betaald (beschut) werk of een reguliere vervolgopleiding, dan wel terugkeert naar een passende plek in de dagbesteding.

Werkbedrijf De Binnenbaan BV ■ Buiten Gewoon Leren en Werken (€ 62.500)

Kandidaten met een indicatie arbeidsmatige dagbesteding krijgen de kans zich in hun vertrouwde omgeving met een vaste begeleider te ontwikkelen naar (beschut) werk. Voor elke kandidaat wordt een zelfredzaamheidsmatrix afgenomen om te kijken hoe de kandidaat het beste ondersteund kan worden. <https://debinnenbaan.nl>

Stichting De Regenboog Groep ■ Stap voor stap naar beschut werk (€ 92.500)

De Regenboog Groep gaat de eigen werkprojecten in de horeca en faciliterende sector versterken en professionaliseren. Ook worden de mogelijkheden van de deelnemers in kaart gebracht zodat er vroegtijdig kan worden ingespeeld op de vraag welke route het meest geschikt is. Een traject- en een jobcoach alsmede een werkbegeleider zorgen voor de (intensieve) begeleiding. www.deregenboog.org

Stichting De Keertwending Deurne ■ Simpel Switchen in de Peel 2.0 (€ 100.000)

Dit project borduurt voort op de eerdere succesvolle aanpak binnen het programma van deze stichting. Op The Green Valley Estate kunnen mensen met een indicatie arbeidsmatige dagbesteding in tien verschillende branches werken, onder andere in de paardensport(winkel), de horeca, bij een evenementenbureau of facilitering in de zakelijke verhuur. www.dekeertwending.nl

Stichting Cosis ■ Doorgroei van dagbesteding naar werk door brancheopleidingen (€ 212.500)

In 2022 is Cosis voor de erkende brancheopleidingen Facilitaire dienstverlening en Groenvoorziening gestart met twee pilots van ieder tien deelnemers met een verstandelijke en/of psychische beperking. Cosis breidt dit aanbod uit. Deze opleidingen bieden deelnemers de mogelijkheid om zich in eigen tempo te ontwikkelen, een erkend diploma te halen en een (on)betaalde baan of plek in de maatschappij te verwerven. Er is dan minder professionele zorg nodig en de doorontwikkelde opleiding komt ook beschikbaar voor andere organisaties. www.cosis.nl

Stichting Helden in IT ■ Naar werk, stap voor stap (€ 112.000)

In een sociaal veilige omgeving werken deelnemers met behulp van trainingen en praktijkopdrachten in de ICT aan het vergroten van belastbaarheid, vakspecifieke vaardigheden en soft skills. De begeleiders hebben een diverse achtergrond en zetten trainingen in zoals HARRIE helpt. De dienstverlening wordt uitgebouwd en de trainingen worden doorontwikkeld. Stages bij netwerkpartners vormen de basis voor de doorstroming naar regulier werk. <https://stichtingheldeninit.nl>

IW4 NV ■ De volgende stap naar werk (€ 57.473)

Voor inwoners van Veenendaal die geen uitkering hebben van de gemeente en mensen met ggz-problematiek ontwikkelt IW4 een methode om hen op een juiste manier naar (beschut) werk te begeleiden. Dit gebeurt gedurende de eerste twaalf weken onder begeleiding van een jobcoach en een werkbegeleider. De jobcoaches krijgen een opleiding tot IPS-coach (IPS staat voor Individuele Plaatsing en Steun), zodat ze ook deelnemers met een psychische beperking kunnen begeleiden. www.iw4.nl

Stichting Relim ■ Implementatie van Dagbesteding naar Beschut Werk voor mensen met NAH (€ 62.500)

Stichting Relim begeleidt mensen met niet-aangeboren hersenletsel (NAH) naar zowel beschut als regulier werk. <https://relim.nl>

Stichting Centrum voor Dienstverlening ■ Wonen, Werken, Leren – PACT voor participatie en community care (€ 112.500)

Stichting CVD, een maatschappelijke organisatie in Rotterdam, laat samen met Pluspunt en Stichting Wij Zijn Rotterdam mensen met een ggz-achtergrond vanuit hun eigen aandachtsgebied (dagbesteding, werk en wonen) uitstromen naar werk met de mogelijkheid terug te vallen op dagbesteding. De leerroute heet PACT-traject, wat staat voor Preventie, Activering, Competentie en Toekomstgericht. Een zorg-, leer- en werkketen maakt de overstap naar (beschut) werk makkelijker. Deelnemers die uitstromen naar werk blijven betrokken bij de community en inspireren anderen om ook door te groeien naar werk.

www.cvd.nl

Stichting Samen Top ■ BAAAN 3.0 (€ 69.955)

Stichting Samen Top, waarvan reeds het project 'BAAAN 2.0 met de extra A voor aandacht' loopt binnen het programma, realiseert dagbestedingsplekken bij reguliere bedrijven en organisaties in de regio rond Dongen. Dit doen zij voornamelijk voor jongeren met een verstandelijke beperking. Groepjes van maximaal zes personen werken in verschillende branches zoals de logistiek, horeca, supermarkt (lokale winkels), facilitaire, zorg- en dienstverlening en groenvoorziening.

www.samentop.nl

Stichting Ontplooi ■ Stap op Stap Ontplooi (SoSo!) (€ 183.745)

Ontplooi wil vanuit arbeidsmatige dagbesteding mensen met een beperking en een grote afstand tot de arbeidsmarkt begeleiden naar beschut werk door meer individuele begeleiding aan te bieden. <https://ontplooi.nl>

Menso Detacheren BV ■ Stap voor stap: van dagbesteding naar werk (€ 112.500)

Dit project richt zich op een doelgroep zonder of met weinig arbeidsvermogen, die is aangewezen op verschillende vormen van activering en dagbesteding binnen de WMO. De inzet van een jobcoach is hierin nieuw. De coach start met een kennismakingsgesprek en brengt samen met de deelnemer de ontwikkeldoelen in beeld. Arbeidsmatige dagbesteding is hierin de eerste stap, de volgende stap is om via een detachingsplek van maximaal zes maanden ervaring op te doen bij een reguliere werkgever. <https://menso-emmen.nl>

Leger des Heils W&G regio Noordwest ■ Stap voor stap naar werk (€ 111.073)

Deelnemers krijgen de kans om in eigen tempo en op verschillende niveaus stappen te zetten in de persoonlijke ontwikkeling. Door uitbreiding van het team met een re-integratiecoach is er meer ondersteuning en begeleiding, ook bij de werkgever. Dit wordt vastgelegd in een trajectplan met behulp van het monitoringssysteem Clever. Trainingen en praktijkonderwijs worden zo veel mogelijk op de leerwerkplek of dagbesteding gegeven in een veilige omgeving waar iemand kan werken aan herstel, zelfvertrouwen en ontwikkeling.

www.legerdesheils.nl

De Werkmakerij BV ■ De Werkmakerij (€ 212.500)

De drijvende krachten achter De Werkmakerij hebben jarenlange ervaring in de werkvelden jeugdzorg, onderwijs en arbeidsmarkt. Met dit project bieden zij een keten aan die op elkaar is afgestemd en waardoor jongeren niet buiten de boot vallen, maar in zicht blijven en in hun tempo en naar vermogen een proces kunnen volgen van zorg en sociale activering naar uiteindelijk een duurzame werkplek. www.werkmakerij.nl

IBN participatie BV ■ Meedoen op de best passende werkplek (€ 62.500)

Samen met zorgaanbieder Dichterbij begeleidt IBN deelnemers naar (beschut) werk. Dichterbij biedt (via de Wlz) mensen met een verstandelijke beperking dagbesteding aan en heeft een jarenlange ervaring op het gebied van de begeleiding naar (beschut) werk. www.ibn.nl

UW Werkmaatschappij BV ■ Dagbesteding dicht bij beschut werk (€ 89.448)

UW wil acht deelnemers van de dagbesteding begeleiden naar beschut werk binnen of buiten UW. Dit gebeurt met de producten en hulpmiddelen van Simpel Switchen. www.uw.nl

Stichting Beschut Werk Kansis ■ Kansis creëert kansen op weg naar werk (€ 87.500)

Kansis biedt re-integratiediensten aan voor zowel cliënten van het UWV als reguliere werkgevers en wil participatie op de arbeidsmarkt voor iedereen mogelijk maken. In deze pilot bieden de trajectbegeleiders maatwerk aan deelnemers met een dagbestedingsindicatie. Te denken valt aan coaching, empowerment en snuffelstages. <https://kansis.nl>

De Oude Keuken ■ Iedereen werk iedereen winst: van dagbesteding naar beschut werk (€ 82.500)

De Oude Keuken in Castricum is een restaurant en tevens een sociale onderneming. Dit project begeleidt mensen met een dagbestedingsindicatie veilig en duurzaam naar werk. Een werkbegeleider en jobcoach volgen de voortgang van de leerling-medewerkers nauwgezet. www.deoudekeuken.net

Mediant GGZ ■ Actief herstel: Stap voor stap van dagbesteding naar werk, deel 2 (€ 150.000)

Tien deelnemers met een psychische kwetsbaarheid krijgen in dit vervolgproject begeleiding naar werk. Het betreft arbeidsmatige activiteiten in een wasserette, onderhoud van groen op het terrein en (de)montage- en productiewerkzaamheden. De bestaande gezamenlijke aanpak met WerV is gericht op deelnemers die binnen een aantal maanden in staat zijn om stappen te zetten. www.mediant.nl

Stichting Dr. Schroeder van der Kolk Bedrijven ■ Hink, Stap, Sprong naar werk 2.0 (€ 50.000)

Met het vervolgproject 'Hink, Stap, Sprong naar werk 2.0: ieder in zijn eigen tempo en op zijn eigen manier' wil Schroeder wederom vijf deelnemers begeleiden van arbeidsmatige dagbesteding naar beschut werk of werk binnen de banenafpraak. Bijvoorbeeld in het houtbewerkingsatelier, op de assembleageafdeling voor inpakwerkzaamheden of in een kantine om vakkennis in de praktijk op te doen. www.schroeder.nl

Werken Sterkt BV ■ Jouw Kracht in Kwetsbaarheid, ontwikkel en groei! (€ 92.443)

Werken Sterkt is een persoonlijk ontwikkelbedrijf dat zich vanuit een sterke maatschappelijke betrokkenheid ten doel stelt een bijdrage te leveren aan de ontwikkeling van mensen, zodat zij naar eigen vermogen kunnen participeren in de maatschappij. Werken Sterkt werkt nauw samen met Kringloop Den Haag. Met de deelnemers wordt een persoonlijk zorgplan opgesteld en worden afspraken vastgelegd. Een werkbegeleider begeleidt de deelnemer. <https://werkensterkt.nl>

GGZ-Delfland/Doel Delfland ■ Stapvoets' van dagbesteding naar (beschut) werk (€ 112.500)

GGZ-Delfland bundelt de krachten met Doel Delfland (dagbestedingslocatie van GGZ) en Werkse! (werkleerbedrijf voor beschut werk). Dit vanuit de overtuiging dat met de juiste begeleiding en ondersteuning deelnemers met een afstand tot de arbeidsmarkt succesvol kunnen uitstromen naar (beschut) werk. Binnen het project maken die binnen vier weken kennis met alle vormen van beschut werk zodat er een juiste plaatsing geboden kan worden. Werkse! heeft een groot netwerk van werkgevers en biedt zelf ook de mogelijkheid tot beschut werk. Voor de arbeidsmarktoriëntatie wordt gebruikgemaakt van VR-brillen. De integrale aanpak wordt geborgd door heldere samenwerkingsafspraken, regelmatige evaluaties en gedeelde verantwoordelijkheid. www.ggz-delfland.nl

Stichting Buitengewoon Leren en werken ■ Prins Heerlijk - Waardig aan het werk op duurzame werkplekken bij reguliere werkgevers (€ 62.455)

In dit project begeleidt Prins Heerlijk minimaal vijf jongeren in de dagbesteding intensief naar beschut werk bij reguliere werkgevers. Terugvallen mag naar een plek binnen Prins Heerlijk. Dit vervolgproject is in het bijzonder gericht op de begeleiding van drie grote werkgevers. <https://prinsheerlijk.nl>

Stichting Philadelphia Zorg ■ Talent Werkt! (€ 92.500)

Deelnemers in de dagbesteding krijgen begeleiding van een trainer en werkcoach. De werkcoach zoekt een werkervaringsplek voor de deelnemer bij sociaal ontwikkelbedrijf Stichting Noest of bij reguliere bedrijven. De deelnemer krijgt op de werkplek een vaste buddy waar hij op kan terugvallen. www.philadelphia.nl

Stichting Bijzonder Gewoon ■ Veilig de stap zetten (€ 81.082)

Bijzonder Gewoon werkt in dit project op Walcheren samen met leerwerkbedrijf Orionis, Zeeuws Werk, Stichting Philadelphia en scholengroep OZEO. Deelnemers die klaar zijn voor een volgende stap worden getraind en geplaatst bij het leerwerkbedrijf. Dit gebeurt met een ontwikkeltraject en een onbetaalde proeftijd van maximaal twee maanden en met behoud van de oorspronkelijke (dagbestedings)plek. Ook krijgen ze de training 'Keuzes

maken en leerdoelen stellen', zodat de deelnemers leren hoe om te gaan met teleurstellingen en het gevoel van falen. www.orioniswalcheren.nl

Stichting Kust & Vliegwerk ■ Op stap met werktalent 2.0 (€ 69.650)

Deelnemers met een WMO-indicatie worden in dit project een stap verder geholpen naar beschut werk bij een reguliere werkgever die aangesloten is bij het netwerk van Kust & Vliegwerk. De inzet van de dienst De Vliegende Brigade is nieuw en zorgt voor meer verbinding tussen de werknemer en de werkgever. Door in een vroeg stadium opdrachten en klussen uit te voeren bij lokale werkgevers, maken de deelnemers kennis met diverse arbeidsplekken en medewerkers. Hierdoor wordt het vertrouwd en leren ook werkgevers de deelnemers beter kennen, waardoor een stap naar (beschut) werk een veilige overgang wordt. <https://kustenvliegwerk.nl>

Stichting BORO* ATELIER ■ BORO*ONTWIKKELT Stap voor stap (€ 60.000)

Een deel van de deelnemers bij dit duurzame textielatelier in Amsterdam-West heeft een zorgindicatie in de vorm van een psychische, verstandelijke of fysieke beperking. In dit project wil men zich met name specialiseren in de re-integratie van vrouwen met een burn-out, angststoornissen en dergelijke. Deelnemers zijn volwassenen en jongvolwassenen. Het doel is om (weer) op een fijne manier mee te kunnen doen in de samenleving en waar mogelijk te (re-)integreren op de Nederlandse arbeidsmarkt, bijvoorbeeld bij kleinere werkgevers in de buurt. De eigen begeleiders krijgen extra professionele begeleiding. www.boroatelier.nl

Stichting Van Beets Werken & Leren ■ Van Groei naar Bloei deel 2 (€ 100.000)

Stichting Van Beets - Werken & Leren wil het voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt mogelijk maken om zich als mens te ontwikkelen en daar waar mogelijk door begeleiding en training door te groeien naar werk of opleiding. De mogelijkheden worden geboden via het groenbedrijf Van Beets Groengroep BV. Van Beets beschikt over een actief netwerk met het UWV, gemeenten en het (praktijk)onderwijs. De ontwikkeling van de deelnemer staat hierin centraal en er wordt gekeken naar het ontwikkelingspotentieel van de deelnemers die nog in de dagbesteding zitten. Indien nodig wordt het werk aangepast aan de mogelijkheden van de deelnemers. Er wordt ingezet op een structurele samenwerking tussen gemeente, ondernemers en aanbieders WMO zodat het fundament wordt gelegd voor meer structurele doorstroom van WMO naar beschut werken. www.vanbeets.nl

Stichting MicksArt ■ Van kunstwerk naar betaald werk! (€ 62.500)

Stichting MicksArt biedt ruimte voor persoonlijke, arbeidsmatige ontwikkeling en dagbesteding vanuit hun galerie in Emmen. Naast facilitaire activiteiten valt te denken aan een variatie aan werkzaamheden gerelateerd aan kunst en de galerie, zoals het fotograferen van kunstproducten, inrichten van een expositie of kleding maken voor modepresentaties. Er is een netwerk en samenwerking met organisaties in Emmen op het gebied van instroom, werkgeverscontacten en job- en werkcoaches. www.micksartcollectief.nl

Stichting Roetz Fair Factory ■ Uitbreiding - het ontwikkelen van werktalenten (€ 68.480)

Roetz Fair Factory is een sociale fietsenfabriek in Amsterdam, een onderneming met zowel een duurzame als een sociale missie. Oude fietsframes krijgen er een tweede leven en mensen krijgen een kans om naar wens en vermogen mee te doen. De aanpak van Roetz richt zich op het ontwikkelen van werknemers- en arbeidsvaardigheden zoals werkinhoudelijke kennis en zelfwaardering. Mensen krijgen de ruimte om zichzelf te ontwikkelen, ook met scholing indien nodig. Begeleiding vindt plaats door zowel een jobcoach als een leermeester. https://roetz-bikes.com/nl_NL

Stichting WerkRaat ■ Weer een stap vooruit (€ 62.500)

Leerwerkcentrum WerkRaat uit Doetinchem is een sociale onderneming die leerwerktrajecten en dagbesteding biedt aan jongeren die om diverse redenen zijn uitgevallen op school of werk. Het leerwerkcentrum richt zich op fietstechniek, horeca, ICT, webdevelopment en media. www.werkraat.nl

Irene Pleiter

Dankzij dit project heb ik mijn (zeil)vertrouwen ontdekt. Dat is echt een metafoor voor mij geworden. Ik zie zelfvertrouwen als een schip. Wanneer je de goede koers weet te vinden zonder te veel weerstand van dingen die eigenlijk niet bij je passen, niet prettig voor je zijn en te veel stress opleveren, kan je tot beslissingen komen die bijdragen aan een mooie loopbaan en toekomst.

SailWise ■ Loopbaan-traject van boot naar baan voor mensen met een beperking ■ pagina 12

Bij de uitvoering van het lopende onderzoeksprogramma zijn in totaal 246 personen betrokken, bestaande uit 60 hoogleraren, 2 lectoren, 126 postdocs en/of senior onderzoekers, 39 promovendi, 13 junior onderzoekers en 6 onderzoeksassistenten. In 2023 is het onderzoeksprogramma uitgebreid met de 14 hierna weergegeven nieuwe studies. Sinds de oprichting van Instituut Gak hebben in totaal 72 mensen hun promotieonderzoek kunnen uitvoeren met financiering van Instituut Gak. Voor een overzicht van de lopende studies wordt verwezen naar pagina 23 en 24. Voor een overzicht van de afgeronde onderzoeksprojecten wordt verwezen naar pagina 25.

Toegankelijkheid

Instituut Gak streeft ernaar dat de resultaten van gesteunde studies bijdragen aan oplossingen voor beleids- en uitvoeringsvraagstukken die leven op het terrein van sociale zekerheid en arbeidsmarkt. De onderzoekers wordt daarom gevraagd actief zorg te dragen voor publicatie, openbaarmaking en overdracht van onderzoeksresultaten aan wetenschappers, beleidsmakers, professionals werkzaam in de uitvoeringspraktijk en andere belangstellenden. Hiertoe is het [Inspiratiedocument Maatschappelijke Impact](#) opgesteld. Dit document kan geraadpleegd worden bij het opstellen van een onderzoeksvoorstel, bij de uitvoering van het onderzoek en bij de verspreiding van de onderzoeksresultaten.

Publicaties die voortkomen uit onderzoek worden actief verspreid door Instituut Gak, via de eigen website en verschillende sociale media. In de [Kennissbank](#) staan alle publicaties die voortvloeien uit door Instituut Gak gesubsidieerd onderzoek. Daarnaast komen in Kennisclips de belangrijkste resultaten en de implicaties voor beleid van een aantal onderzoeken op overzichtelijke wijze in beeld. In de nieuwe podcastserie 'Sociale Zekerheid gezien vanuit de leerstoel' komt een hoogleraar of lector aan het woord. Zij vertellen voor een breed publiek over hun onderzoek. Voor de serie 'In de schijnwerpers' spreekt een wetenschapsjournalist met onderzoekers over hun onderzoek en schrijft er een korte, toegankelijke blog over. [De kennisclips](#), [podcasts](#) en [blogs](#) zijn terug te vinden op de website.

Toepasbaarheid

Naast de aandacht voor de toegankelijkheid van onderzoeksresultaten vindt Instituut Gak het ook belangrijk dat de onderzoeksresultaten van nut zijn voor de (beleids)praktijk en daadwerkelijk worden toegepast. Hiertoe neemt Instituut Gak deel aan het Kennispartnerberaad (een halfjaarlijkse ontmoeting van organisaties waarmee het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid samenwerkt op het gebied van kennis en onderzoek) en aan het [Kennissplatform Werk en Inkomen](#) (KWI). In dit laatste platform werken kennispartners en de uitvoeringsorganisaties voor de sociale zekerheid met elkaar samen op het

gebied van kennisontwikkeling binnen het domein van werk en inkomen.

Daarnaast wordt bij de beoordeling van de onderzoeksvoorstellen expliciet gekeken naar de beleidsrelevantie, de mate waarin onderzoeksresultaten toepasbaar worden gemaakt voor de (beleids)praktijk (valorisatie) en de mate waarin er aandacht is voor het burgerperspectief.

De aan Instituut Gak verbonden hoogleraren en lectoren nemen met regelmaat deel aan adviescommissies op het gebied van sociale zekerheid en arbeidsmarktbeleid. Onder andere werd in 2023 zitting genomen in de Commissie Sociaal Minimum (prof. dr. Willemijn Roozendaal), de Onafhankelijke Commissie Toekomst Arbeidsongeschiktheidsstelsel (Octas, prof. dr. Irmgard Borghouts en prof. dr. Pierre Koning) en de Staatscommissie demografische ontwikkelingen (prof. dr. Daniël van Vuuren).

NIEUWE ONDERZOEKS-PROJECTEN

Het betere werk voor en door medezeggenschap: behoud van personeel in tijden van krapte (€ 249.000) ■ Projectleider: Prof. dr. Sonja Bekker, Universiteit Utrecht

Waardevol werk kan bijdragen aan verlaging van personeelstekorten. Medezeggenschap en autonomie zijn kernelementen van waardevol werk. Dit onderzoek schetst hoe zeggenschap en autonomie kunnen worden ontwikkeld en verspreid. Het onderzoek geeft inzicht in nieuwe vormen van medezeggenschap als instrument om alle werkenden te boeien en te binden, inclusief jongeren en werknemers met een tijdelijk contract. Deze kennis wordt verfijnd in co-creatie met gebruikers en stakeholders van medezeggenschap in living-labs en vastgelegd in openbare en toegankelijke designs voor hernieuwde medezeggenschap.

Bevordering arbeidsparticipatie van langdurig werkloze ouderen: een stap verder op basis van inzichten uit bewezen interventies en nieuwe inzichten in een situatie van arbeidsmarktkrapte (€ 225.982) ■ Projectleider: Dr. Yvonne Prince, SEOR

Hoewel de arbeidsmarktkrapte groot is, komen langdurig werkloze ouderen nog steeds lastig aan werk. Dit onderzoek zet bestaande inzichten uit bewezen interventies die de arbeidsparticipatie van langdurig werkloze ouderen hebben gestimuleerd op een rij. Wat heeft gewerkt en waarom? Daarnaast worden nieuwe inzichten in de huidige situatie van arbeidsmarktkrapte verzameld. Onderzoekers benutten een bestaand panel waaraan relatief veel werkloze ouderen meedoen (aanbodkant). Tevens interviewen zij werkgevers uit enkele kraptesectoren (vraagkant) over onder andere hun beelden over (langdurig) werkloze ouderen.

Juridische en organisatorische vraagstukken bij hybride werken (€ 207.178) ■ Projectleider: Dr. Wieteke Conen, Universiteit van Amsterdam (AIAS-HSI)

Hybride werken, ofwel het combineren van vormen van plaats- en tijdsafhankelijk werk, is in korte tijd een breed geaccepteerde werkwijze geworden. Naast voordelen en kansen brengt het ook nadelen en risico's met zich mee. Dit onderzoek gaat in op vragen als: Hoe wordt hybride werken ervaren door werknemers en werkgevers en welke factoren (op het niveau van individu, organisatie en wetgeving) zijn van invloed? In hoeverre komen werkgevers en werknemers in onderling overleg tot afspraken? En waar is overheidsregulering gewenst?

Voorkomen is beter dan genezen: beleidsopties om uitval uit de zorgsector te verminderen (€ 185.686) ■ Projectleider: Prof. dr. Bas ter Weel, SEO Economisch Onderzoek

De arbeidsvraag in de zorgsector is hoog, vooral in de verpleging, verzorging en thuiszorg. Tegelijkertijd is het aantrekken en het behouden van zorgpersoneel een probleem. Dit onderzoek volgt starters in de zorgsector met een mbo- of hbo-diploma. Door het koppelen van verschillende CBS-data wordt inzicht verkregen in de aard en omvang van uitstroom onder starters. Ook vindt een vergelijking plaats met de sectoren onderwijs en veiligheid. Samen met verschillende belanghebbenden worden kansrijke maatregelen geformuleerd voor het aantrekken en behouden van personeel in de zorgsector. Die maatregelen worden door de onderzoekers getoetst op doelbereik, effectiviteit, efficiëntie en uitvoerbaarheid.

Verzuimpreventie in beeld: onderzoek naar kennis rond preventie van ziekteverzuim (€ 245.320) ■ Projectleider: Prof. dr. Karin Proper

Vanwege de financiële en maatschappelijke impact die verzuim met zich meebrengt, is inzetten op preventie belangrijk, maar wat werkt en wat niet, voor wie en in welke context? Dit project heeft tot doel een overzicht te verkrijgen van beschikbare goede voorbeelden en bewezen effectieve interventies om verzuim te voorkomen, met specifieke aandacht voor thuiswerken. Ook wordt in kaart gebracht wat werkgevers en werknemers zelf vinden dat ze kunnen doen om verzuim te voorkomen. En hoe kan de samenwerking tussen actoren op het gebied van verzuimpreventie het best worden georganiseerd? Het project resulteert in een kennisagenda en een praktische handreiking voor verzuimpreventie.

Kansrijk kiezen: overwegingen van jongeren bij hun studiekeuze (€ 197.419) ■ Projectleider: Prof. dr. Didier Fouarge

De centrale vraag in dit onderzoek is hoe meer jongeren gestimuleerd kunnen worden om voor een kansrijke studie te kiezen. De onderzoekers brengen kansrijke mbo-studies in kaart en onderzoeken op basis van literatuur, kwalitatieve interviews, en

een enquête onder mbo-studenten welke soort informatie een belangrijke rol speelt bij de studiekeuze, en via welke kanalen jongeren zich informeren. Het doel is om de loopbaanoriëntatie en -begeleiding te voorzien van nieuwe kennis rond kansrijk kiezen in het mbo.

Beïnvloeding kansrijke studiekeuzes door leerlingen (€ 192.716) ■ Projectleider: Dr. Arie Gelderblom, SEOR

De centrale vraag is op welke manieren leerlingen in het onderwijs beïnvloed kunnen worden tot het maken van studiekeuzes richting sectoren waar grote kraptes op de arbeidsmarkt bestaan. In het onderzoek bouwen de onderzoekers voort op bestaande kennis en voegen daar via aanvullend veldwerk vernieuwende inzichten over de rol van social media aan toe. Social media is immers niet meer weg te denken uit het leven van leerlingen, en kan een belangrijke rol in (gaan) nemen in het keuzeproces.

Werk en mantelzorg: een onderzoek naar de wederzijdse afhankelijkheid in de levensloop (€ 211.786) ■ Projectleider: Prof. dr. Alice de Boer, SCP; Prof. dr. Marjolein Broese van Groenou, Vrije Universiteit Amsterdam

Door tekorten in de zorg komen steeds meer vormen van steun terecht bij mantelzorgers. Dit combineren zij vaak met betaald werk, wat kan leiden tot overbelasting of gezondheidsproblemen. In dit project wordt in kaart gebracht welke groepen mantelzorgende werknemers problemen en kansen ervaren op de arbeidsmarkt. Ook wordt de afhankelijkheid van werk en zorg bestudeerd. Wordt werken moeilijker vanwege het zorgen, of is mantelzorg lastig omdat je ernaast werkt? De perspectieven van zowel mantelzorgers, werkgevers als beleidsmakers komen aan bod. Dit leidt tot concrete aanbevelingen over het ondersteunen van werkende mantelzorgers.

Introducing a new pension system: The importance of distributive, procedural and interactional justice (€ 350.000) ■ Projectleider: Prof. dr. Hans Hoeken, Universiteit Utrecht

Dit onderzoek gaat over de communicatie over de uiteindelijke pensioenopbrengsten van deelnemers. Onderzoeksvragen zijn: welke communicatiestrategie creëert realistische verwachtingen over toekomstige pensioenopbrengsten? Welke informatie hebben pensioendeelnemers nodig om een oordeel te vellen over de eerlijkheid van de hoogte van hun pensioenopbrengsten? Welke rol speelt communicatie van pensioenfondsen in het gevoel van rechtvaardigheid onder pensioendeelnemers? Er worden interviews gehouden en verder bestaat het onderzoek uit twee iteratieve ontwerpprocessen van communicatiestrategieën, die getoetst worden onder pensioendeelnemers.

Risk preference measurement and risk communication - A large-scale comparison of methods and its implications for the pension industry (€ 349.913) ■ Projectleider: Prof. dr. Peter Werner Festjens, Maastricht University

In dit onderzoek staat het begrijpen van risicovoorkeuren centraal. Ook gaat het erom hoe over deze risico's wordt gecommuniceerd. Het thema van onderzoek wordt geplaatst binnen het nieuwe pensioenstelsel waarin pensioendeelnemers een keuze moeten maken in hoe risicovol zij willen beleggen. Met enquêtes onder de Nederlandse bevolking worden de risicopreferenties van mensen geanalyseerd. Dat gebeurt voor een aantal terreinen, waaronder financieel, gezondheid en arbeid. In een experiment worden muis- en oogtracking technieken toegepast om na te gaan waarop individuen focussen bij het invullen van hun risicoprofiel. Uiteindelijk is het doel van het onderzoek om pensioencommunicatie rond risicovoorkeuren te verbeteren.

Sociale zekerheid en veranderingen in (mentale) gezondheid (€ 547.422) ■ Projectleider: Prof. dr. Pierre Koning, Vrije Universiteit Amsterdam

Bij sociale zekerheid geldt veelal als uitgangspunt dat uitkeringen in eerste instantie tijdelijk zijn – zo ook bij de Wet Werkhervatting bij Gedeeltelijk Arbeidsgeschikten (WGA). De praktijk blijkt echter weerbarstig: er is weinig zicht op veranderingen in gezondheid na de beoordeling, herbeoordelingen zijn schaars en uitstroom uit de uitkering is gering. Dit roept verschillende vragen op: op welke momenten kan men het best tot beoordeling van verdiencapaciteit komen en daarmee een uitkering vaststellen? Hoe ontwikkelen zich de ziektebeelden van mensen die (net) niet in aanmerking zijn gekomen voor een arbeidsongeschiktheidsuitkering? Wat is hun perspectief op de arbeidsmarkt? Het onderzoek besteedt ook aandacht aan dilemma's bij de uitvoering van beoordelingen en het aanbieden van ondersteuning aan mensen met een verlies van verdienvermogen.

Een menswaardig bestaan in de sociale zekerheid: naar een versterking van de rol van sociale grondrechten (€ 571.366) ■ Projectleider: Prof. dr. Gijs Vonk, Rijksuniversiteit Groningen

Hoe kan de werking van sociale grondrechten in Nederland worden versterkt met het oog op een betere bescherming van de individuele burger? Dat is de kernvraag van dit onderzoek, dat vooral het grondrecht van de sociale zekerheid centraal stelt en aansluit bij de zoektocht naar de menselijke maat in de sociale zekerheid. Het betreft een wetenschappelijk juridisch onderzoek dat ook een bijdrage wil leveren aan de maatschappelijke dialoog over de werking van het grondrecht van de sociale zekerheid.

Beter benutten van het arbeidspotentieel van mensen in een lagere sociaaleconomische positie. Onderzoek naar 'binnen-groep verschillen' vanuit een systeembenadering (€ 599.866) ■ Projectleider: Prof. dr. Sandra Brouwer, Rijksuniversiteit Groningen

Onder de groep mensen met een laag inkomen of laag opleidingsniveau is de arbeidsparticipatiegraad gemiddeld lager en is de onzekerheid op de arbeidsmarkt groter: meer deeltijdwerk, flexibele contracten en vaker gebruik van sociale regelingen. Er is een substantieel onbenut arbeidspotentieel bij deze groep mensen. Het doel van dit onderzoek is om antwoord te krijgen op de vraag hoe verschillen in onbenut arbeidspotentieel binnen de groep mensen met een lage sociaaleconomische positie kunnen worden verklaard. Hierbij wordt een systeembenadering gehanteerd, waarbij naast individuele factoren ook wordt gekeken naar contextuele factoren die van invloed zijn op het benutten van arbeidspotentieel. De verkregen kennis draagt bij aan het ontwikkelen van toekomstig beleid en interventies op het terrein van sociale zekerheid en arbeidsmarkt om het arbeidspotentieel van mensen in een lage sociaaleconomische positie beter te benutten.

Afruilen tussen ongelijkheid en arbeidsparticipatie (€ 570.790) ■ Projectleider: Prof. dr. Daniël van Vuuren, Tilburg University

In de bijstand en AOW geldt een delicate balans tussen de socialezekerheidsfuncties herverdelen en activeren. Het verichten van betaald werk vanuit de bijstand is vaak financieel onaantrekkelijk of zelfs praktisch onmogelijk. De steeds hogere AOW-leeftijd leidt tot meer arbeidsparticipatie, maar ook tot sterkere verschillen naar gezondheid, inkomen en opleiding. Dit onderzoek richt zich op nieuwe kennis over effectief armoedebeleid en effectief beleid om gezond en productief langer werken mogelijk te maken.

OVERZICHT LOPENDE ONDERZOEKSPROJECTEN
Eind 2023 lopen de volgende onderzoeksprojecten:

- Het stelsel van de sociale zekerheid:**
- Werk, zekerheid en belangenvertegenwoordiging in de creatieve sector;
 - Werkgeversstrategieën en de ontwikkeling van arbeidsvoorwaarden sinds 1982;
 - Zelfredzaamheid en sociale bescherming over de levenscyclus;
 - Flexibilisering, globalisering en technologische vooruitgang: gevolgen voor de arbeidsmarkt en sociale zekerheid;
 - Flexibele arbeid in de Nederlandse polder 1950-2020;
 - De toekomst van de universele verzorgingsstaat: tussen de sociale bijstand en een gegarandeerd minimuminkomen;
 - Hulpbronnen, intersectionaliteit en instituties: determinanten van uitkeringsafhankelijkheid;

- Sociale zekerheid voor zelfstandigen in geval van arbeidsongeschiktheid, werkloosheid en ouderdom.
- Een menswaardig bestaan in de sociale zekerheid: naar een versterking van de rol van sociale grondrechten.

De uitvoeringspraktijk van de sociale zekerheid

- Behoorlijke bejegening in de sociale zekerheid;
- Meer rust in het bestaan. Ervaringen, behoeften en ondersteuning rond baanonzekerheid van mensen met en arbeidsbeperking;
- Een oppoetsbeurt voor de markt voor persoonlijke dienstverlening.

Arbeidsmarkt

- De psychologie van de flexibilisering;
- Voorkomen is beter dan genezen: proactief zekerheid creëren in een flexibele arbeidsmarkt;
- Samen aan het werk: Effectieve en gedragen gedragsverandering van werkgevers om meer mensen met een arbeidsbeperking aan te nemen;
- De impact van COVID-19 maatregelen op werk, welzijn en loopbanen van Centraal en Oost-Europese arbeidsmigranten;
- Vergroten van de kans op werk(behoud) van mensen met een arbeidsbeperking - in tijden van de COVID-19 recessie en toekomstige recessies;
- Oorzaken en gevolgen van uitbesteding van werk;
- Gevolgen van automatisering voor de arbeidsmarkt;
- Arbeidsmarkteffecten van het minimumloon;
- Het ontstaan van nieuwe banen;
- De levensloop en de arbeidsmarktpositie van vrouwelijke statushouders in Nederland;
- SAMKIN: Ervaringen met Samenwerken met Kunstmatige Intelligentie in de praktijk;
- Nieuwe werkkansen door de energietransitie?!
- Naar een inclusieve arbeidsmarkt: het samenspel tussen HRM en sociale zekerheid;
- Arbeidsmarktkrapte: een integraal beeld van aard, omvang en oplossingen;
- Arbeidsmigratie: kansen en knelpunten voor het oplossen van de krapte op de arbeidsmarkt;
- Van krapte naar kans: technologie als gamechanger;
- Levensverhalen over werk. Een onderzoek naar de stap van dagbesteding naar (beschut) werk;
- Oekraïense vluchtelingen op de arbeidsmarkt;
- Oekraïners met een vluchtachtergrond op de arbeidsmarkt;
- De weg naar volwassenheid in de knoop? De rol van onzekere arbeidsposities voor de leefsituatie en het welzijn van jongvolwassenen;
- Het betere werk voor en door medezeggenschap: behoud van personeel in tijden van krapte;
- Bevordering arbeidsparticipatie van langdurig werkloze ouderen;
- Juridische en organisatorische vraagstukken bij hybride werken;

- Voorkomen is beter dan genezen: beleidsopties om uitval uit de zorgsector te verminderen;
- Beter benutten van het arbeidspotentieel van mensen in een lagere sociaaleconomische positie;
- Afruilen tussen ongelijkheid en arbeidsparticipatie.

Pensioenen

- Waardering en beleggingsbeleid bij hervorming van het pensioenstelsel;
- De relevantie van beginselen van consumentenrecht voor pensioenconsumenten;
- Een rechtsvergelijkend onderzoek naar consumentenbescherming voor pensioendeelnemers;
- Naar een beter begrip van ongelijkheid op latere leeftijd;
- The role of pensions for career decisions;
- Eindigt de verplichte deelname aan bedrijfstakpensioenfondsen?
- The measurement, understanding and application of risk aversion differences for pension investments;
- Een goede oude dag voor migranten. Bestuderen en bestrijden van pensioenarmoede in een vergeten groep.
- Introducing a new pension system: The importance of distributive, procedural and interactional justice;
- Risk preference measurement and risk communication.

Arbeid en gezondheid

- Aanbevolen! Een succesvolle implementatiestrategie voor de bevordering van gezondheid bij mkb-werknemers;
- VBHC voor de verzekeringsgeneeskunde;
- Het voorkómen en bekorten van verzuim door arbeidsconflicten;
- Het effect van het Progressive Goal Attainment Program;
- Samen richting een organisatiebrede aanpak van werkstress in het mkb;
- Co-werkdesign: Een structurele aanpak van werkstress in het mkb
- Verzuimpreventie in beeld: onderzoek naar kennis rond preventie van ziekteverzuim;
- Werk en mantelzorg: een onderzoek naar de wederzijdse afhankelijkheid in de levensloop;
- Sociale zekerheid en veranderingen in (mentale) gezondheid.

Relatie onderwijs - arbeidsmarkt

- Hoe leren volwassenen? Inzicht t.b.v. flexibilisering van het scholingsaanbod;
- Scenario's voor matches van vraag en aanbod in de zorg en het onderwijs;
- Kansrijk kiezen: overwegingen van jongeren bij hun studiekeuze;
- Beïnvloeding kansrijke studiekeuzes door leerlingen.

Voor meer informatie over de lopende wetenschappelijke onderzoeksprojecten wordt verwezen naar de website.

IN HET VERSLAGJAAR AFGERONDE ONDERZOEKSPROJECTEN

In 2023 zijn de volgende projecten afgerond:

- Van human resource management naar workforce management;
- Ondersteuning van optimale studieloopbaankeuzes;
- De gevolgen van aanbestedingen in de thuiszorg en het streekvervoer;
- Samen op weg naar toekomstbestendig beleid voor flexibele werktijden & thuiswerken;
- Vormgeving en transitie van het pensioenstelsel;
- Leeftijdsgerelateerde sociale normen in een vergrijzende arbeidsmarkt;
- De verdeling van onzekerheden;
- Op zoek naar nieuw evenwicht. Een parlementaire geschiedenis van het socialezekerheidsstelsel, 1980-2014;
- Geschikt of ongeschikt voor arbeid? Analyse van de effecten van arbeidsongeschiktheidshervorming;
- Intergenerationele solidariteit of generatieconflict;
- Nachtwerk: ervaringen vanaf de werkvloer;
- Kortcyclisch werk: ervaringen vanaf de werkvloer;
- De mentaal gezonde zaak. Een arbeidsdeskundige handreiking voor werkgevers in de omgang met werkenden met veelvoorkomende psychische problemen.

BIJEENKOMST ONDERZOEK EN BELEID 2023

Op maandag 5 juni 2023 vond de jaarlijkse Bijeenkomst Onderzoek en Beleid plaats in Het Trippenhuys te Amsterdam

Het thema voor deze dag was 'Van wieg tot geranium: sociale zekerheid een heel leven lang?'. Peter Hein van Mulligen (CBS) verzorgde een keynote en aansluitend was er een panel met Yasmin Ait Abderrahman (FNV Young & United), Anne Megens (AWVN) en Anneke Sipkens (ANBO) over sociale zekerheid, solidariteit tussen generaties, het pensioenstelsel en hoe je duurzaam en vitaal aan het werk blijft. Sophie Frankenmolen was de dagvoorzitter en zij wisselde met het publiek en de sprekers van gedachten over deze onderwerpen.

In de middag was er de keuze uit vijf workshops om kennis te maken met actueel onderzoek, gevolgd door het onderdeel 'In gesprek met de hoogleraren en lectoren van Instituut Gak'. Ook werd de Instituut Gak-KNAW Award uitgereikt. Thijs Launspach sloot de dag af met zijn visie op duurzaam en gezond blijven werken. Een nieuw onderdeel in 2023 waren de video-pitches van onderzoekers, die plenair aan het publiek werden getoond. De 19 pitches zijn [hier](#) terug te zien.

COMMUNICATIE

Instituut Gak richt zich in haar communicatie in het bijzonder op degenen die betrokken zijn bij de voorbereiding en vaststelling van het beleid en onderzoekers op het brede terrein van de sociale zekerheid en de arbeidsmarkt en (potentiële) aanvragers voor maatschappelijke projecten.

Website

De website is het belangrijkste communicatiemiddel van het instituut. Hierop zijn zowel een aantal door het instituut mogelijk gemaakte projecten, als de quickscan, het digitale aanvraagformulier, de projectengalerij en een animatiefilm over de aanvraagprocedure met betrekking tot de maatschappelijke projecten terug te vinden. Het door het instituut mogelijk gemaakte onderzoek is op de website onder andere in de Kennisbank terug te vinden, waarin ruim 900 publicaties zijn opgenomen.

Kennisclips, podcasts en blogs

De afgelopen jaren is ingezet op middelen als kennisclips, podcasts en blogs over (afgerond) onderzoek. Dit zijn meer innovatieve vormen van kennisdeling. Vanaf 2017 is er een aantal Kennisclips gemaakt. Ze brengen de belangrijkste resultaten en de implicaties voor beleid van een aantal onderzoeken op overzichtelijke wijze in beeld. In de podcastserie 'Sociale Zekerheid gezien vanuit de leerstoel' gaat een aan het instituut verbonden hoogleraar of lector in gesprek met een gespreksleider en podcastmaker. Zij praten over hun leeropdracht en het onderzoek en onderwijs dat zij verrichten. Het is de bedoeling om over alle leerstoelen en lectoraten een podcast te maken. In 2022 is ook gestart met de serie 'In de schijnwerpers'. Voor de serie spreekt een wetenschapsjournalist met onderzoekers over hun onderzoek en schrijft er een korte, toegankelijke blog over. Deze blog wordt tevens gepost op LinkedIn. De onderzoekers vertellen onder andere hoe ze de studie hebben uitgevoerd, wat de belangrijkste resultaten zijn, welke aanbevelingen daaruit volgen en voor wie de resultaten van het onderzoek bedoeld zijn.

Sociale media

Naast de website zijn sociale media belangrijke communicatiemiddelen van Instituut Gak. Deze worden ingezet om kennis uit onderzoek te delen, doelgroepen te betrekken bij de organisatie en onze naamsbekendheid te vergroten. Instituut Gak is actief op X, Facebook, YouTube en LinkedIn. Op LinkedIn is het aantal volgers in 2023 gegroeid met 30% ten opzichte van 2022. Momenteel volgen ruim 2.600 personen het account. Op LinkedIn zijn we het meest actief waar het delen van kennis uit onderzoek betreft, omdat hier de interactie over onze posts met betrekking tot onderzoek het grootst blijkt te zijn.

Nieuwsbrief

Ten slotte wordt ieder kwartaal een digitale nieuwsbrief verstuurd aan ruim 650 abonnees.

Lineke van Hal

Het lectoraat 'Beroepsvorming professionals in het publiek sociaal domein' richt zich op het versterken van professionals die werkzaam zijn in het publiek sociaal domein. De focus ligt op publieke professionals die de Participatiewet uitvoeren.

Lectoraat 'Beroepsvorming professionals in het publiek sociaal domein' ■ Zuyd Hogeschool ■ pagina 28

Door de financiering van leerstoelen en lectoraten door Instituut Gak wordt er bij de universiteiten en hogescholen extra en/of specialistische kennis, kunde en ervaring op het gebied van de sociale zekerheid en arbeidsmarkt opgebouwd en komt deze beschikbaar. Deze expertise komt via de onderwijscurricula ten goede aan de studenten en wordt daarnaast ingezet in het wetenschappelijk onderzoek. De hoogleraren en de lectoren wordt de mogelijkheid geboden een onderzoeksvoorstel in te dienen. Na goedkeuring door het bestuur, hierbij geadviseerd door de wetenschappelijke raad, wordt voor de uitvoering van het onderzoek financiering voor een promovendus en een parttime postdoc onderzoeker beschikbaar gesteld. Op pagina 23 zijn de in 2023 gehonoreerde voorstellen van aan het instituut verbonden hoogleraren terug te vinden. Momenteel gaat het om de volgende leerstoelen/lectoraten:

Prof. dr. Irmgard Borghouts en prof. dr. Charissa Freese ■ leerstoel HRM en Sociale Zekerheid ■ Tilburg School of Social and Behavioral Sciences en Tilburg Law School, Tilburg University

Deze leerstoel richt zich op het grensvlak van sociale zekerheid en HRM. Charissa Freese richt zich op HRM en arbeidsmarkt, terwijl Irmgard Borghouts zich meer bezighoudt met sociale zekerheid daaromtrent. Een belangrijk maatschappelijk thema is de arbeidsparticipatie van kwetsbare groepen, zoals mensen met een arbeidsbeperking, flexibele arbeidskrachten en zzp'ers en mensen voor wie ontslag dreigt. Goed HRM-beleid draagt bij aan een betere inzetbaarheid van werkenden. Echter, werkzoekenden kunnen geen aanspraak maken op HRM-beleid. Mede daardoor profiteert een steeds groter deel van de beroepsbevolking niet van HRM-beleid. Inclusief werkgeversgedrag is van cruciaal belang bij het maken van de transitie van inactiviteit naar werk. Belangrijke actoren om arbeidsparticipatie te bevorderen zijn instituties en werkgevers. In wetenschap en praktijk blijken dit gescheiden werelden. In deze leerstoel worden deze werelden bij elkaar gebracht. De leeropdracht wordt in nauwe samenwerking met werkgevers(organisaties) en publieke organisaties uitgevoerd. De bevindingen worden toegepast in het onderwijs en dragen bij aan het maatschappelijke debat over de inclusieve arbeidsmarkt.

Prof. dr. Sandra Brouwer ■ leerstoel 'Sociale Geneeskunde, in het bijzonder arbeidsparticipatie en re-integratie van kwetsbare groepen' ■ Universitair Medisch Centrum Groningen, Rijksuniversiteit Groningen

In de huidige participatiemaatschappij wordt ernaar gestreefd dat ook mensen met gezondheidsbeperkingen deelnemen aan regulier werk. Ondanks substantiële hervormingen in het socialezekerheidsstelsel - zoals de invoering van de

Participatiewet, versobering van oudedagsvoorzieningen en decentralisatie van taken naar het gemeentelijk niveau - is de arbeidsdeelname van deze kwetsbare groep nog steeds laag en blijft deze fors achter bij die van gezonde personen. De leerstoel richt zich op het versterken van de arbeidsdeelname van zowel chronisch zieken als arbeidsgehandicapten. Centraal in het onderzoek staat de vraag op welke wijze effectieve en duurzame mogelijkheden tot arbeidsparticipatie voor de doelgroep kunnen worden gerealiseerd. Dit vraagt om kennisontwikkeling, meting van effecten van maatregelen en implementatie. Het onderzoek wordt uitgevoerd in nauwe samenwerking met praktijkorganisaties zoals het UWV, gemeenten, werkgevers en zorg-, onderwijs- en overheidsinstellingen.

Prof. dr. Lisa Brüggem ■ leerstoel 'Pensioencommunicatie en keuzebegeleiding' ■ Tilburg School of Economics and Management, Tilburg University

De pensioenwereld is de afgelopen decennia ingrijpend veranderd. Deze verschuiving heeft geleid tot een grotere behoefte aan effectieve pensioencommunicatie en keuzebegeleiding. De leerstoel moet kennis aanreiken die mensen helpt om zich vroeger en beter over hun verwachte pensioeninkomen te informeren. Binnen de leerstoel wordt onderzocht welke factoren het gevoel van financieel welzijn van mensen beïnvloeden en hoe zich dat verhoudt tot wat mensen daadwerkelijk nodig hebben. Dit gebeurt door het ontwikkelen van diepgaande inzichten in de gedragsaspecten van financiële keuzes en het onderzoeken van communicatiestrategieën. Op basis daarvan worden 'best practices' geformuleerd om individuen te ondersteunen bij het nemen van geïnformeerde beslissingen.

Prof. dr. Sylvia van der Burg-Vermeulen ■ leerstoel 'Sociale Verzekeringsgeneeskunde' ■ Faculteit der Geneeskunde, Universiteit van Amsterdam

Deze leerstoel richt zich op het versterken van de beroepsuitoefening binnen de Sociale Verzekeringsgeneeskunde. In de afgelopen twee decennia heeft het vakgebied een versnelde kennisontwikkeling doorgemaakt. Alleen als ontwikkelde kennis, instrumenten en interventies daadwerkelijk beschikbaar komen voor én worden toegepast door de praktijk, leidt dit tot verhoging van de kwaliteit van zorg in het werkveld. Het onderzoek binnen deze leerstoel legt daarom het accent op integratie van de best beschikbare wetenschappelijke evidentie in de praktijk van de verzekeringsarts. De uitdaging is om samen met de praktijk kennisdeling en kennis toevoeging (meer) tot stand te brengen. Daarnaast draagt de leerstoel bij aan de opbouw van een kennisinfrastructuur voor het vakgebied. Naast wetenschappelijk onderzoek, krijgt deze leerstoel tevens vorm in het postdoctorale onderwijs binnen de Sociale Verzekeringsgeneeskunde. Onderwijs vormt daarbij een belangrijke implementatiestrategie om kennis beschikbaar te stellen voor de praktijk en om het toepassen van kennis te bevorderen.

Prof. dr. Maarten Goos ■ leerstoel 'Economie en Instituties' ■ Faculteit Recht, Economie, Bestuur en Organisatie, Universiteit Utrecht

Deze leerstoel bevindt zich op het grensvlak van de arbeidsmarkt en haar instituties. Een belangrijk thema zijn de gevolgen van automatisering. Hoezeer doen werknemers die hun baan verliezen door automatisering een beroep op de sociale zekerheid? Een ander belangrijk thema is de flexibilisering van werk. Hoe monopsonistisch is de arbeidsmarkt voor flexibele contracten? Hoe vaak doen werknemers met flexibele contracten een beroep op de sociale zekerheid of een bijstandsuitkering? De leeropdracht maakt gebruik van theoretische inzichten, grote datasets en nieuwe experimentele methodes, en heeft als doel bij te dragen aan het maatschappelijke debat over de toekomst van werk.

Prof. dr. Kees Goudswaard ■ leerstoel 'Leer der sociale zekerheid' ■ Faculteit der Rechtsgeleerdheid, Universiteit Leiden

Bij deze leerstoel komen in het bijzonder sociaaleconomische aspecten van sociale zekerheid aan de orde, zowel in nationaal als in internationaal vergelijkend verband. In eerdere studies zijn onder andere de effecten van socialezekerheidsregelingen op inkomensverdeling en armoede onderzocht. In het recentelijk afgeronde onderzoek lag de nadruk op sociale zekerheid en zelfredzaamheid gedurende de levenscyclus. Hierbij stonden de volgende vragen centraal:

1. In hoeverre verzacht sociale zekerheid inkomensschokken en ongelijkheid?
 2. Hoe groot is de zelfredzaamheid van mensen met betrekking tot werk?
 3. Hoe groot is de zelfredzaamheid van mensen met betrekking tot sparen en pensioen?
 4. Hoe verhoudt de combinatie van zelfredzaamheid en sociale bescherming in Nederland zich tot die van andere landen?
- Naast het onderzoek wordt in het kader van deze leerstoel het keuzevak 'Sociale zekerheid' gegeven, dat openstaat voor alle studenten van de Universiteit Leiden, en het onderzoeksintensieve vervolgvak 'Hervorming van sociale regelgeving'.

Dr. Lineke van Hal ■ lectoraat 'Beroepsvorming professionals in het publiek sociaal domein' ■ Zuyd Hogeschool

De opdracht van de bijzonder lector is om vorm te geven aan een nieuw lectoraat, gericht op de versterking van het professioneel actorschap en de positionering van professionals in het publiek sociaal domein, in het bijzonder het domein Werk en Inkomen. Het bijzonder lectoraat gaat via onderzoek en onderwijs bijdragen aan het ontwikkelen van de governance van professionals in het publiek sociaal domein. In het bijzonder gaat er aandacht uit naar de volgende thema's:

1. Eigenaarschap en verantwoordelijkheid voor het eigen professioneel handelen;

2. Maatschappelijke inbedding en verantwoordingsrelaties;
3. Verwerving van een positie en stem binnen een (dynamische) sociale en politiek-institutionele context.

Prof. dr. mr. Mark Heemskerk ■ leerstoel 'Pensioenrecht' ■ Faculteit der Rechtsgeleerdheid, Radboud Universiteit Nijmegen

Deze leerstoel is bedoeld om bij te dragen aan de ontwikkeling van het wetenschapsgebied pensioenrecht. Bij het pensioenrecht gaat het om inkomenszekerheid bij pensioen en arbeidsongeschiktheid, en inkomenszekerheid voor nabestaanden. Vergrijzings- en verdelingsvraagstukken die invloed hebben op de toekomst(bestendigheid) van het pensioenstelsel hebben daarbij de bijzondere aandacht. De leeropdracht richt zich vooral op het arbeidsgerelateerde pensioen. Onderdeel van de leerstoel is het verzorgen van onderwijs, het verrichten van onderzoek en het publiceren over het pensioenrecht. Zo wordt in Nijmegen het mastervak 'Pensioenrecht' aangeboden. Het wetenschappelijk onderzoek naar pensioenrecht dat aan de leerstoel is gekoppeld, bestudeert de juridische en maatschappelijke solidariteitsgrenzen binnen het pensioenstelsel en de verhouding tussen juridische en economische eigendomsrechten bij pensioen.

Prof. dr. Maarten Keune ■ leerstoel 'Sociale Zekerheid en Arbeidsverhoudingen' ■ Faculteit der Rechtsgeleerdheid, Universiteit van Amsterdam

Binnen de leeropdracht wordt de rol van vakbonden en werkgevers wat betreft sociale zekerheid en arbeidsmarkt geanalyseerd. Ook wordt er gekeken naar de ideeën en het beleid van deze twee actoren ten aanzien van sociale zekerheid en arbeidsmarkt en ten aanzien van overheids- en EU-beleid. Hoofdvragen zijn: hoe beïnvloeden vakbonden, werkgevers en hun organisaties de kwaliteit van de arbeid binnen bedrijven, organisaties en sectoren; hoe dragen werkgevers en bonden bij aan sociale zekerheids- en arbeidsmarktbeleid; en hoe spelen ze in op veranderende economische omstandigheden en overheidsbeleid? In het onderzoek is aandacht voor de karakteristieken van de actoren en hun onderlinge relaties en machtsverhoudingen.

Prof. dr. Pierre Koning ■ leerstoel 'Arbeidsmarkt en sociale zekerheid' ■ School of Business and Economics, Vrije Universiteit Amsterdam

Deze leerstoel richt zich op wetenschappelijke kennis op het grensvlak van de arbeidsmarkt en sociale zekerheid: hoe is het socialezekerheidsstelsel zo in te richten dat werklozen snel de weg naar de arbeidsmarkt terugvinden? Afhankelijk van het handelingsperspectief van partijen kunnen onderzoeksvragen hierbij variëren. Analyses richten zich op de centrale vormgeving van het socialezekerheidsstelsel, bijvoorbeeld op beoogde en niet beoogde effecten van financiële prikkels voor werkgevers bij werkloosheid, ziekte en arbeidsongeschiktheid van werknemers. Ook de vraag wat er gebeurt met werknemers die voorheen in aanmerking kwamen voor een uitkering is hierbij

relevant. Daarnaast kunnen analyses ondersteunend zijn bij de uitvoering van sociale zekerheid op decentraal niveau. De leeropdracht gaat uit van een empirische en beleidsmatige benadering, met een sterke nadruk op het meten van de effectiviteit en doelmatigheid van beleidswijzigingen of beleidsinstrumenten.

Prof. dr. mr. Hans van Meerten ■ leerstoel 'Europees pensioenrecht' ■ Faculteit Recht, Economie Bestuur en Organisatie, Universiteit Utrecht

Op allerlei terreinen vindt internationalisering plaats, ook op het terrein van pensioenen. Sociale zekerheid, waar in een aantal landen het pensioenstelsel deel van uitmaakt, lijkt daarentegen in belangrijke mate een nationale aangelegenheid. De vraag is echter: kunnen we bij de inrichting van ons nationale pensioenstelsel wel buiten Europa? Daarnaast is er een groeiend probleem aangaande de beperkte keuzevrijheid die de deelnemer (vooral in Nederland) heeft ten aanzien van het pensioenfonds waar men vaak verplicht bij aangesloten is. De beperking van de keuzemogelijkheden heeft een sociale doelstelling. Tegelijkertijd vragen deelnemers om meer inspraak. In deze leerstoel wordt onderzocht welke invloed EU-wetgeving heeft op ons pensioenstelsel en of die tot een verbetering van pensioenen kan leiden? Daarbij is speciale aandacht voor de zogenaamde premiepensioeninstelling (PPI). Dit is een nieuwe entiteit, ingesteld mede op basis van Europese regelgeving, die pensioenen grensoverschrijdend kan aanbieden. Lukt het PPI-instellingen om vanuit Nederland en andere EU-landen deelnemers meer keuzevrijheid te bieden?

Prof. dr. Theo Nijman ■ leerstoel 'Pensioenbeheer en risicomanagement' ■ Tilburg School of Economics and Management, Tilburg University

In het Pensioenakkoord uit 2019 wordt een nieuwe invulling van het Nederlandse stelsel van aanvullende pensioenen geschetst. Er is gekozen voor een stelsel met meer risicodeling op maat waarin eerder toeslagen worden verleend, maar pensioenen ook vaker gekort zullen worden. De transitie naar een nieuw stelsel is complex en wetenschappelijk onderzoek is onontbeerlijk om tot bevredigende en duurzame oplossingen te komen. Bijzondere aandacht is er binnen de leerstoel voor het nabestaandenpensioen. Het gaat daarbij zowel om economisch onderzoek naar de vraag hoe om te gaan met het delen van risico's, als om afstemming met andere disciplines (waaronder rechten en sociologie).

Dr. Shirley Oomens ■ lectoraat 'Arbeidsdeskundigheid' ■ Lectoraat Arbeid & Gezondheid, Hogeschool van Arnhem en Nijmegen

Doel van dit lectoraat is het ontwikkelen en borgen van kennis en vaardigheden omtrent het optimaliseren van de mogelijkheden tot arbeidsparticipatie, ook bij mensen met een (dreigende) beperking. Het bijzonder lectoraat 'Arbeidsdeskundigheid' wil arbeidsdeskundigen en aanverwante professionals helpen om hun taken ook in de toekomst goed te blijven uitvoeren. De onderzoekers van het lectoraat doen dit door nieuwe kennis te

ontwikkelen en bestaande kennis en methoden op het gebied van arbeidsdeskundigheid te borgen, zodat het arbeidsdeskundig handelen in toenemende mate 'evidence-based' wordt.

Prof. mr. dr. Willemijn Roozendaal ■ leerstoel 'Socialezekerheidsrecht' ■ Faculteit der Rechtsgeleerdheid, Vrije Universiteit Amsterdam

In deze leeropdracht gaat het om de bestudering van het socialezekerheidsrecht in Nederland. Socialezekerheidsrecht is het geheel aan regelingen die inkomensbescherming bieden bij sociale risico's als ziekte, werkloosheid en armlastigheid, en die uitkeringsgerechtigden steun geven bij het vinden van werk. Het rechtsgebied staat niet op zichzelf, maar heeft belangrijke raakvlakken met andere rechtsgebieden zoals het arbeidsrecht, het algemene bestuursrecht en het gezondheidsrecht. Een en ander moet in overeenstemming zijn met hogere regelgeving zoals Europees recht en grondrechten. Het onderzoek binnen deze leerstoel legt een accent op de aansluiting van het socialezekerheidsrecht op het arbeidsrecht, alsmede de doorwerking van grondrechten in het socialezekerheidsrecht. De leerstoel krijgt tevens vorm in het onderwijscurriculum en bestaat uit mastercursussen en postacademisch onderwijs aan advocaten.

Prof. dr. Anna Salomons ■ leerstoel 'Werk en Ongelijkheid' ■ Faculteit Recht, Economie, Bestuur en Organisatie, Universiteit Utrecht

Deze leerstoel richt zich op wetenschappelijke kennis op het grensvlak van de arbeidsmarkt en ongelijkheid. Het onderzoek bestudeert veranderingen in de banenstructuur en gevolgen op arbeidsmarktongelijkheid. Hierbij worden verschillende oorzaken in kaart gebracht: automatisering en flexibilisering van bestaand werk, het ontstaan van nieuwe soorten banen door technologische innovatie en toenemende welvaart en institutionele factoren zoals veranderingen in het minimumloon. De leeropdracht maakt gebruik van verschillende empirische methoden en nieuwe datasets. De opgedane kennis wordt ook vertaald naar onderwijs in toegepaste kwantitatieve methoden die worden gebruikt voor het bestuderen van deze vraagstukken.

Prof. dr. Paul Schoukens ■ leerstoel 'Internationaal en Europees socialezekerheidsrecht' ■ Tilburg Law School, Tilburg University

In het kader van de leerstoel wordt onderzoek verricht en onderwijs gegeven in de domeinen van het Europees, internationaal en vergelijkend socialezekerheidsrecht. In rechtsvergelijkende studies wordt het Nederlandse socialezekerheidsrecht bekeken. Ook wordt onderzoek gedaan naar nieuwe vormen van migratie en de gevolgen daarvan voor de sociale zekerheid. Hierbij gaat bijzondere aandacht uit naar atypische arbeidsvormen (zzp, deeltijdwerk, freelancewerk, arbeid zonder economische drijfveer, enzovoort). Het opnieuw doordenken van Europese en internationale minimumnormen voor sociale zekerheid behoort eveneens tot het inhoudelijke pakket van de leerstoel.

Prof. dr. Olaf van Vliet ■ leerstoel 'Economie', met als specialisatie sociale zekerheid en arbeidsmarktbeleid in internationaal perspectief ■ Faculteit der Rechtsgeleerdheid en Faculteit Governance and Global Affairs, Universiteit Leiden

Deze leerstoel levert een bijdrage aan de ontwikkeling van internationaal vergelijkend onderzoek naar veranderingen op het terrein van de sociale zekerheid en de arbeidsmarkt. Economische en maatschappelijke ontwikkelingen als globalisering, migratie, technologische vooruitgang en vergrijzing leveren moeilijke, strategische dilemma's op ten aanzien van de inrichting van sociale stelsels. De leerstoel beoogt om met internationaal vergelijkende analyses inzicht te bieden in de verschillende typen sociale hervormingen die onder verschillende politiek-economische omstandigheden tot stand komen. Ook de rol van de beleidsagenda van de Europese Unie is hierbij van belang. Een ander belangrijk thema in dit verband is de invloed van de toenemende (arbeids)migratie op de nationale stelsels van sociale zekerheid.

Prof. dr. Gijs Vonk ■ leerstoel 'Socialezekerheidsrecht' ■ Faculteit der Rechtsgeleerdheid, Rijksuniversiteit Groningen

In deze leerstoel ligt de nadruk op de publiekrechtelijke inbedding van de sociale zekerheid. Deze benadering is bijzonder, omdat aan andere Nederlandse universiteiten het socialezekerheidsrecht veeleer wordt bestudeerd in samenhang met het arbeidsrecht, als een onderdeel van het sociaal recht. In Groningen wordt het socialezekerheidsrecht eerder gezien als een bijzonder deel van het bestuursrecht, naast bijvoorbeeld het omgevingsrecht en het vreemdelingenrecht. Deze constructie laat onverlet dat er een goede samenwerking is met het wetenschapsgebied arbeidsrecht. Ook aan het internationaal en Europees socialezekerheidsrecht wordt veel aandacht besteed.

Prof. dr. Robert Vonk ■ leerstoel 'Geschiedenis van de sociale zekerheid' ■ Faculteit Geesteswetenschappen, Universiteit Utrecht

Bij de aanpak van de uitdagingen waar het socialezekerheidsstelsel in Nederland voor staat, is kennis over de ontstaansgeschiedenis ervan essentieel. De uitdagingen kennen niet alleen historische parallellen, maar het verleden is ook het fundament waarop nieuwe regelingen zullen worden gebouwd. De leerstoel richt zich op de ontwikkeling van de sociale zekerheid in Nederland in internationaal perspectief. Het onderzoek gaat in op de rol die internationale organisaties hebben gespeeld bij de ideeënvorming over de sociale zekerheid en de impact daarvan op beleidsvorming en uitvoeringsvraagstukken in Nederland. Ook is er aandacht voor de vraag hoe de Nederlandse beleidsvorming op dit gebied zich verhiel tot de ons omringende landen. De leerstoel maakt deel uit van de afdeling Economische Sociale Geschiedenis bij het departement Geschiedenis en Kunstgeschiedenis.

Prof. dr. Cok Vrooman ■ leerstoel 'Sociale Zekerheid en Participatie' ■ Faculteit Sociale wetenschappen, Universiteit Utrecht

De leerstoel richt zich op theoriegestuurd sociologisch onderzoek naar de voorwaarden en regelingen die eraan bijdragen dat burgers over een toereikend inkomen beschikken en actief kunnen deelnemen aan de arbeidsmarkt en maatschappij. Speciale aandacht gaat uit naar kwetsbare groepen, zoals (arbeids) migranten, arbeidsongeschikten, laaggeschoolden en mensen met weinig inkomen. Hun sociale positie wordt onderzocht in relatie tot het lokale, nationale en Europese beleid. De leerstoel is ingebed in het Interuniversity Centre for Social Science Theory and Methodology (ICS), de oudste sociologische graduate school van Nederland. Er bestaat nauwe samenwerking met het Sociaal en Cultureel Planbureau en er is verbinding met het strategisch thema 'Instituten voor Open Samenlevingen' van de Universiteit Utrecht. Daarin bundelen wetenschappers uit verschillende disciplines (economie, sociologie, geschiedenis, bestuurskunde, recht) hun kennis.

Prof. dr. Daniel van Vuuren ■ leerstoel 'Sociale zekerheid en economie' ■ Tilburg School of Economics and Management, Tilburg University

De leerstoel richt zich op de economische analyse van de sociale zekerheid. Veranderingen in de Nederlandse maatschappij leiden tot vragen over de organisatie van de sociale zekerheid, in het bijzonder over de noodzaak, doeltreffendheid en de efficiëntie van de verschillende sociale zekerheidsarrangementen. De bevolking vergrijst, het aandeel eenpersoonshuishoudens neemt toe en het vaste arbeidscontract is op zijn retour. Er moeten fundamentele keuzes worden gemaakt om het socialezekerheidsstelsel toekomstbestendiger te maken. Vragen die in het kader van de leerstoel aan bod komen, zijn onder andere: welke baten ontlenen verschillende groepen in de samenleving aan verzekering, inkomenshervdeling en de verplichtstelling van sociale zekerheidsarrangementen? Wat zijn de toekomstverwachtingen ten aanzien van de maatschappelijke behoefte aan sociale zekerheid? In welke mate veranderen werkenden en werkgevers hun gedrag onder invloed van de sociale zekerheid? Hoe kunnen sociale zekerheidsarrangementen het beste worden gericht op degenen die daar de meeste baat bij hebben?

Het bestuur van Instituut Gak heeft het aantal leerstoelen en lectoraten de afgelopen jaren uitgebreid. Ontwikkelingen met betrekking tot wetenschapsgebieden die binnen de kaders van de doelstelling en de missie van Instituut Gak vallen, zullen ook in de toekomst nauwgezet worden gevolgd. Daarbij bestaat de wens om het aantal lectoraten nog verder uit te breiden in de komende jaren.

INSTITUUT GAK FELLOWSHIP & INSTITUUT GAK-KNAW AWARD

Jaarlijks nodigen Instituut Gak en het Netherlands Institute for Advanced Study in the Humanities and Social Sciences (NIAS-KNAW) wetenschappers uit om onderzoeksvorstellen in te dienen voor het Instituut Gak Fellowship op het gebied van sociale zekerheid en arbeidsmarkt(beleid). Het fellowship heeft het karakter van een 'sabbatical leave': een wetenschapper krijgt gedurende een afgebakende periode de vrijheid en ruimte om een thema – passend binnen het domein van Instituut Gak – op te pakken, uit te werken en erover te debatteren en publiceren.

In het eerste semester van het academisch jaar 2023-2024 heeft **dr. Hadassa Noorda** (Universiteit van Amsterdam) onderzoek gedaan naar werkende gevangenen. Wie in de gevangenis zit wordt sinds 2021 niet meer verplicht te werken. Dat kan worden gezien als een verbetering maar ook onder de nieuwe wet zijn gedetineerden kwetsbaar en worden zij benadeeld ten opzichte van andere arbeiders: gedetineerden werken voor een laag loon, hebben beperkte arbeids- en socialezekerheidsrechten en beschikken over nauwelijks tot geen keuzevrijheid wat betreft het werk dat zij verrichten. Het fellowship legt een filosofische basis voor de ontwikkeling van regels ter bescherming van werkende gevangenen.

Voor het tweede semester van het academisch jaar 2023-2024 is **dr. Verena Seibel** (Universiteit Utrecht) geselecteerd, ook zij krijgt een studieverblijf aan NIAS-KNAW aangeboden. Seibel wil meer inzicht krijgen in de relatie tussen het begrip dat migranten hebben van de Nederlandse verzorgingsstaat en het gebruik van uitkeringen wat betreft gezondheidszorg, kinderopvang, pensioenen en werkloosheid. Door de belangrijkste barrières in kaart te brengen, wil ze informatie verschaffen voor beleidsontwikkeling.

Voor de Instituut Gak Fellowships in de periode 2024-2025 zijn drie kandidaten geselecteerd, die zich elk voor vijf maanden bezig kunnen gaan houden met wetenschappelijk onderzoek, reflectie en/of verdieping op het gebied van sociale zekerheid en arbeidsmarkt(beleid). De geselecteerde kandidaten zijn **dr. Wike Been**, **dr. Benedikt Goderis** en **dr. Paulien de Winter**.

INSTITUUT GAK-KNAW AWARD

De Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen (KNAW) en Instituut Gak willen jong talent kansen bieden en maatschappelijke vraagstukken op het terrein van sociale zekerheid en arbeidsmarkt helpen oplossen. De Instituut Gak-KNAW Award biedt talentvolle jonge onderzoekers de kans om als postdoctoraal onderzoeker baanbrekend onderzoek te verrichten. Het onderzoek dient verband te hebben met het werkgebied van Instituut Gak en de onderzoeksagenda van het KNAW-gastinstituut, bijvoorbeeld door samenwerking met onderzoekers van het gastinstituut.

Op maandag 5 juni 2023 is de vijfde Instituut Gak-KNAW Award uitgereikt. Deze viel ten deel aan socioloog **dr. Judith Koops** voor haar onderzoeksvorstel 'Economische gevolgen van ongeplande zwangerschappen. De invloed van het plannen van kinderen op de arbeidsmarkt emancipatie'. Met de Award krijgt Koops een driejarige aanstelling als postdoctoraal onderzoeker bij het Nederlands Interdisciplinair Demografisch Instituut (NIDI). Zij gaat onderzoeken in hoeverre een ongeplande zwangerschap de economische positie van vrouwen na de geboorte van het kind beïnvloedt.

Hadassa Noorda

Hadassa Noorda legt tijdens haar fellowship een filosofische basis voor de ontwikkeling van regels ter bescherming van werkende gevangenen.

Instituut Gak Fellowship
■ pagina 33

Strategie

De beleggingsstrategie van Instituut Gak is enerzijds gericht op het in stand houden van de koopkracht van het vermogen en anderzijds op verwerving van voldoende rendement ten behoeve van de financiering van een structureel subsidiebudget. Dit is onder de volatiele omstandigheden die de financiële markten al een aantal jaren kenmerken, geen eenvoudig te realiseren doelstelling.

Volatiliteit / risico's

Als lange termijnbelegger is het voor het instituut mogelijk van jaar tot jaar een bepaalde mate van volatiliteit in het beleggingsrendement te accepteren. Het risico wordt zo veel mogelijk beperkt door de diversificatie in de beleggingsportefeuille, in combinatie met methodieken, specifiek gericht op de bescherming van de koopkracht van het vermogen. Daarnaast wordt de koopkracht van het vermogen voor 50% beschermd door – bij verschillende partijen afgesloten – lange termijn inflatieswaps. Het instituut heeft hiertoe een vermogensbeheerovereenkomst afgesloten met een in portefeuillebescherming gespecialiseerde organisatie. Met de hiervoor genoemde partijen wordt onderpand uitgewisseld ter afdekking van het tegenpartijrisico.

Beleggingsprincipes

De onderstaande beleggingsprincipes van het instituut zijn in de loop der tijd tot uitdrukking gebracht in het beleggingsbeleid:

- *Op de lange termijn wordt het nemen van risico beloond.* Gezien de lange beleggingshorizon kunnen beleggingen op de lange termijn worden gericht. De mogelijkheid om ook in risicovollere producten te beleggen hangt samen met het op langere termijn verwachte hogere rendement. Op de korte en middellange termijn kunnen standaarddeviaties en correlaties op de financiële markt sterk variëren. Verschillende financiële markten kunnen zich in verschillende economische cycli bevinden en daardoor sterk afwijken.
- *Diversificatie over verschillende beleggingscategorieën zorgt voor een betere verhouding tussen het risico en het rendement op portefeuilleniveau.* Diversificatie zorgt voor een betere spreiding van de beleggingen en voorkomt dat ‘alle eieren in één mandje worden gelegd’.
- *Het rendement moet op een verantwoorde en duurzame wijze worden gegenereerd.* Rekening houden met de risico's van milieu, maatschappij en goed bestuur is een belangrijk uitgangspunt van het beleggingsbeleid. Verantwoord beleggen is belangrijk en hoeft niet ten koste te gaan van het financieel rendement.

- *Alleen actief beleggen bij de overtuiging dat actief beheer ook na kosten waarde toevoegt.* Er wordt alleen actief belegd wanneer er (1) naar verwachting waarde wordt toegevoegd (indien markten als inefficiënt worden gezien) of om (2) missers te voorkomen. De hogere kosten bij actief beheer worden alleen geaccepteerd als toevoeging van een duurder product naar verwachting leidt tot een verbetering van de risico-rendementsverhouding.
- *De complexiteit van het beleggingsbeleid en de organisatie ervan moeten bij elkaar passen.* De wijze van beleggen moet transparant en uitlegbaar zijn en de monitoring van de beleggingsportefeuille moet een belangrijk onderdeel zijn van het vermogensbeheer.

Strategische beleggingsmix

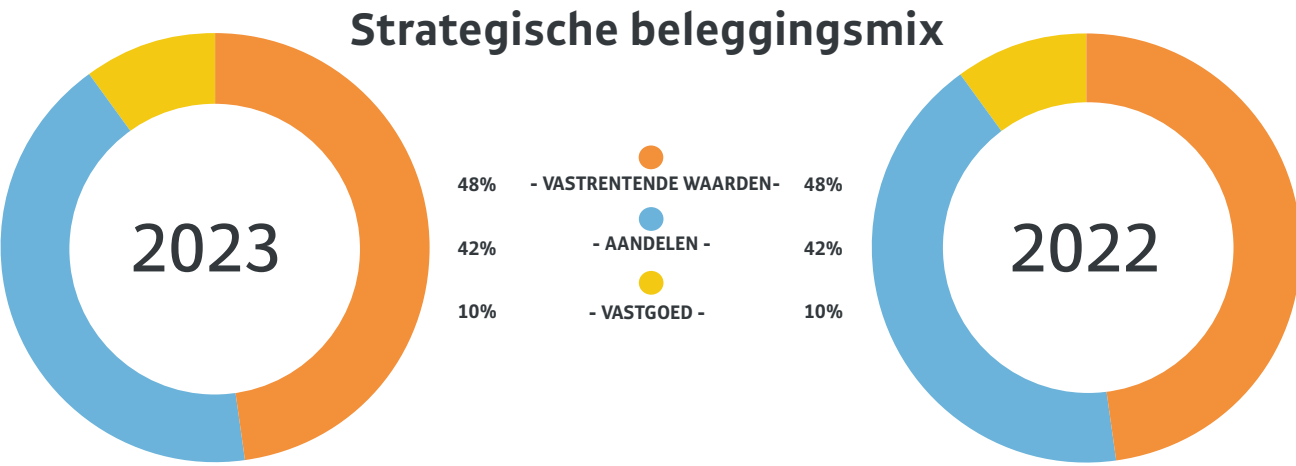
De strategische beleggingsmix bepaalt de verdeling over de verschillende beleggingscategorieën en de keuze tussen de verschillende producten binnen die categorieën. Bij de vaststelling van deze mix is bij de in 2021 uitgevoerde ALM-studie rekening gehouden met de verhouding tussen risico en rendement. Op de lange termijn zou de strategische beleggingsmix een gemiddeld rendement op moeten leveren, dat in principe voldoende is om de koopkracht van het vermogen in stand te houden, na aftrek van uitgekeerde subsidies, de kosten van het vermogensbeheer en de personeels- en overige kosten.

Hieronder is de voor zowel 2023 als 2024 vastgestelde strategische beleggingsmix weergegeven:

Vastrentende waarden	48,0%
Aandelen	42,0%
Vastgoed	10,0%
100,0%	

Vastrentende waarden

Binnen de vastrentende portefeuille wordt 18,5% van het in de beleggingsmix genoemde totaal van 48% passief belegd in staatsobligaties bestaande uit 10% kortlopende staatsobligaties van een geselecteerd aantal eurolanden en 8,5% aan wereldwijde staatsobligaties zonder afdekking van het valutarisico. Daarnaast wordt 22,5% door twee verschillende vermogensbeheerders actief belegd in wereldwijde bedrijfsobligaties. Hierbij wordt een zeer beperkt valutarisico genomen, daar de valuta exposure nage-noeg geheel wordt afgedekt naar de euro. Tenslotte wordt 7% passief belegd in staatsleningen in ‘opkomende markten’. Hiervan wordt de helft in lokale valuta en de helft in harde valuta belegd.

Aandelen

Binnen de aandelenportefeuille wordt 36% van het in de beleggingsmix genoemde totaal van 42% belegd in ‘ontwikkelde markten’. De portefeuille ‘ontwikkelde markten’ wordt deels passief en deels semi-passief (*enhanced*) beheerd. De overige 6% wordt belegd in ‘opkomende markten’ in een semi-passief beheerde portefeuille. Het Amerikaanse dollar risico met betrekking tot de beleggingen in aandelen wordt voor ongeveer de helft afgedekt, het Britse ponden en Japanse yen risico worden beiden voor ongeveer 80% afgedekt. Andere valutarisico's worden niet afgedekt.

Vastgoed

Dit betreft een belegging in indirect beursgenoteerd vastgoed. Deze bestaat voor de helft uit Europees en voor de helft uit Noord-Amerikaans vastgoed. Beide portefeuilles worden actief beheerd. Het Amerikaanse dollar risico met betrekking tot de belegging in vastgoed wordt voor ongeveer de helft afgedekt en het Britse ponden risico wordt voor ongeveer 80% afgedekt. Andere valutarisico's worden niet afgedekt.

Instituut Gak streeft geen extra rendement na door market timing, maar hanteert juist een rendementsdoelstelling voor de lange termijn en maakt daarbij gebruik van een duidelijk risicokader. Extreme risico's kunnen – waar nodig worden geacht – afgedekt. Hierbij valt te denken aan risico's als het markt-, rente-, valuta-, inflatie- en/of kredietrisico.

Uit de volgende tabel, waar zowel de voor een periode tot tien jaar afgesloten inflatieswaps als de valuta afdekkingstransacties buiten beschouwing zijn gelaten, is zichtbaar dat de verschillen tussen de werkelijke- en de strategische beleggingsmix in het algemeen gering zijn.

Strategische mix

	strategie	31/12/22	31/03/23	30/06/23	30/09/23	31/12/23
Vastrentende waarden	48,0%	49,1%	48,6%	47,1%	47,1%	46,4%
Aandelen	42,0%	41,7%	42,5%	43,7%	43,7%	43,6%
Vastgoed	10,0%	9,2%	8,9%	9,2%	9,2%	10,0%
	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Duurzaamheid beleggingsportefeuille

Wat betreft het beheer van het vermogen van het instituut is het streven gericht op een praktisch uitvoerbaar duurzaamheidsbeleid, dat past bij de aard en omvang van het instituut. Dit beleid houdt in dat:

1. Zowel in ontwikkelde als in opkomende landen niet wordt belegd in effecten van ondernemingen, waarvan een onafhankelijke partij (Achmea Investment Management (AIM)) heeft vastgesteld dat deze zich niet houden aan de ‘*Global Compact Principles*’ van de Verenigde Naties (Mensenrechten, Arbeidsomstandigheden, Milieu en Anti-Corruptie). Evenmin wordt belegd in effecten van ondernemingen die zich bezighouden met de ontwikkeling, productie of het onderhoud van controversiële wapens en in tabaksfabrikanten. Daarnaast worden steenkool, teerzanden, schalieolie en -gas en Arctisch olie en -gas, bij een omzetgrens van 5% uitgesloten.
2. Niet wordt belegd in staatsleningen van landen die op de EU-sanctielijst en/of de VN-sanctielijst staan. Ook wordt niet belegd in ondernemingen uit deze landen indien de staat een meerderheidsbelang in de onderneming heeft.
3. In lijn met het Parijs-akkoord wordt gestreefd naar reductie van de gemiddelde CO₂-intensiteit in de portefeuille. Het uitgangspunt hierbij is te komen tot een halvering van de broeikasgassen in 2030 en net-zero in 2050. Hierbij wordt de gewogen gemiddelde CO₂-intensiteit oftewel de ‘Weighted Average Carbon Intensity (WACI)’ gevolgd.
4. Het instituut laat zowel normatief als thematisch engagement uitvoeren door AIM. Het normatieve engagement heeft als doel om structurele schendingen

van ‘UN Global Compact Principles’, OESO-richtlijnen voor multinationale ondernemingen of ‘UN Guiding Principles on Business & Human Rights’ te stoppen en te voorkomen. Thematisch engagement wordt toegepast om (duurzame) gedragsverbetering van bedrijven en hiermee op de lange termijn waardecreatie te stimuleren.

5. Er wordt gestemd op aandeelhoudersvergaderingen. Voor de aan de verschillende vermogensbeheerders toevertrouwde aandelenmandaten, is AIM aangesteld als ‘proxy voting agent’. Dit houdt in dat AIM namens het instituut het stemrecht uitoefent met betrekking tot de aandelen die zich bevinden in deze mandaten. AIM baseert zich hierbij op onderzoek van International Shareholder Services (ISS), ISS Governance Exchange, MSCI/Environmental Social Governance, van de ondernemingen ontvangen vergaderstukken, informatie op de website van de ondernemingen, informatie van de portefeuille-managers, relevante factoren op het gebied van milieu, sociale onderwerpen en goed ondernemingsbestuur, alsmede Corporate Governance engagements en alerts van Eumedion (een organisatie die de belangen van Nederlandse institutionele beleggers behartigt op het gebied van Corporate Governance en duurzaamheid).
6. In het geval het stemmen betrekking heeft op Nederlandse aandelen, geldt dat Instituut Gak, indien nodig, door AIM op de hoogte wordt gesteld van mogelijk controversiële zaken. Daarnaast maakt AIM met bij Eumedion aangesloten institutionele beleggers afspraken wie er namens deze beleggers aanwezig is bij (en eventueel het woord voert tijdens) de aandeelhoudersvergaderingen van Nederlandse ondernemingen. In specifieke gevallen kan Instituut Gak, als dit wenselijk wordt geacht, zelf het stemrecht uitoefenen. Om te voorkomen dat daarbij niet over het volledige stemrecht kan worden beschikt, is besloten om aandelen in Nederlandse ondernemingen niet uit te lenen.
7. Instituut Gak het belangrijk vindt dat de aangestelde vermogensbeheerders de ‘Principles for Responsible Investing’ van de Verenigde Naties (UNPRI) ondertekenen. Daarmee geven zij aan bij de uitvoering van hun werkzaamheden rekening te houden met duurzaamheid op het gebied van milieu, bepaalde sociale kwesties en goed ondernemingsbestuur. Bij beheerders die nog niet tot ondertekening van de UNPRI zijn overgegaan, wordt erop aangedrongen hiertoe alsnog over te gaan.

Beleggingsportefeuilles

Instituut Gak laat zich bij de vaststelling van het beleggingsbeleid en bij het uitvoeren daarvan adviseren door zijn beleggingscommissie. Het instituut kiest voor een interne aansturing van en controle op het beleggingsproces. Hierbij worden de waardeontwikkeling, de afwijkingen tussen de werkelijke- en de strategische beleggingsmix, het tegenpartijrisico en de liquiditeit in de beleggingsportefeuille op dagelijkse basis gemonitord. Het instituut heeft momenteel elf beleggingsportefeuilles bij zeven verschillende professionele vermogensbeheerders. Tevens wordt gewerkt met een van de vermogensbeheerders onafhankelijk, gerenommeerd bewaarbedrijf. Dit bedrijf is naast de bewaring, onder meer belast met een van de vermogensbeheerders onafhankelijke resultaatmeting en compliance monitoring. Voorts wordt samengewerkt met externe adviseurs, die het instituut, waar nodig, ondersteunen bij een deskundige vaststelling en uitvoering van het beleggingsbeleid. Indien bijsturing wenselijk wordt geacht kan daarover snel door het bestuur (geadviseerd door de beleggingscommissie) worden besloten.

Resultaat 2023

Het hiervoor omschreven beleggingsbeleid leverde, inclusief risico mitigerende maatregelen, over het jaar 2023 een beleggingsresultaat op van € 68,0 miljoen positief, ofwel 10,38% van het belegd vermogen.

	Rendement	Benchmark	Verschil
Vastrentende waarden	5,69 %	5,17 %	0,52 %
Aandelen	18,56 %	17,61 %	0,95 %
Vastgoed	14,82 %	13,97 %	0,85 %
Totaal voor afdekken risico's	11,49 %	11,30 %	0,19 %
Afdekking valutarisico USD, GBP en JPY	-/- 0,32 %		
Afdekking inflatierisico	-/- 0,54 %		
Opbrengst uitleen effecten	0,02 %		
Directe kosten vermogensbeheer	-/- 0,27 %		
Totaal	10,38 %		

De onderstaande tabel biedt nader zicht op de totstandkoming van het beleggingsresultaat. Per beleggingscategorie wordt de relatieve performance ten opzichte van de benchmark aangegeven.

Kosten vermogensbeheer

De kosten van het vermogensbeheer bestaan enerzijds uit kosten die het bewaarbedrijf en de vermogensbeheerders bij het instituut in rekening brengen ad € 1.767.000 (0,26% van het gemiddeld belegde vermogen) en anderzijds uit kosten welke direct ten laste van beleggingsfondsen worden gebracht. De totale kosten van het vermogensbeheer zijn gelijk gebleven aan 2022 en bedragen circa 0,31% van het gemiddeld belegde vermogen. Sectorale vergelijking met andere fondsen van overeenkomstige omvang en een vergelijkbare inrichting van de beleggingsportefeuille toont dat deze kosten op een vergelijkbaar niveau liggen.

Gevoeligheidsanalyse

De procentuele impact op het eigen vermogen bij een verandering in de marktwaarde bij de aandelenportefeuille van 10% wordt weergegeven in onderstaande tabel.

	verandering	2023	2022
Aandelen	+ 10 %	+ 4,20 %	+ 4,20 %
Aandelen	-/- 10 %	-/- 4,20 %	-/- 4,20 %

De procentuele impact op het eigen vermogen van verandering van de marktrente bij de obligatieportefeuille van 1% wordt weergegeven in onderstaande tabel.

	verandering	2023	2022
Marktrente	+ 1 %	-/- 2,21 %	-/- 2,21 %
Marktrente	-/- 1 %	+ 2,21 %	+ 2,21 %

Voor een nadere toelichting op de beleggingen wordt verwezen naar de toelichting op de jaarrekening op pagina 51 tot en met 59.

Verwachtingen voor 2024

De vastgestelde strategische beleggingsmix blijft in de huidige omstandigheden het uitgangspunt voor het handelen van het instituut. Het instituut monitort de waardeontwikkeling, de afwijkingen tussen de werkelijke- en de strategische beleggingsmix, het tegenpartijrisico en de liquiditeit in de beleggingsportefeuille op dagelijkse basis. Indien bijsturing wenselijk wordt geacht kan daarover snel door het bestuur (geadviseerd door de beleggingscommissie) worden besloten.

Wij zijn van mening dat de beleggingsrisico's en de – zowel interne als externe – organisatorische risico's voldoende worden beheerst.

Gezien de actuele situatie op de financiële markten met genormaliseerde rentes en een grote volatiliteit op de aandelenbeurzen wordt – onder handhaving van het strikte risicoprofiel – over 2024 een voorzichtig positief beleggingsresultaat verwacht dat echter lager zou kunnen zijn dan het nagestreefde gemiddelde rendement.

Het voor subsidies en uitvoeringskosten voor het jaar 2024 beschikbare budget is door het bestuur vastgesteld op een bedrag van € 17,8 miljoen. Toekenning van het subsidiebudget is mede afhankelijk van de ontvangst van voldoende kwalitatief goede projectvoorstellen.

In het eerste kwartaal van 2024 heeft het instituut een positief beleggingsresultaat ter grootte van € 30,8 miljoen, ofwel 4,3% gerealiseerd.

Stijn

Betaald werken laat zien dat ik waardering krijg voor mijn inzet. In de dagbesteding heb ik stilgestaan. Er waren geen mogelijkheden om te groeien. Bij De Oude Keuken word ik uitgedaagd en doe ik nieuwe kennis op. Ik zit niet stil en vind het fijn dat ik een plek heb gevonden waar collega's mij kunnen helpen en mij het horecavak kunnen leren.

Stap voor stap ■ De Oude Keuken ■ Iedereen werk iedereen winst: van dagbesteding naar beschut werk ■ pagina 18

Bestuur

Het bestuur vergadert zesmaal per jaar. In deze vergaderingen worden onder andere besluiten genomen met betrekking tot:

- het te voeren beleid om de doelstellingen van het instituut te kunnen realiseren;
- specifieke thema's waaraan het instituut aandacht wil besteden;
- evaluatie van de voortgang van de verschillende onderzoeksprogramma's en projecten;
- beoordeling van de subsidieaanvragen en de onderzoeksprogramma's in het licht van het beleid van het instituut;
- het functioneren van de bijzondere hoogleraren en lectoren van wie de leerstoel respectievelijk het lectoraat door het instituut worden gefinancierd, het benoemen van nieuwe hoogleraren en lectoren en eventuele instelling van nieuwe leerstoelen en lectoraten;
- het te voeren beleggingsbeleid.

Voor een aantal besluiten geldt dat het bestuur zich laat adviseren door de raad van advies, de beleggingscommissie, de wetenschappelijke raad en/of het bureau.

Samenstelling bestuur per bestuur per 8 mei 2024:
Mr. Frederik Buijn (voorzitter) heeft als voormalig notaris bij De Brauw Blackstone Westbroek veel kennis van juridische, notariële, vennootschapsrechtelijke en fiscale zaken.

Prof. dr. Kees Goudswaard (vicevoorzitter) is hoogleraar economie en bijzonder hoogleraar sociale zekerheid aan de Universiteit Leiden. Eerder was hij onder meer kroonlid en bestuurslid van de SER, voorzitter van twee adviescommissies over de toekomst van de pensioenen en lid van de Raad van Commissarissen van De Nederlandsche Bank.

Mr. Barbara Kloppert is werkzaam als advocaat-partner bij De Brauw Blackstone Westbroek. Zij houdt zich bezig met arbeidsrecht en medezeggenschapsrecht. Zij is tevens lid van de Raad van Commissarissen van Abbott BV en Raad van Commissarissen van Wolters Kluwer Holding Nederland BV.

Drs. Geraldine Leegwater CFA CAIA is bij PGGM lid van het Executive Committee en als Chief Investment Management verantwoordelijk voor de divisie vermogensbeheer.

Mr. Maurice Limmen is voorzitter van de Vereniging Hogescholen. Van 2002 tot 2010 was hij actief voor het CDA in de gemeenteraad van Amsterdam, vanaf 2005 als fractievoorzitter. In 2009 leidde hij de enquêtecommissie naar de aanleg van de Noord/Zuidlijn. Van 2010 tot 2019 maakte hij deel uit van het dagelijks bestuur van de CNV Vakcentrale, waarvan de laatste vijf jaar als voorzitter.

Mr. Yvonne van Rooy heeft als voormalige staatssecretaris van Economische Zaken en bestuursvoorzitter van de Universiteit van Tilburg en de Universiteit Utrecht veel bestuurlijke ervaring. Zij was tot 1 december 2018 voorzitter van de Nederlandse Vereniging van Ziekenhuizen. Zij is thans commissaris bij onder andere Philips Nederland en Fuji-Europe en lid van de Raad van Toezicht van 's-Heeren Loo.

Drs. Ab van der Touw is voormalig bestuursvoorzitter van Siemens Nederland NV en is momenteel voorzitter van de Raad van Commissarissen van TenneT, voorzitter van de Raad van Commissarissen van Van Leeuwen Buizen, voorzitter van de Raad van Commissarissen van Van Dorp Installaties, voorzitter Raad van Commissarissen van NIBA, voorzitter van de Raad van Toezicht van de Universiteit Leiden, voorzitter van de Raad van Toezicht van Fonds Slachtofferhulp en voorzitter van het Platform voor Techniek Talent.

Bas van 't Wout is onder andere voorzitter van de Brancheorganisatie Kinderopvang. Hij was eerder onder meer lid van de gemeenteraad van Amsterdam, lid van de Tweede Kamer en vice-fractievoorzitter van de VVD, staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid en minister van Economische Zaken.

Mutaties bestuur
Drs. Loek Hermans is op 31 december 2023 teruggetreden uit het bestuur. Mr. Barbara Kloppert en Bas van 't Wout zijn op 1 januari 2024 toegetreden tot het bestuur.

Nevenfuncties
Uit oogpunt van zorgvuldigheid zijn alle nevenfuncties van de bestuursleden bekend bij de (vice) voorzitter dan wel het bureau.

Rooster van aftreden bestuur
Het bestuur heeft een rooster van aftreden vastgesteld op basis van de uitgangspunten dat de leden van het bestuur voor een periode van maximaal vier jaar worden benoemd, zij direct herbenoembaar zijn en dat er per jaar maximaal twee bestuursleden tegelijk aftreden.

Beleggingscommissie

De beleggingscommissie vergadert viermaal per jaar. In deze vergaderingen worden adviezen aan het bestuur geformuleerd met betrekking tot:

- het strategische beleggingsbeleid van het instituut;
- de beoordeling van de rendementen van de beleggingsportefeuille, inclusief de vergelijking met de benchmarks;
- de risico's in de beleggingsportefeuille, zowel in retrospectief als vooruitkijkend;
- de wenselijkheid tot rebalancing en/of tactische maatregelen;
- de monitoring van de portefeuille.

De beleggingscommissie bestaat uit per 8 mei 2024 uit:
Drs. Loek Sibbing – *Voorzitter*
Prof. dr. Robert van der Meer
Dr. Wilma de Groot

Raad van advies

De raad van advies vergadert jaarlijks en adviseert het bestuur over het te voeren beleid in brede zin.

De raad van advies bestaat per 8 mei 2024 uit:
Prof. dr. mr. Liesbeth Kneppers – Heijnert, *voorzitter*
Prof. dr. Arnoud Boot
Maarten Camps
Tuur Elzinga
Mr. Geke Faber
Piet Fortuin
Prof. dr. Kim Putters
Mr. Ingrid Thijssen
Jacco Vonhof
Bob van der Wal MSc
Drs. Marieke van Wallenburg
Mr. Reinier van Zutphen

Adviseur

Prof. dr. Paul Schnabel adviseert het bestuur.

Wetenschappelijke raad

De wetenschappelijke raad komt vier keer per jaar bijeen en adviseert het bestuur over nieuwe en lopende onderzoeksprojecten. De adviezen hebben betrekking op de:

- onderzoekbaarheid/wetenschappelijke operationalisering van de (nieuwe) thema's voor onderzoek;
- beoordeling van onderzoeksvoorstellen die op verzoek van het instituut zijn ontvangen van onderzoeksinstituten en/of onderzoeksbureaus;
- beoordeling van onderzoeksvoorstellen die het instituut heeft ontvangen als reactie op de open inschrijfprocedure;
- beoordeling van onderzoeksvoorstellen van de aan het instituut verbonden hoogleraren/lectoren;
- monitoring van in uitvoering zijnde onderzoeksprojecten/-programma's;
- evaluatie van de opbrengst van voltooid studies naar beleid en wetenschap;
- naar de mening van de wetenschappelijke raad in het onderzoeksprogramma van het instituut ontbrekende thema's waarop onderzoek gewenst is.

De wetenschappelijke raad bestaat per 8 mei 2024 uit:
Prof. dr. Ernst Hirsch Ballin (Rechtsgeleerdheid; staats- en bestuursrecht) - *Voorzitter*
Prof. dr. Tineke Abma (Beleid & Management Gezondheidszorg; cliëntenparticipatie)
Prof. dr. Godfried Engbersen (Algemene Sociologie);
Prof. dr. Henriëtte Maassen van den Brink (Economie; onderwijs- en arbeidseconomie)
Prof. dr. Wim van Saarloos (Natuur- en Technische Wetenschappen)

Leerstoelen/lectoraten

Voor een overzicht van de door Instituut Gak in stand gehouden leerstoelen en lectoraten wordt verwezen naar pagina 27 tot en met 30 van dit jaarverslag.

Bureau

Het bureau van Instituut Gak is onder andere belast met:

- de voorbereiding en uitvoering van het jaarplan, het onderzoeksprogramma en het subsidie-, beleggings- en communicatiebeleid;
- de voorbereiding van de vergaderingen van bestuur, raad van advies, beleggingscommissie en wetenschappelijke raad;
- de uitvoering van bestuursbesluiten;
- het voeren van de uit de bovenstaande punten voortvloeiende administraties, waaronder de projectadministratie en de financiële administratie.

Het bureau bestaat per 8 mei 2024 uit:

Rik Imhof RA heeft als algemeen directeur de leiding van de organisatie. Daarnaast is hij belast met onder meer het beheer van het vermogen van het instituut en de in- en externe financiële verslaggeving. Door zijn opleiding tot registeraccountant en werkervaring in de accountancy en in financiële functies heeft hij diepgaande kennis van vermogensbeheer en overige financiële zaken.

Karin Beun ondersteunt de algemeen directeur en is verantwoordelijk voor de notulen van de vergaderingen van het bestuur en alle overige colleges.

Klaas-Jan Gorter behandelt projectaanvragen en adviseert het bestuur hierover. Daarnaast monitort hij een aantal lopende maatschappelijke projecten. Hij heeft ervaring als projectadviseur in de fondsenwereld en heeft als fondsenwerver gewerkt bij o.a. Stichting Vier het Leven en het Spaarne Gasthuis.

Irene van Helden behandelt projectaanvragen en adviseert het bestuur hierover. Tevens monitort zij lopende maatschappelijke projecten. Eerder was zij werkzaam als projectcoördinator en communicatieadviseur bij Stichting Disability Studies in Nederland.

Gina Jongma is als programmamanager verantwoordelijk voor de ontwikkeling en uitvoering van programma's met actuele thema's en adviseert het bestuur hierover. Zij heeft als opleiding de Academie Mens – Arbeid en ruime ervaring op het gebied van sociale zekerheid, arbeidsmarkt en het brede sociaal domein.

Dr. Jorrit van Mierlo is medeverantwoordelijk voor het onderzoek dat Instituut Gak mogelijk maakt. Tevens houdt hij zich bezig met de toegankelijkheid en toepasbaarheid van de wetenschappelijke projecten en voert hij het secretariaat van een deel van de aan het instituut verbonden leerstoelen. Eerder was hij werkzaam in het wetenschappelijke- en praktijkgerichte onderzoek.

Loesje Myron MSc is betrokken bij het vermogensbeheer van het instituut en de ondersteuning van de beleggingscommissie. Haar financieel-economische opleiding vormt daartoe een goede basis.

Drs. Noor Trompenaars is communicatieadviseur. Naast de website, sociale media, het jaarverslag en de overige publicaties is zij verantwoordelijk voor kennisgeving van de onderzoeksresultaten voortkomend uit het onderzoek. Haar communicatieopleiding is een goed uitgangspunt voor deze activiteiten.

Dr. Judith van der Veer is als adviseur onderzoeksprogramma medeverantwoordelijk voor het onderzoek dat Instituut Gak mogelijk maakt. Tevens houdt zij zich bezig met het toegankelijk maken van de uitkomsten van de wetenschappelijke projecten en voert zij het secretariaat van een deel van de aan het instituut verbonden leerstoelen. Haar achtergrond in de academische wereld en kennis van toepassingsgericht onderzoek komen hierbij van pas.

Dr. Harriet Vinke is als coördinator onderzoeksprogramma integraal verantwoordelijk voor het onderzoeksprogramma van Instituut Gak. Daarnaast coördineert zij de aan het instituut verbonden leerstoelen en het lectoraat. Door haar jarenlange ervaring in onderzoeks- en beleidsfuncties heeft zij omvangrijke kennis opgedaan van wetenschappelijk en toegepast onderzoek en het belang van deze kennis voor de beleidspraktijk.

Mutaties bureau

Peter America is op 5 september 2023 onverwacht overleden. Hij was vanaf 2001 als administrateur aan ons instituut verbonden. Nathalie de Zoete is per 1 juni 2023 uit dienst getreden. Klaas-Jan Gorter is per 1 februari 2024 in dienst getreden.

Hilversum, 8 mei 2024

Bestuur

Mr. Frederik Buijn – *Voorzitter*
Prof dr. Kees Goudswaard – *Vicevoorzitter*
Mr. Barbara Kloppert
Drs. Geraldine Leegwater CFA
Mr. Maurice Limmen
Mr. Yvonne van Rooy
Drs. Ab van der Touw
Bas van 't Wout

Directie

Rik Imhof RA

Manuela Ligthart

Ik heb het als erg positief ervaren dat ik mee mocht doen met het project. Bovendien ben ik erg trots op mijn rol als vrouw in de techniek. Ik hoop dan ook dat ik andere vrouwen kan inspireren om de techniek in te gaan.

Work Channels BV ■
Je gaat 't pas zien ■
pagina 15

Balans

(in duizenden euro's; na verwerking van het resultaat)

Activa		31 december 2023	31 december 2022
Materiële vaste activa			
(1)	4.097	4.183	
Financiële vaste activa			
Beleggingen	(2)	759.716	655.513
Vlottende activa			
Vorderingen		143	20
Liquide middelen	(3)	676	5.201
		764.632	664.917
Passiva			
Eigen vermogen			
(4)	696.387	642.455	
Derivaten			
(2)	1.433	243	
Langlopende schulden			
Nog te betalen subsidies	(5)	5.074	4.847
Kortlopende schulden			
Ontvangen onderpand	(2)	42.240	-
Nog te betalen subsidies	(6)	18.399	16.080
Leveranciers		707	217
Belastingen		-	81
Overlopende passiva		392	994
		764.632	664.917

Staat van baten en lasten

(in duizenden euro's)

		2023	2022
Opbrengsten uit beleggingen			
Dividenden		7.130	7.470
Interest		5.639	4.645
Waardeveranderingen beleggingen (7)			
Gerealiseerde koersverschillen		8.599	-/- 6.954
Ongerealiseerde koersverschillen		48.405	-/- 82.332
Kosten vermogensbeheer	-/-	1.767	-/- 1.944
Resultaat beleggingen		68.006	-/- 79.115
Besteed aan de doelstelling	(8)	-/- 11.942	-/- 9.665
Beheerskosten			
Personeelskosten	(9)	-/- 1.731	-/- 1.846
Af: Afschrijvingen		-/- 94	-/- 92
Af: Overige bedrijfskosten	(10)	-/- 307	-/- 307
Voordelig saldo		53.932	-/- 91.025

Resultaatsbestemming

Het voordelig saldo over 2023 ad € 53.932.000 komt in zijn geheel ten gunste aan het eigen vermogen.

Kasstroomoverzicht

(in duizenden euro's)

	2023		2022	
Kasstroom uit operationele activiteiten				
Saldo staat van baten en lasten		53.932	-/-	91.025
Aanpassingen voor:				
Afschrijvingen		94		92
Mutaties in werkkapitaal:				
Belastingen	-/-	81		5
Vorderingen		2.028		872
Ontvangen onderpand		42.240		-
Te betalen subsidies		2.546		1.720
Leveranciers		490		183
Overlopende passiva	-/-	602	-/-	12
		<u>46.621</u>		<u>2.768</u>
Beleggingen:				
Aankopen	-/-	58.009	-/-	31.581
Verkopen		12.000		33.048
Koersverschillen	-/-	57.004		89.286
		<u>-/- 103.013</u>		<u>90.753</u>
Kasstroom uit operationele activiteiten		-/- 2.366		2.588
Kasstroom uit investeringsactiviteiten				
Investering in materiële vaste activa	-/-	8	-/-	14
Kasstroom uit investeringsactiviteiten		<u>-/- 8</u>		<u>-/- 14</u>
Netto-kasstroom		-/- 2.374		2.574
Liquide middelen per 1 januari				
in beleggingsportefeuille		4.210		3.320
onder liquide middelen		<u>5.201</u>		<u>3.517</u>
		<u>9.411</u>		<u>6.837</u>
Liquide middelen per 31 december		7.037		9.411
Bestaande uit:				
in beleggingsportefeuille		6.361		4.210
onder liquide middelen		<u>676</u>		<u>5.201</u>
		7.037		9.411

Algemeen

Stichting Instituut Gak ('Instituut Gak' of 'het instituut') gevestigd te 1217 EH Hilversum aan de 's-Gravelandseweg 49 is een stichting en is ingeschreven in het handelsregister onder nummer 41215140.

Om de uitvoering van wetgeving op het terrein van de sociale zekerheid te kunnen privatiseren werden op 29 december 1995 Stichting Gak Nederland en Stichting Gak Holding opgericht. Stichting Gak Nederland richtte zich via Gak Nederland BV op de publieke activiteiten van de nieuw opgerichte Gak Groep en Stichting Gak Holding via Gak Holding BV op de private activiteiten. Op 1 januari 1996 kochten beide vennootschappen de bezittingen van de Vereniging Gemeenschappelijk Administratiekantoor tegen de waarde in het economisch verkeer. Gak Nederland BV nam vervolgens de publieke taken over van de Vereniging GAK en bereidde zich voor op de verwachte privatisering, terwijl Gak Holding BV zich op de private mark richtte. Eind 1999 werd het politieke besluit genomen de voorgenomen privatisering van de uitvoering van de socialezekerheidswetgeving niet door te zetten, maar deze uitvoering op te dragen aan het nieuw te vormen Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen, het UWV.

Door de duidelijke scheiding tussen de publieke en private activiteiten kon de Gak Groep binnen korte tijd worden ontmanteld. Stichting Gak Nederland en Gak Nederland BV gingen op in het UWV en Stichting Gak Holding besloot de private activiteiten te verkopen. Per 3 januari 2001 heeft het bestuur de naam veranderd in Stichting Instituut Gak en de doelstelling gewijzigd in het voor een bepaalde periode direct of indirect ondersteunen van op het maatschappelijk belang gerichte projecten en programma's op het gebied van sociale zekerheid, re-integratie, preventie, arbeidsmarkt, arbeidsomstandigheden en andere maatschappelijke gebieden. Aangezien het vermogen op dat moment ruim € 400 miljoen bedroeg, werd ook het beheren en het beleggen van het vermogen van het instituut een belangrijke doelstelling. Hierbij is het doel dat dat de koopkracht van het vermogen en als gevolg daarvan ook de koopkracht van het aanzienlijke subsidiebudget op de lange termijn in stand worden gehouden, waarbij op de kortere termijn verschillen tussen het werkelijke en het voor het behoud van de koopkracht van het subsidiebudget benodigde vermogen worden geaccepteerd.

In 2003 is het instituut gefuseerd met Stichting 'Meester H.P.L.C. de Kruijff-fonds' en Stichting 'Bijzonder Hoogleraarschap voor het Onderwijs in de Verzekeringsgeneeskunde aan de Universiteit van Amsterdam'. Daarbij is de doelstelling van het instituut uitgebreid met het instellen en de instandhouding van (bijzondere) leerstoelen en lectoraten voor onderwijs op het terrein van de sociale zekerheid en de arbeidsmarkt aan Nederlandse universiteiten en hogescholen.

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

De jaarrekening is opgesteld op basis van het uitgangspunt van continuïteit, volgens de wettelijke bepalingen van Titel 9 Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek. Daarbij is, voor zover van toepassing, de Richtlijn voor de Jaarverslaggeving 640, Organisaties zonder winststreven integraal toegepast.

In tegenstelling tot het vereiste in Richtlijn 640 is er niet voor gekozen om het budget op te nemen in de staat van baten en lasten, daar budgettering van het beleggingsresultaat niet als zinvol wordt beschouwd.

De jaarrekening wordt gepresenteerd in euro's, de functionele valuta van het instituut. Alle financiële informatie in euro's is afgerond op het dichtstbijzijnde duizendtal.

Vreemde valuta

Beleggingen in vreemde valuta's worden omgerekend naar euro's tegen de op de balansdatum geldende koersen. Deze waardering is onderdeel van de waardering tegen reële waarde. Transacties in vreemde valuta's worden omgerekend tegen de geldende koers per transactiedatum. De bij omrekening optredende valutakoersverschillen worden als baten respectievelijk lasten in de staat van baten en lasten verwerkt.

Balans

De balans is opgesteld met inachtneming van de volgende waarderingsgrondslagen:

Algemeen

Een actief wordt in de balans opgenomen als het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar het instituut zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld. Een verplichting wordt in de balans opgenomen als het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen en het bedrag daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld. Indien een transactie ertoe leidt dat alle of nagenoeg alle toekomstige economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot een actief of verplichting aan een derde zijn overgedragen, wordt het actief of de verplichting niet langer in de balans opgenomen. Verder worden activa en verplichtingen niet meer in de balans opgenomen vanaf het tijdstip waarop niet meer wordt voldaan aan de voorwaarden van waarschijnlijkheid van de toekomstige economische voordelen en betrouwbaarheid van de bepaling van de waarde. De activa en passiva zijn gewaardeerd tegen nominale waarde, tenzij hierna anders is vermeld.

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen de aanschafwaarde, verminderd met de jaarlijkse lineaire afschrijvingen, die gebaseerd is op de economische levensduur van het actief. Hierbij worden de stichtingskosten van het eigen kantoorpand van het instituut in dertig jaar afgeschreven, de inventaris in tien jaar en automatiseringsapparatuur en –programmatuur in drie jaar. Op de aan het Koninklijk Concertgebouw Orkest in bruikleen gegeven viool en de grond van het eigen kantoorpand wordt niet afgeschreven.

Financiële instrumenten

Financiële instrumenten omvatten investeringen in aandelen en obligaties, vorderingen, geldmiddelen, afgeleide financiële instrumenten (derivaten) en overige financieringsverplichtingen, schulden en overige te betalen posten. In de jaarrekening zijn de volgende categorieën financiële instrumenten opgenomen: Beleggingsportefeuille (gekochte leningen en obligaties, investeringen in eigenvermogensinstrumenten en derivaten), vorderingen en overige financiële verplichtingen. Financiële instrumenten omvatten tevens in contracten besloten afgeleide financiële instrumenten (derivaten). Deze worden door het instituut gescheiden van het basiscontract en apart verantwoord indien:

- de economische kenmerken en risico's van het basiscontract en het daarin besloten derivaat niet nauw verwant zijn;
- een apart instrument met dezelfde voorwaarden als het in het contract besloten derivaat aan de definitie van een derivaat zou voldoen;
- het gecombineerde instrument niet wordt gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de staat van baten en lasten.

Financiële instrumenten, inclusief de van de basiscontracten gescheiden afgeleide financiële instrumenten, worden bij de eerste opname verwerkt tegen reële waarde. Daarbij worden (dis)agio en de direct toerekenbare transactiekosten in de eerste opname meegenomen. Bij de vervolgwaardering tegen reële waarde worden de verschillen in de staat van baten en lasten verwerkt.

In contracten besloten financiële instrumenten, die niet worden gescheiden van het basiscontract, worden verwerkt in overeenstemming met het basiscontract.

Na de eerste opname worden financiële instrumenten op de hierna beschreven manier gewaardeerd.

Vorderingen en kortlopende schulden

Dit betreft vorderingen en kortlopende schulden met een looptijd korter dan een jaar. Die vorderingen en kortlopende schulden worden na de eerste verwerking gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieve rentemethode. Indien er geen sprake is van agio of disagio of transactiekosten is de geamortiseerde kostprijs gelijk aan de nominale waarde, onder aftrek van eventuele voorzieningen wegens oninbaarheid van vorderingen.

Beleggingen

De (beursgenoteerde) effecten worden gewaardeerd tegen de reële waarde per balansdatum, waarbij het effectenbewaarbedrijf de overlopende couponrente bepaalt. In de effecten wordt actief gehandeld. Effecten in vreemde valuta worden omgerekend in euro's tegen de koersen per balansdatum. In geval van fondsbeleggingen wordt de van de fondsbeheerders ontvangen opgave van de reële waarde per balansdatum aangehouden. Alle aan- en verkopen worden met ingang van de transactiedatum verantwoord. Valutatransacties waarmee het koersrisico met betrekking tot de beleggingen wordt afgedekt en derivatentransacties waarmee het inflatierisico deels wordt afgedekt zijn gewaardeerd tegen de reële waarde per balansdatum.

Bepaling reële waarde

De reële waarde van een financieel instrument is het bedrag waarvoor een actief kan worden verhandeld of een passief kan worden afgewikkeld tussen ter zake goed geïnformeerde, maar van elkaar onafhankelijke partijen, die bereid zijn tot een transactie.

- De reële waarde van beursgenoteerde financiële instrumenten wordt bepaald aan de hand van de slotkoers per jaareinde.
- Participaties in beleggingsfondsen worden gewaardeerd tegen de nettovermogenswaarde van de participatie in het fonds en wordt door de beheerder van het fonds vastgesteld op basis van de reële waarde van de onderliggende beleggingen.
- Derivaten worden gewaardeerd tegen de netto contante waarde welke wordt berekend middels het contant maken van verwachte kasstromen tegen een disconteringsvoet voor de resterende looptijd.

Schattingen

De opstelling van de jaarrekening vereist dat het bestuur oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen en van baten en lasten. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen. De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen

van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien en in toekomstige perioden waarvoor de herziening gevolgen heeft.

Leases

Als het instituut optreedt als lessee in een operationele lease, wordt het leaseobject niet geactiveerd. Leasebetalingen en vergoedingen inzake operationele leases worden lineair over de leaseperiode ten laste van de winst-en-verliesrekening gebracht, tenzij een andere toerekeningsystematiek meer representatief is voor het patroon van de met het leaseobject te verkrijgen voordelen.

Staat van baten en lasten

De staat van baten en lasten is opgesteld met inachtneming van de volgende grondslagen voor resultaatbepaling:

Algemeen

Baten worden in de staat van baten en lasten opgenomen wanneer een vermeerdering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. Lasten worden verwerkt wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. Baten en lasten worden toegerekend aan het boekjaar waarop zij betrekking hebben.

Resultaat beleggingen

Bij toepassing van de beurswaarde met betrekking tot de waardering van de effecten per balansdatum worden zowel de gerealiseerde als de ongerealiseerde koersresultaten verantwoord ten gunste c.q. ten laste van het resultaat.

Subsidies

De lasten uit hoofde van toegezegde subsidies worden verantwoord op het moment dat het bestuur besluit middelen beschikbaar te stellen voor een project. De last omvat de maximaal, door het bestuur toegezegde, subsidie. Uitbetaling van de subsidie vindt plaats gedurende de looptijd en bij afronding van het project. Wanneer bij afronding van het project een lagere afrekening van de subsidie blijkt, wordt dit verschil verantwoord in het jaar waarin de verantwoording van de subsidienemer wordt ontvangen. Honoraria voor hoogleraren worden als last toegerekend aan het boekjaar waarop zij betrekking hebben.

Personeelsbeloningen

De beloningen van het personeel worden als last in de winst-en-verliesrekening verantwoord in de periode waarin de arbeidsprestatie wordt verricht en, voor zover nog niet

uitbetaald, als verplichting op de balans opgenomen. Als de reeds betaalde bedragen de verschuldigde lonen overtreffen, wordt het meerdere opgenomen als een overlopend actief voor zover er sprake zal zijn van terugbetaling door het personeel of van verrekening met toekomstige betalingen door het instituut.

Pensioenen

Het instituut heeft voor zijn personeelsleden een defined contribution pensioenregeling afgesloten. In overeenstemming met Richtlijn 271.3 verantwoordt het instituut de verschuldigde betalingen aan de verzekeraar als pensioenlast.

Belastingen

Het instituut heeft de fiscale status van een algemeen nut beogende instelling en is vrijgesteld voor de vennootschapsbelasting.

Kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode, waarbij het saldo van de staat van baten en lasten als uitgangspunt is genomen. De wijziging in de beleggingen in het kasstroomoverzicht omvat naast aan- en verkopen en koersontwikkeling tevens de ontvangen dividenden en interest aangezien de hiervoor ontvangen middelen binnen de portefeuille worden herbelegd. In de staat van baten en lasten zijn deze bedragen afzonderlijk opgenomen.

Risicomanagement en risicobeheersing

In onderstaande tabel worden de risico's waaraan het instituut blootstaat weergegeven alsmede de wijze waarop deze worden beheerst.

Financiële Risico's:
en de getroffen beheersmaatregelen

Marktrisico
Door het blootstaan aan wijzigingen in marktprijzen van aandelen en obligaties bestaat het risico dat het beleggingsresultaat negatief wordt beïnvloed. Dit risico wordt beperkt door de diversificatie in de portefeuille, het werken met bandbreedtes voor de verschillende beleggingscategorieën en de implementatie van een beleid in geval van overschrijding van een bandbreedte.

Renterisico
Het risico op negatieve beïnvloeding van het beleggingsresultaat als gevolg van rentewijzigingen wordt beperkt door de keuze voor een staatsobligatieportefeuille met een kortere gemiddelde looptijd en door de beperkte ruimte die is gegeven aan de vermogensbeheerders die de bedrijfsobligatieportefeuilles beheren, om de gemiddelde looptijden van de in de portefeuille opgenomen obligaties te laten afwijken van de gemiddelde looptijd van de overeengekomen benchmark.

Valutarisico
Het risico op een negatieve beïnvloeding van het beleggingsresultaat als gevolg van valutakoerswijzigingen wordt beperkt door afdekking van 50% van het USD-valutarisico, 80% van het GBP-valutarisico en 80% van het JPY-valutarisico voor de aandelen-, vastgoed- en commodities portefeuilles en de volledige afdekking van alle valutarisico's in het grootste deel van de vastrentende portefeuilles.

Inflatierisico
Het risico dat de koopkracht van het vermogen - en dus de koopkracht van het subsidiebudget - niet in stand kan worden gehouden als gevolg van een bovengemiddeld inflatieniveau, wordt beperkt doordat de koopkracht van circa de helft van het vermogen wordt beschermd middels inflatieswaps met een looptijd van één tot tien jaar.

Kredietrisico
Het risico dat een tegenpartij contractuele verplichtingen niet nakomt, met als gevolg negatieve beïnvloeding van het beleggingsresultaat, wordt zoveel mogelijk beperkt door het ontvangen van onderpand bij het effecten uitleen programma van het bewaarbedrijf en het uitwisselen van onderpand met banken waarmee inflatieswaps zijn afgesloten. Daarnaast wordt in de beleggingsportefeuille het maximaal aan een tegenpartij uit te lenen bedrag beperkt, terwijl tevens rekening wordt gehouden met de door de ratingbureaus aan tegenpartijen gegeven kredietratings.

Niet financiële Risico's:
en de getroffen beheersmaatregelen

Operationeel risico
Door samenstelling van het bureau van het instituut uit kwalitatief en kwantitatief deskundig personeel is het operationeel risico beperkt.

Projectrisico
Het risico op financiële schade doordat, na uitkering van subsidie, blijkt dat een project niet conform de afspraak verloopt of is afgerond, wordt beperkt door gebruik te maken van duidelijke subsidieovereenkomsten, de uitvoerders van de projecten bij voorkeur voorafgaand aan de eerste betaling te laten bewijzen dat sprake is van voldoende medefinanciering, (deel)betalingen als regel op basis van (aangetoonde) voortgang plaatsvinden en de laatste termijn slechts wordt uitbetaald na ontvangst van een inhoudelijke- en financiële eindverantwoording, veelal voorzien van een controleverklaring van een onafhankelijke accountant.

Uitbestedingsrisico
De belangrijkste uitbesteding betreft het vermogensbeheer. Het risico dat een externe vermogensbeheerder zich niet aan de gemaakte afspraken houdt, wordt beperkt door gebruik te maken van compliance-monitoring door het onafhankelijk bewaarbedrijf. Waar nodig wordt ondersteuning ingeroepen van een consultant op het terrein van het vermogensbeheer en ook is sprake van interne monitoring van de verschillende beleggingsportefeuilles. Bij de contractonderhandelingen wordt een externe juridische adviseur ingeschakeld.

IT-risico
Het risico dat bedrijfsprocessen en informatievoorziening onvoldoende integer, niet continu of onvoldoende beveiligd worden ondersteund door IT, wordt beperkt door de inzet van software die bescherming biedt tegen computervirussen en 'hackers', door dagelijks op een geautomatiseerde wijze een 'back-up' van de bestanden te maken en via het gebruik van wachtwoorden.

Integriteitsrisico
Het risico van beïnvloeding van de integriteit, of van het financiële stelsel, door niet integere of onethische handelingen van de leiding of de medewerkers van de organisatie in het kader van wet- en regelgeving en van maatschappelijke en door het instituut opgestelde normen, wordt ingeperkt door een adequate inrichting van de administratieve organisatie en de daarin opgenomen interne controlemaatregelen. Met het oog op zorgvuldigheid zijn ook alle nevenfuncties van de bestuursleden bekend bij de (vice) voorzitter dan wel het bureau.

ACTIVA

(1) Materiële vaste activa

	bedrijfsgebouwen en terreinen	Andere vaste bedrijfsmiddelen	2023
Stand per 1 januari			
Aanschafwaarde	3.976	1.411	5.387
Cumulatieve afschrijvingen	-/- 1.077	-/- 127	-/- 1.204
	2.899	1.284	4.183
Mutaties			
Investeringsen	6	2	8
Desinvesteringen	-	-	-
Afschrijvingen	-/- 83	-/- 11	-/- 94
Afschrijvingen desinvesteringen	-	-	-
Stand per 31 december	2.822	1.275	4.097
Aanschafwaarde	3.982	1.413	5.395
Cumulatieve afschrijvingen	-/- 1.160	-/- 138	-/- 1.298
Stand per 31 december	2.822	1.275	4.097

	bedrijfsgebouwen en terreinen	Andere vaste bedrijfsmiddelen	2022
Stand per 1 januari			
Aanschafwaarde	3.976	1.398	5.374
Cumulatieve afschrijvingen	-/- 994	-/- 119	-/- 1.113
	2.982	1.279	4.261
Mutaties			
Investeringsen	-	14	14
Desinvesteringen	-	-/- 1	-/- 1
Afschrijvingen	-/- 83	-/- 9	-/- 92
Afschrijvingen desinvesteringen	-	1	1
Stand per 31 december	2.899	1.284	4.183
Aanschafwaarde	3.976	1.411	5.387
Cumulatieve afschrijvingen	-/- 1.077	-/- 127	-/- 1.204
Stand per 31 december	2.899	1.284	4.183

TOELICHTING OP
DE BALANS
*(De in de toelichting op
de balans en de staat van
baten en lasten opgenomen
bedragen zijn in duizenden
euro's, tenzij anders
vermeld).*

(2) Beleggingen	2023	2022
De beleggingen bestaan uit:	31 dec.	31 dec.
Obligaties	303.010	286.041
Aandelen	288.295	247.037
Vastgoed	65.195	53.673
Derivaten	46.777	59.413
Overige	55.006	9.106
Subtotaal	758.283	655.270
Gepresenteerd onder de passiva (derivaten)	1.433	243
	759.716	655.513

Bij het beheer van het vermogen worden financiële instrumenten benut die leiden tot blootstelling aan markt- en/of kredietrisico. Het gaat hier om de, in de balans opgenomen, valutatermijncontracten voor afdekking van bepaalde valuta-risico's en inflatieswaps voor afdekking van het inflatierisico. Daarnaast handelt een deel van de externe vermogensbeheerders namens het instituut in dergelijke instrumenten. Daarbij zijn procedures en gedragslijnen van kracht om het kredietrisico te beperken.

Voor de inflatieswaps geldt dat in geval van een positieve waardering van de inflatieswaps, onderpand van de tegenpartij wordt ontvangen. Voor zover dit onderpand bestaat uit liquide middelen, wordt dit bedrag vanaf het jaar 2023 herbelegd in een Money Market Fund. Deze herbelegging ad € 42.240.000 is in de tabel hiernaast opgenomen onder de post 'overige' en het in liquide middelen ontvangen onderpand is voor hetzelfde bedrag opgenomen onder de kortlopende schulden.

Geografische spreiding van de beleggingen per 31 december 2023

	EURO NOORD ¹	EURO ZUID ²	OVERIG EUROPA ³	VS EN CANADA	OCEANIË	AZIË	OPKOMEND	TOTAAL
Obligaties	103.042	13.029	21.041	101.297	2.450	10.850	51.301	303.010
Aandelen	18.262	4.362	21.949	184.325	5.287	18.311	35.799	288.295
Vastgoed	12.808	1.301	15.104	35.982	-	-	-	65.195
Derivaten	46.777	-	-	-	-	-	-	46.777
Overige	49.072	126	474	4.908	150	223	53	55.006
Totaal	229.961	18.818	58.568	326.512	7.887	29.384	87.153	758.283

Geografische spreiding van de beleggingen per 31 december 2022

	EURO NOORD ¹	EURO ZUID ²	OVERIG EUROPA ³	VS EN CANADA	OCEANIË	AZIË	OPKOMEND	TOTAAL
Obligaties	92.846	8.682	18.723	104.504	1.924	11.301	48.061	286.041
Aandelen	16.311	3.054	19.973	152.627	5.094	16.735	33.243	247.037
Vastgoed	8.246	996	11.600	32.831	-	-	-	53.673
Derivaten	59.413	-	-	-	-	-	-	59.413
Overige	2.500	44	585	5.664	49	185	79	9.106
Totaal	179.316	12.776	50.881	295.626	7.067	28.221	81.383	655.270

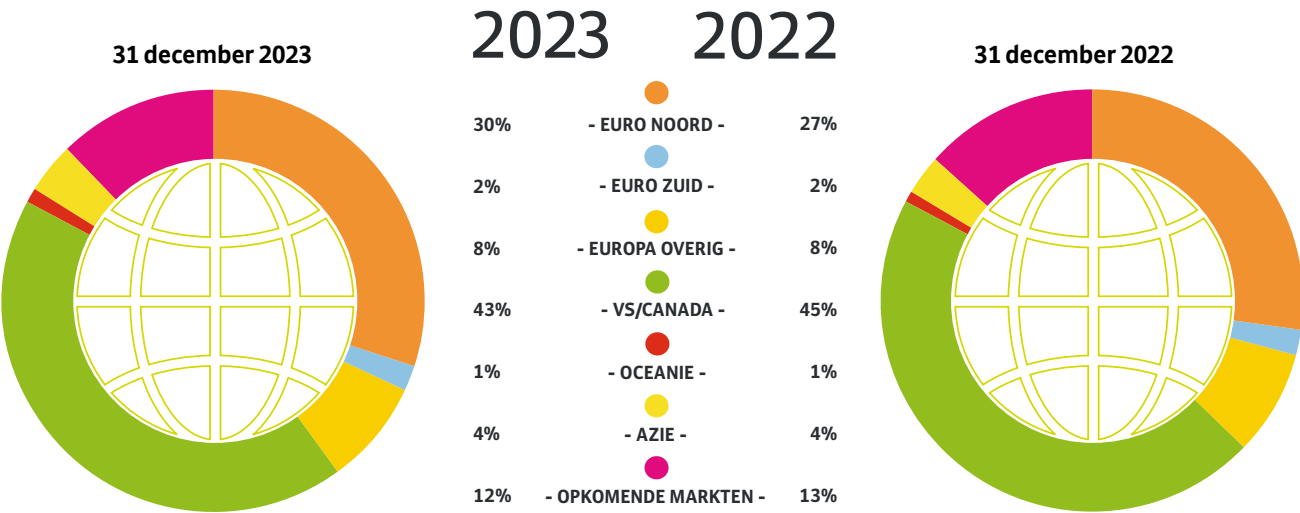
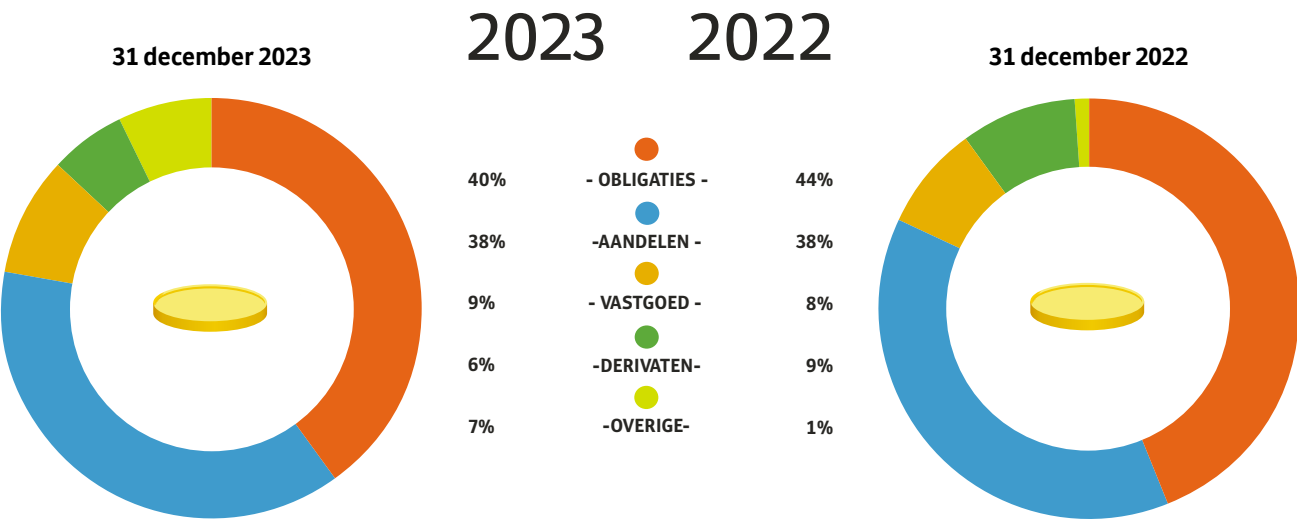
¹ België, Duitsland, Finland, Frankrijk, Ierland, Luxemburg, Nederland en Oostenrijk.

² Griekenland, Italië, Portugal en Spanje.

³ Denemarken, Hongarije, Noorwegen, Polen, Tsjechië, UK, Zweden en Zwitserland.

Geografische spreiding

Beleggingsmix

Voor de belegging in vastrentende waarden wordt slechts een beperkt valutarisico genomen (grotendeels afgedekt naar euro). Van het valutarisico met betrekking tot beleggingen in aandelen en in vastgoed die in USD zijn genoteerd, is ongeveer de helft afgedekt via valutatermijncontracten. Het valutarisico met

betrekking tot beleggingen in aandelen en vastgoed die in GBP en JPY zijn genoteerd, wordt voor 80% afgedekt. Voor in andere valuta genoteerde beleggingen in aandelen, vastgoed en commodities wordt het valutarisico niet afgedekt.

Samenstelling van de beleggingen

31 december	2023	2022
Vermogensbeheermandaten	576.615	524.634
Beleggingsfondsen	178.493	128.481
Directe beleggingen	3.175	2.155
	758.283	655.270

Verloop beleggingen

	2023	2022
Stand per 1 januari	655.270	746.023
Dividenden * (aankopen)	7.130	7.470
Interest * (aankopen)	5.639	4.653
Toevoeging (aankopen)	45.240	19.458
Onttrekking (verkopen)	-/- 12.000	-/- 33.048
Koersverschillen	57.004	-/- 89.286
Stand per 31 december	758.283	655.270

* Ontvangen dividenden en interest worden direct herbelegd.

Waardering van de beleggingen

	Marktnotering (1)	Afgeleid (2)	31 dec. 2023
Obligaties	202.555	100.455	303.010
Aandelen	252.496	35.799	288.295
Vastgoed	65.195	-	65.195
Derivaten	-	46.777	46.777
Overige	12.766	42.240	55.006
	533.012	225.271	758.283

	Marktnotering (1)	Afgeleid (2)	31 dec. 2022
Obligaties	190.804	95.237	286.041
Aandelen	213.793	33.244	247.037
Vastgoed	53.673	-	53.673
Derivaten	-	59.413	59.413
Overige	9.106	-	9.106
	467.376	187.894	655.270

1. Gewaardeerd op de reële waarde per balansdatum zoals opgegeven door zowel het onafhankelijke effecten-bewaarbedrijf als de externe vermogensbeheerder gebaseerd op een actieve marktnotering.
2. Gewaardeerd op de opgaven van de externe vermogensbeheerders in geval van beleggingsfondsen en in geval van derivaten op de waardering door het onafhankelijke effecten-bewaarbedrijf.

De belegging in obligaties heeft betrekking op zowel staats- als bedrijfsobligaties. Deze obligaties hebben de volgende ratings:

31 december	2023	2022
AAA	52.038	76.998
AA	79.696	51.937
A	64.422	63.748
BBB	87.377	76.215
< BBB	19.073	16.505
Geen rating	404	638
	303.010	286.041

Bij (vooral) de vastrentende beleggingen wordt krediet- en renterisico gelopen.

Met betrekking tot het kredietrisico geldt dat circa 40% van de vastrentende portefeuille wordt belegd in staatsobligaties.

Als gevolg van de keuze om meer dan de helft van de staats-obligatieportefeuille te beleggen in kortlopende obligaties van een geselecteerd aantal eurolanden is de exposure naar deze landen relatief groot. Deze bestaat voor 4,9% (van de totale beleggingsportefeuille) uit Frankrijk (2022: 5,1%), voor 3,9% uit Duitsland (2022: 4,0%), voor 0,8% uit Nederland (2022: 0,9%) en voor 0,6% uit Oostenrijk (2022: 0,6%). Als gevolg van de keuze om een deel van de staatsobligatieportefeuille wereldwijd te beleggen, bedraagt de exposure naar de Verenigde Staten 3,6% (2022: 4,0%), naar Japan 1,3% (2022: 1,5%) en naar het Verenigd Koninkrijk 0,4% (2022: 0,5%) van de totale beleggingsportefeuille. Bij bedrijfsobligaties is het maximaal aan een tegenpartij uit te lenen bedrag beperkt.

Het instituut gebruikt zelf geen afgeleide financiële instrumenten ter beperking van het renterisico, maar heeft dit risico beperkt door te kiezen voor een portefeuille staatsobligaties met een korte gemiddelde looptijd en door de externe vermogensbeheerders van de bedrijfsobligatieportefeuilles de mogelijkheid te bieden de gemiddelde resterende looptijd van de obligaties in beperkte mate aan te passen.

Uitstaande valuta termijncontracten per 31 december 2023

(in duizenden)

Verkochte valuta:	Onderliggende waarde in v.v.	Datum	Termijnkoers	Koers per 31 dec. 23	Ongerealiseerd resultaat in EUR
GBP	13.728	11-3-24	0,87168	0,86859	-/- 56
GBP	718	11-3-24	0,87046	0,86859	-/- 2
JPY	1.958.464	11-3-24	161,76780	154,51910	-/- 568
USD	130.841	11-3-24	1,09947	1,10766	880
					254

Uitstaande valuta termijncontracten per 31 december 2022

(in duizenden)

Verkochte valuta:	Onderliggende waarde in v.v.	Datum	Termijnkoers	Koers per 31 dec. 22	Ongerealiseerd resultaat in EUR
GBP	13.363	9-3-23	0,86839	0,88977	370
JPY	1.624.087	9-3-23	143,18237	140,20602	-/- 241
JPY	-/- 97.320	9-3-23	139,90060	140,20602	-/- 2
USD	114.768	9-3-23	1,05229	1,07210	2.015
					2.142

Het ongerealiseerd resultaat is als beleggingsopbrengst opgenomen in de staat van baten en lasten. Uitwisseling van onderpand voor de valuta termijncontracten vindt niet plaats.

PASSIVA

Uitstaande inflatieswap contracten per 31 december 2023

Datum	Onderliggende waarde (EUR)	Percentage	Tegenpartij	Ongerealiseerd resultaat in EUR
09-01-2024	30.000	1,056%	Societe Generale	4.130
16-01-2025	30.000	1,095%	Barclays Capital	4.198
14-01-2026	30.000	1,093%	Societe Generale	4.501
15-12-2026	9.000	1,947%	Goldman Sachs	-/- 14
20-01-2027	30.000	1,125%	RBS	4.737
17-01-2028	30.000	1,167%	Societe Generale	4.934
08-12-2028	12.000	1,908%	Goldman Sachs	1.349
14-01-2029	30.000	1,170%	Goldman Sachs	5.223
10-01-2030	30.000	1,180%	Barclays Capital	5.498
15-12-2030	9.000	2,138%	Goldman Sachs	-/- 49
14-06-2031	30.000	1,526%	Goldman Sachs	5.014
08-12-2031	12.000	1,916%	Goldman Sachs	1.449
18-01-2032	30.000	1,263%	Societe Generale	6.297
15-04-2033	24.000	2,514%	Goldman Sachs	-/- 744
Totaal	336.000			46.523

Uitstaande inflatieswap contracten per 31 december 2022

Datum	Onderliggende waarde (EUR)	Percentage	Tegenpartij	Ongerealiseerd resultaat in EUR
26-04-2023	30.000	1,087%	Societe Generale	3.697
08-12-2023	12.000	2,220%	Goldman Sachs	1.235
09-01-2024	30.000	1,056%	Societe Generale	4.212
16-01-2025	30.000	1,095%	Barclays Capital	4.437
08-12-2025	12.000	1,975%	Goldman Sachs	1.355
14-01-2026	30.000	1,093%	Societe Generale	4.763
08-12-2026	12.000	1,930%	Goldman Sachs	1.409
20-01-2027	30.000	1,125%	RBS	5.004
17-01-2028	30.000	1,167%	Societe Generale	5.196
08-12-2028	12.000	1,908%	Goldman Sachs	1.472
14-01-2029	30.000	1,170%	Goldman Sachs	5.445
10-01-2030	30.000	1,180%	Barclays Capital	5.691
14-06-2031	30.000	1,526%	Goldman Sachs	5.276
08-12-2031	12.000	1,916%	Goldman Sachs	1.594
18-01-2032	30.000	1,263%	Societe Generale	6.485
Totaal	360.000			57.271

Zowel het gerealiseerde resultaat als de wijziging in het ongerealiseerde resultaat is als beleggingsresultaat opgenomen in de staat van baten en lasten. Het bewaarbedrijf draagt zorg voor de uitwisseling van onderpand met de vier tegenpartijen. Hierbij wordt een minimum transferbedrag van € 250.000 gehanteerd. Voor het beschikbaar gestelde onderpand wordt verwezen naar de niet in de balans opgenomen verplichtingen.

Zoals eerder in de toelichting is vermeld bestaat het beschikbaar gestelde onderpand gedeeltelijk uit liquide middelen die met ingang van 2023 worden herbelegd in een Money Market Fund.

Deze herbelegging ad € 42.240 is opgenomen onder de overige beleggingen en het in liquide middelen ontvangen onderpand is voor hetzelfde bedrag opgenomen onder de kortlopende schulden. Voor het niet in het Money Market Fonds herbelegde ontvangen onderpand wordt verwezen naar de niet in de balans opgenomen verplichtingen.

(3) Liquide middelen

De liquide middelen staan per balansdatum ter vrije beschikking van het instituut.

(4) Eigen Vermogen

	2023	2022
Stand per 1 januari	642.455	733.480
Resultaat boekjaar	53.932	-/- 91.025
Stand per 31 december	696.387	642.455

Het eigen vermogen staat ter vrije beschikking van het instituut.

(5) Langlopende schulden

	2023	2022
Stand per 1 januari	4.847	4.297
Bij: Toekenning langlopende schulden	2.989	1.625
Af: Naar kortlopend	-/- 2.762	-/- 1.075
Stand per 31 december	5.074	4.847

(6) Nog te betalen subsidies

31 december	2023	2023
Nog te betalen subsidies 2013	19	19
Nog te betalen subsidies 2014	-	51
Nog te betalen subsidies 2015	-	63
Nog te betalen subsidies 2016	12	67
Nog te betalen subsidies 2017	147	127
Nog te betalen subsidies 2018	493	1.033
Nog te betalen subsidies 2019	1.111	2.566
Nog te betalen subsidies 2020	1.633	3.416
Nog te betalen subsidies 2021	2.339	4.231
Nog te betalen subsidies 2022	5.963	9.354
Nog te betalen subsidies 2023	11.756	-
Subtotaal	23.473	20.927
Gepresenteerd onder langlopende schulden	-/- 5.074	-/- 4.847
Gepresenteerd onder kortlopende schulden	18.399	16.080

De nog te betalen subsidies betreffen de in de genoemde jaren toegekende bedragen die per balansdatum nog niet zijn betaald, omdat de aanvrager nog niet aan alle voorwaarden heeft voldaan. Ook kan door de aard van de diverse projecten een betaling op een later tijdstip plaatsvinden en dus een langlopend

karakter hebben. Het gedeelte van de nog te betalen subsidies dat een langlopend karakter heeft, wordt per 31 december 2023 tenminste geschat op € 5.074.000 (2022: € 4.847.000).

Voor een deel van de nog te betalen subsidies is de toekomstige uitbetaling gebaseerd op aan te tonen prestaties. Daardoor is het mogelijk dat de feitelijke toekomstige betalingen lager uitvallen dan de per balansdatum gereserveerde bedragen. Dit wordt op het moment van afsluiting van het project als een vrijval verantwoord.

Niet in de balans opgenomen verplichtingen

Instituut Gak benut het effecten-uitleenprogramma van het bewaarbedrijf, maar maakt geen gebruik van de mogelijkheid om onderpand in geld te ontvangen en dit te herbeleggen in vastrentende waarden (leverage). Momenteel wordt alleen van uitleen van effecten gebruik gemaakt tegen onderpand, bestaande uit beursgenoteerde aandelen die zijn opgenomen in een door het bewaarbedrijf geaccepteerde benchmark en obligaties met minimaal een AA-rating. Hiermee is een bedrag van € 83,9 miljoen gemoeid (2022: € 72,9 miljoen). De als onderpand ontvangen effecten maken geen onderdeel uit van de balans. Voor het uitlenen van de effecten is een vergoeding ontvangen ad € 122.000 (2022: € 122.000). Deze vergoeding is opgenomen in het resultaat beleggingen.

Het instituut heeft een aantal derivaten (inflatieswaps) afgesloten waarbij uitwisseling van onderpand met de tegenpartijen plaatsvindt. Daartoe zijn effecten en liquide middelen met een waarde van € 48,2 miljoen als onderpand van partijen ontvangen (2022: € 57,4 miljoen). Het deel hiervan dat niet op de balans onder de kortlopende schulden is opgenomen bedraagt € 5,9 miljoen (2022: € 57,4 miljoen).

Instituut Gak heeft per balansdatum de volgende verplichtingen voortvloeiend uit langlopende overeenkomsten:

- contracten met betrekking tot autolease voor € 29.000 (2022: € 45.000).

De niet in de balans opgenomen verplichtingen vervallen als volgt:

31 december	2023	2022
Binnen 1 jaar	16	16
Tussen 1 en 5 jaar	13	29
Totaal	29	45

TOELICHTING OP DE STAAT VAN BATEN EN LASTEN

(7) Koersverschillen beleggingen	2023	2022
Vastrentende waarden	11.020	-/- 49.565
Aandelen	40.980	-/- 42.700
Vastgoed	6.488	-/- 23.103
Afdekking valutarisico's	2.086	-/- 9.788
Inflatieswaps	-/- 3.570	35.870
Totaal	57.004	-/- 89.286

Bij toepassing van de reële waarde met betrekking tot de waardering van de effecten per balansdatum worden zowel de gerealiseerde als de ongereali-seerde koersresultaten verantwoord ten gunste c.q. ten laste van het resultaat. Het totaal aan ongerealiseerde koersverschillen bedraagt per 31 december 2023 € 140,8 miljoen (2022: € 92,4 miljoen).

(8) Subsidies	2023	2022
Toegezegde subsidies	12.923	9.940
Vrijgevallen subsidies *	-/- 1.893	-/- 1.136
Honoraria hoogleraren	912	861
Totaal	11.942	9.665

** Het bedrag aan vrijgevallen subsidies ad € 1.893.000 (2022: € 1.136.000) is voor € 359.000 (2022: € 320.000) het gevolg van lagere kosten binnen projecten dan verwacht, wordt voor € 762.000 (2022: € 508.000) verklaard doordat projecten uiteindelijk niet van de grond zijn gekomen, wordt voor € 337.000 (2022: € 308.000) verklaard door het niet realiseren van de door de aanvragers beoogde resultaten zoals aantallen in- en uitstromende deelnemers in activeringsprojecten en voor € 435.000 doordat een project tussentijds is beëindigd.*

Toegekende subsidies		2023	2022	
Categorie	Aantal	Bedrag	Aantal	Bedrag
Inclusieve arbeidsmarkt	24	3.099	24	1.447
Werk en Diversiteit	2	223	3	399
Werk en Preventie	3	474	5	774
Werk en Toekomst	5	639	1	300
Programma 'Stap voor Stap'	30	2.888	26	2.533
Onderzoek	14	4.704	12	3.883
Extra toekenning lopende projecten	-	2	-	122
Garanties en reserveringen	-	894	-	482
Totaal	78	12.923	71	9.940

(9) Personeelskosten	2023	2022
Lonen en salarissen	1.065	991
Bezoldiging bestuur	144	144
Vergoeding beleggingscommissie	43	43
Vergoeding raad van advies	20	18
Sociale lasten	459	650
Totaal	1.731	1.846

Instituut Gak maakt gebruik van de vrijstelling op grond van artikel 383 Titel 9 Boek 2 BW tot vermelding van de bezoldiging van de directie.

Werkzame personen

Het gemiddelde aantal werkzame personen in 2023 bedraagt 10 (2022: 11).

Sociale lasten

Instituut Gak heeft voor de medewerkers een *defined contri-bution* pensioenregeling afgesloten. Via gebruik van Richtlijn 271.3 worden de verschuldigde betalingen aan de verzekeraar als pensioenlast verantwoord. Dit is voor een bedrag ad € 335.000 (2022: € 529.000) onder sociale lasten opgenomen.

(10) Overige bedrijfskosten	2023	2022
Automatiseringskosten	46	42
Huisvestingskosten	52	41
Bureaunkosten	39	39
Advieskosten	12	12
Accountantskosten *	45	42
Verzekeringen	20	19
Overige kosten	93	112
Totaal	307	307

** Het honorarium van de accountant (KPMG) voor de controle van de jaarreke-ning bedraagt € 45.000 inclusief BTW (2022: € 42.000). De accountant voert geen andere werkzaamheden uit voor het instituut.*

Gebeurtenissen na balansdatum

Na balansdatum hebben zich geen noemenswaardige gebeurtenissen voorgedaan welke invloed hebben op de jaarrekening 2023.

Hilversum, 8 mei 2024

Bestuur

Mr. Frederik Buijn – Voorzitter
Prof. dr. Kees Goudswaard – Vicevoorzitter
Mr. Barbara Kloppert
Drs. Geraldine Leegwater CFA
Mr. Maurice Limmen
Mr. Yvonne van Rooy
Drs. Ab van der Touw
Bas van ‘t Wout

Directie

Rik Imhof RA

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: het bestuur van Stichting Instituut Gak

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2023 van Stichting Instituut Gak (of hierna 'de stichting') te Hilversum (hierna 'de jaarrekening') gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en samenstelling van het vermogen van Stichting Instituut Gak per 31 december 2023 en van het resultaat over 2023 in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

De jaarrekening bestaat uit:

- 1 de balans per 31 december 2023;
- 2 de staat van baten en lasten over 2023; en
- 3 de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting Instituut Gak zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij hebben onze controlewerkzaamheden bepaald in het kader van de controle van de jaarrekening als geheel en bij het vormen van ons oordeel hierover. De informatie en onze bevindingen ten aanzien van continuïteit, fraude en niet naleven wet- en regelgeving moeten in dat kader worden gezien en niet als afzonderlijke oordelen of conclusies.

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Informatie ter ondersteuning van ons oordeel

Controleaanpak ten aanzien van risico's op fraude en niet-naleven van wet- en regelgeving

In het bestuursverslag beschrijft het bestuur de procedures ten aanzien van de risico's op fraude en niet-naleven van wet- en regelgeving.

In het kader van onze controle hebben wij inzicht verkregen in de stichting en de bedrijfsomgeving, en van het risicomanagement van de stichting met betrekking tot fraude en

niet-naleving van wet- en regelgeving. Onze werkzaamheden omvatten onder andere het evalueren van notitie fraudepreventie en de procedures van de stichting om aanwijzingen van mogelijke fraude en niet naleven van wet- en regelgeving te onderzoeken. Bovendien hebben wij inlichtingen ter zake ingewonnen bij het bestuur en de directie. We hebben een element van onvoorspelbaarheid in onze controleaanpak opgenomen middels een data-analyse op de betalingen beoordeeld of er betalingen zijn verricht die een indicatie geven tot nader onderzoek.

Op basis van onze risicoanalyse werkzaamheden hebben wij de volgende rechtsgebieden geïdentificeerd die de meest waarschijnlijke oorzaak zouden kunnen zijn voor een materieel effect op de jaarrekening in het geval van het niet-voldoen aan deze regelgeving:

- Wet- en regelgeving met betrekking tot gegevens privacy (Algemene Verordening Gegevensbescherming)

Wij beoordelen het veronderstelde frauderisico met betrekking tot de opbrengstverantwoording als niet relevant aangezien wij geen factoren hebben geïdentificeerd welke aanleiding geven tot een frauderisico. De mogelijkheden tot frauduleuze opbrengstverantwoording zijn beperkt onder andere vanwege de uitbesteding van het beheer van de beleggingsportefeuille aan een extern bewaarbedrijf.

In overeenstemming met het bovenstaande en met de controlestandaarden hebben wij de volgende risico's geïdentificeerd ten aanzien van fraude die relevant zijn voor onze controle, inclusief de relevante veronderstelde risico's vastgelegd in de controlestandaarden, en hebben hierop als volgt ingespeeld:

Doorbreken van interne beheersing door het management (een verondersteld risico)

Risico:

- Het management is in een unieke positie om fraude te plegen door de mogelijkheid het proces van financiële verslaggeving en resultaten te manipuleren door middel van het doorbreken van de interne beheersing die anderszins effectief lijken te werken.

Controleaanpak:

- Wij hebben de opzet en de implementatie geëvalueerd van interne beheersingsmaatregelen die relevant zijn voor het mitigeren van de risico's op fraude, zoals het identificeren van werkzaamheden met betrekking tot journaalposten.
- Wij hebben een data-analyse uitgevoerd om journaalposten met een hoger risico te identificeren. Waar we onverwachte journaalposten of andere risico's identificeerden via onze data-analyse, hebben we aanvullende controlewerkzaamheden uitgevoerd om op elk geïdentificeerd risico in te spelen. Deze werkzaamheden omvatten ook het herleiden van transacties naar de broninformatie.
- Wij hebben een element van onvoorspelbaarheid in onze controleaanpak opgenomen middels een data-analyse op de betalingen beoordeeld of er betalingen zijn verricht die een indicatie geven tot nader onderzoek.

Wij hebben onze risico-inschatting en controleaanpak en resultaten gecommuniceerd aan de directie en het bestuur.

Onze controlewerkzaamheden leidden niet tot aanwijzingen en/of andere redelijke vermoedens van fraude en niet-nakomen van wet- en regelgeving die van materieel belang zijn voor onze controle.

Controleaanpak continuïteit

Het bestuur heeft zijn continuïteitsbeoordeling uitgevoerd en geen continuïteitsrisico's geïdentificeerd. Onze procedures om de continuïteitsbeoordeling van het bestuur te beoordelen omvatten onder andere:

- overwegen of de continuïteitsrisicoanalyse door het bestuur alle relevante informatie bevat waarvan wij als gevolg van de controle kennis hebben;
- overwegen of het effect van stijgende rentetarieven aanleiding geven tot een continuïteitsrisico;
- analyse van de financiële positie per ultimo boekjaar en ten opzichte van voorgaand boekjaar op indicatoren die kunnen duiden op continuïteitsrisico's.

De resultaten van onze risicobeoordeling procedures hebben geen aanleiding gegeven om additionele controlewerkzaamheden op de continuïteitsbeoordeling uit te voeren.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Het jaarverslag omvat andere informatie, naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de controle van de jaarrekening of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en het getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing als het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de onderneming in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de

continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de stichting te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de onderneming haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de stichting.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid, waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van de jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Een verdere beschrijving van onze verantwoordelijkheden ten aanzien van een jaarrekeningcontrole is te vinden op de website van de Koninklijke Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants (NBA) op: http://www.nba.nl/NL_algemeen_01
Deze beschrijving is onderdeel van onze controleverklaring.

Amstelveen, 8 mei 2024

KPMG Accountants N.V.

T.D. Bodaar RA

colofon

Redactie en coördinatie: Instituut Gak ■
's-Gravelandseweg 49 ■ 1217 EH Hilversum ■ (035) 625 90 40 ■
info@instituutgak.nl ■ www.instituutgak.nl ■
Grafisch ontwerp: Marc van Meurs ■ **Fotografie:** Maurits Giesen

